DOCTRINA
NOVÆ HIEROSOLYMÆ
DE
DOMINO.

AMSTELODAMI:

MDCCLXIII.

PRÆFATIO.

Nte aliquot annos edita ſunt quinque Opuſcula, quæ ſunt 1. DE CÆLO ET INFERNO. 2. DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ. 3. DE ULTIMO JUDICIO. 4. DE EQUO ALBO. 5. DE PLANETIS ET TELLURIBUS IN UNIVERSO: in quibus manifeſtata ſunt plura, quæ hactenus ignota fuerunt. Nunc ex mandato DOMINI, qui mihi revelatus eſt, publico ſiſtenda ſunt ſequentia.

DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE DOMINO.

DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA.

DOCTRINA VITÆ PRO NOVA HIEROSOLYMA EX PRÆCEPTIS DECALOGI.

DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE FIDE.

CONTINUATIO DE ULTIMO JUDICIO.

SAPIENTIA ANGELICA DE DIVINA PROVIDENTIA.

SAPIENTIA ANGELICA DE DIVINA OMNIPOTENTIA, OMNIPRAESENTIA, OMNISCIENTIA, INFINITATE ET ÆTERNITATE.

SAPIENTIA ANGELICA DE DIVINO AMORE ET DE DIVINA SAPIENTIA.

SAPIENTIA ANGELICA DE VITA.

Dicitur Doctrina Novæ Hierosolymæ, ac intelligitur Doctrina pro Nova Ecclesia, quæ hodie a Domino instauranda est, vetus enim Ecclesia ad finem suum pervenit, ut constare potest ex illis, quæ in Opusculo de ULTIMO JUDICIO n. 33. ad 39, dicta sunt, & quæ in Sequentibus Opusculis mox nominatis ulterius dicenda sunt. Quod per Novam Hierosolymam, quæ in Apocalypsi Cap. XXI. prædicitur ventura post Judicium, intelligatur Nova Ecclesia, videatur hic infra in ultimo Articulo.

DOCTRI-

DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE DOMINO.

Quod universa Scriptura Sacra sit de Domino; & quod Dominus sit Verbum.

1. LEgitur apud Johannem. *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum: hoc erat in principio apud Deum. Omnia per Ipsum facta sunt, & sine Ipso factum est nihil quod factum est. In Ipso Vita erat, & vita erat Lux hominum: & Lux in tenebris apparet, sed tenebræ illam non comprehenderunt. Cæterum Verbum Caro factum est, & habitavit inter nos, & vidimus gloriam Ipsius, gloriam sicut Unigeniti a Patre, plenus gratia & veritate;* I: 1. 2. 3. 4. 5. 14. Apud Eundem, *Lux venit in mundum, sed dilexerunt homines magis tenebras quam lucem; erant enim opera eorum mala,* III: 19: & alibi apud Eundem, *Quousque Lucem habetis, credite in Lucem, ut filii Lucis sitis. Ego Lux in mundum veni, ut omnis qui credit in Me, in tenebris non maneat,* XII: 36. 46. Ex his patet, quod Dominus sit ab æterno Deus, & quod Ipse Ille Dominus sit, qui natus est in mundo; dicitur enim, Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum; tum sine Ipso factum est nihil quod factum est: & postea, quod Verbum Caro factum sit, & viderint Ipsum. Quod Dominus dicatur Verbum, parum in

Ecclesia intelligitur; sed dicitur Verbum, quia Verbum significat Divinum Verum seu Divinam Sapientiam, & Dominus est Ipsum Divinum Verum seu Ipsa Divina Sapientia, quare etiam vocatur Lux, de qua etiam dicitur quod in mundum venerit. Quia Divina Sapientia & Divinus Amor unum faciunt, & in Domino unum ab æterno fuerant, ideo etiam dicitur, *in Ipso vita erat, & vita erat lux hominum*, Vita est Divinus Amor, & Lux est Divina Sapientia. Hoc unum est, quod intelligitur per quod in *principio esset Verbum apud Deum, & quod Deus esset Verbum*; apud Deum est in Deo, nam sapientia est in amore, & amor in sapientia; similiter alibi apud Johannem, *Glorifica me Tu Pater apud Te Ipsum, gloria, quam habui antequam mundus esset apud Te*, XVII: 5; apud Te Ipsum est in Te Ipso; quare etiam dicitur, & Deus erat Verbum: & alibi, quod Dominus sit in Patre & Pater in Ipso, tum quod Pater & Ipse unum sint. Nunc quia Verbum est Divina Sapientia Divini Amoris, sequitur quod sit Ipse Jehovah, ita Dominus, a Quo omnia facta sunt quæ facta, nam ex Divino Amore per Divinam Sapientiam omnia creata sunt.

2. Quod sit idem Verbum, quod manifestatum est per Mosen & Prophetas, & per Evangelistas, quod hic in specie intelligitur, manifeste constare potest ex eo, quod illud sit ipsum Divinum Verum, ex quo omnis sapientia est Angelis, & intelligentia spiritualis hominibus; est enim idem hoc Verbum, quod est apud homines in mundo, etiam apud Angelos in cælis, at in mundo apud homines est illud naturale, in cælis autem est spirituale: & quia est Divinum Verum, est etiam Divinum procedens, & hoc non modo est a Domino, sed etiam est Ipse Dominus. Quia illud est Ipse Dominus, ideo omnia & singula Verbi de solo Ipso scripta sunt; ab Esaia usque ad Malachiam non datur aliquid quod non de Domino, aut in opposito sensu contra Dominum. Quod ita sit, nemo adhuc viderat, sed usque omnis id videre potest, modo id scit, & dum legit, id cogitat, ac insuper scit, quod in Verbo non modo sit sensus naturalis, sed etiam spiritualis, & quod in hoc sensu per nomina Personarum & Locorum significetur aliquid Domini, & inde aliquid cæli & Ecclesiæ ab Ipso, aut aliquod oppositum. Quoniam omnia & singula Verbi de Domino sunt, & Verbum est Dominus quia est divinum Verum, patet cur dicitur, *Et Verbum Caro factum est, & habitavit inter nos, & vidimus gloriam Ipsius*. Tum cur dicitur, *Quousque Lucem habetis, credite in Lucem, ut filii Lucis sitis: Ego Lux in mundum veni, qui credit in Me, in tenebris non manet*; Lux est Divinum Verum, ita Verbum. Propter hoc, omnis, etiam hodie, qui Dominum solum adit, dum legit Verbum, & orat ad Ipsum, illustratur in eo.

3. Paucis hic etiam dicetur, quid de Domino apud omnes Prophetas Veteris Testamenti, ab ESAJA usque ad MALACHIAM in genere & in specie agitur I, Quod Dominus in mundum venerit in plenitudine temporum, quæ erat quando Ipse non amplius a Judæis cognoscebatur, & ex eo quando non aliquid Ecclesiæ supererat, & nisi tunc Dominus in Mundum venisset & se revelavisset, homo morte æterna periisset; dicit Ipse apud Johannem, *Nisi credideritis quod Ego sim, moriemini in peccatis vestris*, VIII: 24. II. Quod Dominus in mundum venerit, ut Ultimum Judicium faceret, & per id Inferna tunc dominantia

tia subjugaret, quod factum est per Pugnas, seu per Tentationes in Humanum suum a Matre, admissas, & per continuas tunc victorias: quæ nisi subjugata fuissent, nullus homo potuisset salvari. III. Quod Dominus in Mundum venerit, ut glorificaret Humanum, hoc est, uniret illud Divino, quod in Ipso ex conceptione erat. IV. Quod Dominus in mundum venerit, ut novam Ecclesiam instauraret, quæ Ipsum agnosceret Redemptorem & Salvatorem, ac per amorem & fidem in Ipsum redimeretur & salvaretur. V. Quod simul tunc ordinaret Cælum, ut unum faceret cum Ecclesia. VI. Quod Passio crucis fuerit ultima pugna seu tentatio, per quam plene vicit Inferna, & plene glorificavit Humanum suum. Quod Verbum non de aliis rebus agat, videbitur in sequente Opusculo de Scriptura sacra.

4. Ad confirmandum quod ita sit, velim in Primo hoc Articulo solum adducere loca e Verbo, ubi dicitur DIES ILLE, in DIE ILLO, inque TEMPORE ILLO, in quibus per Diem & per Tempus intelligitur Adventus Domini. Apud ESAJAM: Fiet in POSTERITATE DIERUM, stabilis erit mons Jehovæ in capite montium. Exaltabitur Jehovah solus in DIE ILLO. DIES JEHOVÆ Zebaoth super omnem magnificum & altum. In DIE ILLO projiciet homo idola argenti & auri sui. Cap. II. 2. 11. 12. 20. In DIE ILLO removebit Dominus Jehovih ornatum: Cap. III. 18. In DIE ILLO erit germen Jehovæ in decus & gloriam; Cap. IV. 2. Fremet contra eum in DIE ILLO, ac despiciet in terram, quæ ecce tenebræ, anxietas, & lux obtenebrescet in ruinis; Cap. V. 30. Fiet in DIE ILLO, sibilabit Jehovah muscæ in extremitate fluviorum Ægypti. In DIE ILLO detondebit Dominus in transitibus fluvii. In DIE ILLO vivificabit. Erit in DIE ILLO omnis locus in senticetum & vepretum; Cap. VII. 18. 20. 21. 23. Quid facietis in DIE visitationis, qui veniet. In DIE ILLO Israel innitetur Jehovæ, Sancto Israelis in veritate; Cap. X. 3. 20. Fiet in DIE ILLO, radicem Jischaji, quæ stans in signum populorum, Gentes quærent, & erit quies Ipsius gloria. Imprimis in DIE ILLO Dominus requiret reliquias populi sui; Cap. XI. 10. 11. Dices in DIE ILLO, confitebor tibi Jehovah. Dicetis in DIE ILLO, confitemini Jehovæ, invocate Nomen Ipsius; Cap. XII. 1. 4. Propinquus est DIES JEHOVAE, sicut devastatio a Schaddai veniet. Ecce DIES JEHOVAE venit crudelis, & indignationis, & excandescentiæ, & iræ. Commovebo Cælum, & trepidabit terra e loco suo, in DIE excandescentiæ iræ Ipsius. Propinquum est TEMPUS Ipsius, & veniet, & dies non extrahentur; Cap. XIII. 6. 9. 13. 22. Fiet in DIE ILLO, atteretur gloria Jacobi. In DIE ILLO respiciet homo ad Factorem suum, & oculi ad Sanctum Israelis. In DIE ILLO erunt urbes refugii in derelicta sylvæ, Cap. XVII. 4. 7. 9. Dicet habitator insulæ in DIE ILLO, ecce exspectatio nostra. In DIE ILLO erunt quinque civitates in terra Ægypti, loquentes labia Canaanis. In DIE ILLO erit Altare Jehovæ in medio Ægypti. In DIE ILLO erit semita ex Ægypto in Aschurem, & Israël erit in medio terræ: Cap. XX: 6. 18. 21. 24. DIES tumultus, & conculcationis & perplexitatis Domino Jehovih Zebaoth; Cap. XXII. 5. 11. In DIE ILLO visitabit Jehovah super exercitum altitudinis, & super reges terræ. Post multitudinem DIERUM visitabuntur, tunc erubescet Luna, & pudefiet Sol; Cap. XXIV. 21. 23. Jehovah dicet in DIE ILLO, ecce Deus noster

ſter hic, quem expectavimus, ut liberet nos; Cap. XXV. 9. In DIE ILLO cantabitur Canticum hoc in terra Jehovæ, urbs valida nobis; Cap. XXV. 1. In DIE ILLO viſitabit Jehovah gladio ſuo. In DIE ILLO reſpondete illi vinea meri. Cap. XXVII. 1. 2. 12. 13. In DIE ILLO erit Jehovah Zebaoth in coronam ornatus & in cidarim; Cap. XXVIII. 5. Tunc audient in DIE ILLO ſurdi verba Libri, eque tenebris oculi cæcorum videbunt; Cap. XXIX. 18. Erunt ductus aquarum in DIE cædis magnæ, cum cadent turres, & lux lunæ ſicut lux ſolis. In DIE quo obligabit Jehovah fracturam populi ſui; Cap. XXX. 25. 26. In DIE ILLO rejicient vir idola argenti & auri ſui Cap. XXXI. 7. DIES vindictæ Jehovæ, ANNUS retributionum Ipſius; Cap. XXXIV. 8. Venient tibi duo illa in uno DIE, orbitas & viduitas; Cap. XLVII. 9. Cognoſcet populus meus nomen meum, & in DIE ILLO Ego Ille, qui loquens, ecce Me; Cap. LII. 6. Unxit Jehovah me, ad proclamandum ANNUM bene placiti Jehovæ & DIEM vindictæ Deo noſtro, ad conſolandum omnes lugentes; Cap. LXI. 1. 2. DIES vindictæ in corde meo, & ANNUS redemptorum meorum venit; Cap. LXIII. 4.

Apud JEREMIAM. In DIEBUS ILLIS non dicetis amplius Arca fæderis Jehovæ. In TEMPORE illo vocabunt Hieroſolymam thronum Jehovæ. In DIEBUS ILLIS ibunt domus Jehudæ ad domum Iſraelis; Cap. III. 16. 17. 18. In DIE ILLO peribit cor regis, & cor principum, & obſtupeſcent ſacerdotes & prophetæ; Cap. IV. 9. Ecce DIES VENIENTES, quibus in vaſtitatem evadet terra; Cap. VII. 32. Cadent inter cadentes in DIE viſitationis eorum; Cap. VIII. 12. Ecce DIES VENIENTES, viſitabo omnem circumciſum in præputio; Cap. IX. 24. In TEMPORE viſitationis eorum peribunt; Cap. X. 5. Reliquiæ non erunt eis, adducam malum ſuper illos ANNO viſitationis illorum; Cap. XI. 13. Ecce DIES VENIENTES, quibus non dicetur amplius, Cap. XVI. 14. Cervice & non faciebus reſpiciam eos in DIE exitii illorum; Cap. XVIII. 17. Ecce DIES VENIENTES, quibus dabo locum hunc in devaſtationem; Cap. XIX. 6. Ecce DIES VENIENTES, quibus ſuſcitabo Davidi germen juſtum, qui regnet Rex. In DIEBUS ILLIS ſalvabitur Jehudah, & Iſrael habitabit ſecure. Quare ecce DIES VENIENTES, quibus non dicent amplius. Adducam ſuper illos malum ANNO viſitationis illorum. In EXTREMITATE DIERUM intelligetis intelligentiam; Cap. XXIII. 5. 6. 7. 12. 20. Ecce DIES VENIENTES, quibus converſurus. Heu magnus DIES HIC, & non erit ſicut ille. Fiet in DIE ILLO frangam jugum & vincula avellam; Cap. XXX. 3. 7. 8. DIES erit, quo clamabunt cuſtodes in monte Ephraim, ſurgite, aſcendamus Sionem, ad Jehovam Deum noſtrum. Ecce DIES VENIENTES, quibus pangam fædus novum. Ecce DIES VENIENTES, quibus ædificabitur urbs Jehovæ; Cap. XXXI. 6 27. 31. 38. DIES VENIENTES, quibus ſtabiliam verbum bonum. In DIEBUS ILLIS, & in TEMPORE ILLO germinare faciam Davidi germen juſtum. In DIEBUS ILLIS ſalvabitur Jehudah; Cap. XXXIII. 14. 15. 16. Adducam verba contra urbem hanc in malum in DIE ILLO. Te autem eripiam in DIE ILLO; Cap. XXXIX. 16. 17. DIES ILLE Domino Jehovih Zebaoth DIES ultionis, vindictam ſumet de hoſtibus ſuis. DIES exitii venit ſuper eos, TEMPUS viſitationis eorum; Cap. XLVI. 10. 21. Propter DIEM VENIENTEM ad vaſtandum; Cap. XLVII. 4. Adducam ſuper illum

ANNUM

ANNUM visitationis. Reducam tamen captivitatem ejus in EXTREMITATE DIERUM; Cap. XLVIII. 44. 47. Exitium adducam super eos TEMPORE visitationis eorum. Cadent juvenes ejus in plateis, & omnes viri belli exscindentur in DIE ILLO. In EXTREMITATE DIERUM reducam captivitatem illorum; Cap. XLIX. 8. 26. 39. In DIEBUS ILLIS & in TEMPORE ILLO venient filii Israelis & filii Jehudæ simul, & Jehovam Deum suum quærent. In DIEBUS ILLIS & in TEMPORE ILLO quæretur iniquitas Israelis, & non illa. Væ illis, quia venit DIES illorum, TEMPUS visitationis illorum: Cap. L. 4. 20. 27. 31. Vanitas illa, opus errorum, in TEMPORE visitationis illorum peribunt; Cap. LI. 18.

Apud EZECHIELEM. Finis venit, venit finis, venit mane super te, venit TEMPUS, propinquus est DIES tumultus. Ecce DIES, ecce venit, exivit mane, effloruit virga, germinavit violentia. Advenit DIES, advenit TEMPUS super omni multitudine ejus. Non argentum & aurum eripient illos in DIE iræ JEHOVÆ; Cap. VII. 6. 7. 10. 12. 19. Dicebant de Propheta, visio quam ille videns, fiet post dies multos; in TEMPORA LONGINQUA ille prophetans; Cap. XII. 27. Non stabunt in bello in DIE iræ Jehovæ; Cap. XIII. 5. Tu confossus impius, princeps Israelis, cujus venit DIES, in TEMPORE iniquitatis finis; Cap. XXI. 30. 34. Urbs effundens sanguinem in medio tui, ut veniat TEMPUS ejus; & appropinquare fecisti dies, ut venias ad amores tuos; Cap. XXII. 3. 4. Nonne in DIE, quo abstulero ab iis robur; in DIE ILLO veniet ereptus ad te ad informationem aurium. In DIE ILLO aperietur os tuum cum erepto; Cap. XXIV. 25. 26. 27. In DIE ILLO crescere faciam cornu domui Israelis; Cap. XXIX. 21. Ejulate, heu DIEM, nam propinquus DIES JEHOVÆ, propinquus DIES JEHOVÆ, DIES nubis, TEMPUS gentium erit. In DIE ILLO exibunt nuntii a Me; Cap. XXX. 2. 3. 9. In DIE, quo descensurus es in infernum, Cap. XXXI. 15. Ego quæram gregem meum, in DIE quo erit in medio gregis tui, & eripiam eos ex omnibus locis quo dispersi fuerunt. In DIE nubis & caliginis; Cap. XXXIV. 11. 12. In DIE, quo mundavero vos ab omnibus iniquitatibus vestris; Cap XXXVI. 33. Propheta & dic, nonne in DIE ILLO, quo sedebit populus meus Israel secure, cognosces. In POSTERITATE dierum deducam te in terram meam. In DIE ILLO, in DIE quo veniet Gog super terram. In zelo meo, in DIE indignationis meæ, si non in DIE hoc fuerit terræ motus magnus super terra Israelis; Cap. XXXVIII. 14. 16. 18. 19. Ecce venit, HIC DIES de quo loquutus sum. Fiet in DIE ILLO dabo Gogo locum sepulchro in terra Israelis; ut cognoscat domus Israelis, quod Ego Jehovah Deus illorum ex DIE ILLO & deinceps; Cap. XXXIX. 8. 11. 12.

Apud DANIELEM. Deus in Cœlis revelavit arcana, quid futurum in POSTERITATE DIERUM; Cap II. 28. TEMPUS advenit, ut Regnum confirmarent sancti; Cap. VII. 22. Attende, quia ad TEMPUS FINIS visio. Dixit, ecce ego notum faciam tibi, quod futurum in EXTREMITATE iræ, quia ad statum TEMPUS FINIS. Visio vesperæ & mane veritas est; tu reconde visionem, quia in DIES MULTOS; Cap. VIII. 17. 19. 26. Veni ad faciendum te intelligere, quid obveniet populo tuo in EXTREMITATE DIERUM, quia adhuc visio in dies; Cap. X. 14. 15 Intelligentes probabuntur ad purgandum & mundandum, usque ad

TEMPUS FINIS, nam adhuc ad statum TEMPUS; Cap. XI. 35. In TEMPORE ILLO surget Michael princeps magnus, qui stat pro filiis populi tui, & erit TEMPUS angustiæ, quale non fuit, ex quo gens. In TEMPORE hoc tamen eripietur populus tuus, omnis qui invenietur scriptus in Libro; Cap. XII. 1. Tu Daniel occlude verba, & obsigna librum usque ad TEMPUS FINIS. A TEMPORE vero, quo removebitur juge, & dabitur abominatio devastans, dies mille ducenti nonaginta. Surges in sortem tuam sub FINEM DIERUM, Cap. XIII 4. 9 11. 13.

Apud HOSCHEAM. FINEM faciam regni domus Israelis. In DIE ILLO frangam arcum Israelis. Magnus DIES Israelis; Cap. I. 5. 11. In DIE ILLO, vocabis, marite mi. Feriam illis fœdus in DIE ILLO. In DIE ILLO exaudiam; Cap. II. 16. 18. 21. Rervertentur filii Israelis, & quærent Jehovam Deum, & Davidem Regem suum in EXTREMITATE DIERUM; Cap. III. 5. Ecce in DIEBUS ILLIS, & in tempore illo, quibus reducam; Cap. IV. 1. Ite & revertamur ad Jehovam, vivificabit nos post biduum, & in DIE TERTIO eriget nos, & vivemus coram Ipso; Cap. VI. 1. 2. Venerunt DIES visitationis, venerunt DIES retributionis; Cap. IX. 7.

Apud JOELEM. Heu DIES, quia propinquus DIES JEHOVÆ, & sicut devastatio a Schaddai veniet; Cap. I. 15. Venit DIES JEHOVÆ. propinquus DIES tenebrarum & caliginis, DIES nubis & obscuritatis. Magnus DIES JEHOVÆ & terribilis valde, & quis sustinebit illum; Cap. II. 1. 2. 11. Super servos & ancillas in DIEBUS ILLIS effundam spiritum meum. Sol vertetur in tenebras, & luna in sangvinem, antequam venit DIES JEHOVÆ magnus & terribilis; Cap. III. 2. 4. In DIEBUS ILLIS, & in TEMPORE ILLO congregabo omnes gentes. Propinquus est DIES JEHOVÆ. Fiet in DIE ILLO stillabunt montes mustum; Cap. IV. 1. 14. 18.

Apud OBADIAM. In DIE ILLO perdam sapientes ex Edomo. Ne læteris super illis in DIE interitus eorum, in DIE angustiæ eorum. Propinquus namque DIES JEHOVÆ super omnes gentes; Vers. 8. 12. 13. 14. 15.

Apud AMOSUM. Fortis corde suo fugiet nudus in DIE ILLO; Cap. II. 16. In DIE quo visitaturus prævaricationes Israelis super illum; Cap. III. 14. Væ desiderantibus DIEM JEHOVÆ: quid vobis DIES JEHOVÆ, ille tenebrarum & non lucis. Nonne tenebræ erit DIES JEHOVÆ, & non lux, & caligo, non autem splendor illi; Cap. V. 13. 18. 20. Ejulabunt cantica Templi in DIE ILLO. In DIE ILLO occidere faciam solem in meridie: & obtenebrabo terram in die lucis. In DIE ILLO deficient virgines pulchræ & juvenes siti; Cap. VIII 3. 9. 13. In DIE ILLO erigam tentorium Davidis collapsum. Ecce DIES VENIENTES ut stillent montes mustum; Cap. IX. 11. 3.

Apud MICHAM. In DIE ILLO lamentabitur, vastando vastati sumus; Cap. II. 4. In EXTREMITATE DIERUM erit mons domus Jehovæ constitutus in caput montium. In DIE ILLO colligam claudum; Cap. IV. 1. 6. In ILLO DIE exscindam equos tuos & currus tuos; Cap. V. 9. DIES speculatorum tuorum, visitatio tua venit. DIES a lest ad ædificandum macerias: DIES hic usque ad te veniet; Cap. VII. 5. 11. 12.

Apud HABAKUK. Adhuc visio in TEMPUS constitutum, & effatur in finem; si morabitur, exspecta illud quia veniendo veniet, nec procrastinabitur; Cap. II. 3. Je-

3. Jehovah, in MEDIO ANNORUM fac opus tuum; in MEDIO ANNORUM notum facias; Deus veniet; Cap. III. 2.

Apud ZEPHANIAM. Propinquus est DIES JEHOVÆ. In DIE sacrificii Jehovæ visitabo super principes, & super filios regis. In DIE ILLO erit vox clamoris. In TEMPORE ILLO perscrutabor Hierosolymam lucernis. Propinquus DIES JEHOVÆ magnus. DIES excandescentiæ DIES HIC. DIES angustiæ & coarctationis. DIES vastationis & devastationis. DIES tenebrarum & caliginis. DIES nubis & obnubilationis. DIES buccinæ & clangoris. In DIE excandescentiæ Jehovæ commedetur tota terra, & consummationem festinatam faciet cum omnibus habitatoribus terræ; Cap. I. 7. 8. 9. 10. 12. 14 15. 16. 18. Cum nondum venit super nos DIES iræ Jehovæ. Forte abscondemini in DIE iræ Jehovæ; Cap. II. 2. 3. Exspectate Me usque ad DIEM surgere meum ad prædam, nam judicium meum. In DIE ILLO non pudefies ab operibus tuis. In DIE ILLO dicetur Hierosolymæ, ne time. Conficiam oppressores tuos in TEMPORE ILLO. In TEMPORE ILLO adducam vos. In TEMPORE ILLO congregabo vos, quia dabo vos in nomen & in laudem; Cap. III. 11. 16. 19. 20.

Apud SACHARIAM. Removebo iniquitatem terræ in DIE UNO. In DIE ILLO clamabitis vir ad socium suum, sub vitem & sub ficum; Cap. III. 9. 10. Tunc adhærebunt gentes multæ Jehovæ in DIE ILLO; Cap. II. 15. In DIEBUS ILLIS apprehendent decem viri alam viri Judæi; Cap. VIII. 23. Servabit illos Jehovah Deus illorum in DIE ILLO sicut gregem populum suum; Cap. IX. 16. Fædus meum ruptum est in DIE ILLO; Cap. XI. 11. In DIE ILLO ponam Hierosolymam lapidem oneris omnibus populis. In DIE ILLO percutiam omnem equum stupore. In DIE ILLO ponam duces Jehudæ sicut fornacem ignis in lignis. In DIE ILLO proteget Jehovah habitatores Hierosolymæ. In DIE ILLO quæram perdere omnes gentes. In DIE ILLO crescet planctus in Hierosolyma; Cap. XII. 3. 4. 6. 8. 9. 11. In DIE ILLO fons erit apertus domui Davidis & habitatoribus Hierosolymæ. Fiet in DIE ILLO exscindam nomina idolorum in terra. In DIE ILLO pudefient prophetæ; Cap. XIII. 1. 2-4. Ecce DIES veniens JEHOVÆ. Stabunt pedes Ipsius in DIE ILLO super monte olivarum. In DIE ILLO non erit lux & splendor. DIES UNUS qui notus erit Jehovæ, non dies non nox, circa tempus vesperæ erit lux. In DIE ILLO exibunt aquæ vivæ ex Hierosolyma. In DIE ILLO erit Jehovah unus, & nomen Ipsius unum. In DIE ILLO erit tumultuatio Jehovæ magna. In DIE ILLO erit super tintinnabulis equorum sanctitas Jehovæ. Non erit amplius Cananæus in domo Jehovæ in DIE ILLO; Cap. XIV. 1. 4. 6. 7. 8. 13. 20. 21.

Apud MALACHIAM. Quis sustinet DIEM adventus Ipsius, & quis consistet cum apparuerit. Ut sint mihi in DIE, quem facio, in peculium. Ecce DIES VENIENS ardens sicut clibanus. Ecce Ego mitto vobis Eliam Prophetam, antequam venit DIES JEHOVÆ magnus & terribilis; Cap. III 2. 17. 19. 23.

Apud DAVIDEM. Florebit in DIEBUS IPSIUS justus & multa pax; & dominabitur a mari ad mare, & a fluvio usque ad fines terræ; Psalm. LXXII. 7. 8. præter alibi.

5. In his locis per DIEM & per TEMPUS, intelligitur Adventus Domini: per

DIEM aut TEMPUS Tenebrarum, Caliginis, Obscuritatis, non Lucis, Devastationis, Iniquitatis finis, Interitus, intelligitur Adventus Domini, quando non amplius cognoscebatur, & inde quando non amplius aliquid Ecclesiæ supererat. Per DIEM Crudelem, Terribilem, Excandescentiæ, iræ, tumultus, visitationis, sacrificii, retributionis, angustiæ, belli, clamoris, intelligitur Adventus Domini ad Judicium. Per DIEM, quo exaltabitur Jehovah solus: quo unus erit & nomen Ipsius unum: quo erit germen Jehovæ in decus & gloriam: quo florebit justus: quo vivificabit: quo quæret gregem suum: quo feriet fœdus novum: quo stillabunt montes mustum: quo exibunt aquæ vivæ ex Hierosolyma: quo respicient ad Deum Israelis, & plura similia, intelligitur Adventus Domini ad instaurandam Ecclesiam novam, quæ Ipsum agnoscet Redemptorem & Salvatorem.

6. His adjicere licet aliqua loca quæ apertius de Adventu Domini loquuntur, quæ sunt: *Dat Dominus Ipse vobis signum, ecce virgo concipict & pariet Filium, & vocabit Nomen Ipsius* DEUS NOBISCUM, Esaj. VII. 14. Matth. I. 22. 23. *Puer natus est nobis, Filius datus est nobis, super cujus humero principatus: & vocabit nomen Ipsius, Mirabilis, Consiliarius, Deus, Heros, Pater æternitatis, Princeps pacis: multiplicanti principatum & pacem non erit finis, super throno Davidis, & super Regno ejus, ad stabiliendum illud in judicio & justitia, a nunc & usque in æternum;* Esaj. IX. 5. 6. *Exibit virga de trunco Jishaji, & surculus e radicibus ejus fructum feret; quiescet super Eo spiritus Jehovæ, spiritus sapientiæ & intelligentiæ, spiritus consilii & virtutis. Erit justitia cingulum lumborum Ejus, & veritas cingulum feminum Ejus. Fiet ergo in die illo, Radicem Jishaji, quæ stans in signum populorum, gentes quærent; & erit quies Ejus gloria;* Esaj. XI. 1. 2. 5. 10. *Mittite Agnum Dominatoris terræ de petra versus desertum, ad montem filiæ Zionis. Firmatus est per misericordiam Thronus, & sedit super eo in veritate in tabernaculo Davidis, judicans & quærens judicium, & festinans justitiam;* Esaj. XVI. 1. 5. *Dicetur in die illo, ecce Deus noster Hic, quem exspectavimus ut liberet nos;* HIC JEHOVAH, *quem exspectavimus; exultemus & lætemur in salute Ipsius;* Esaj. XXV. 9. *Vox clamantis in deserto, parate viam* JEHOVÆ, *complanate in solitudine semitam* DEO NOSTRO. *Revelabitur enim gloria* JEHOVÆ, *& videbunt omnis caro simul. Ecce* DOMINUS JEHOVIH *in forti venit, & brachium Ipsius dominabitur Ipsi; ecce merces Ipsius cum Ipso: sicut Pastor gregem suum pascet;* Esaj. XL. 3. 5. 10. 11. *Electus meus, in quo beneplacitum habet anima mea. Ego* JEHOVAH *vocavi Te in Justitia, & dabo Te in fœdus populo, in lucem gentium, ad aperiendum oculos cæcos, ad educendum e carcere vinctum, e domo claustri sedentes in tenebris: Ego* JEHOVAH, *hoc nomen meum, gloriam meam non alteri dabo;* Esaj. XLII. 1. 6. 7. 8. *Quis credidit verbo nostro, & brachium Jehovæ super quo revelatum est: non forma Ipsi, vidimus Ipsum, sed non aspectus: morbos nostros Ille tulit, & dolores nostros portavit;* Esaj. LIII. ad fin. *Quis Hic, qui venit ex Edom, conspersus vestes ex Bozra, incedens in multitudine roboris sui, qui loquor in Justitia, magnus ad salvandum: nam dies vindictæ in corde meo, & annus redemptorum meorum venit; ideo factus est illis in Salvatorem;* Esaj. LXIII. 1 ad 8. *Ecce dies venientes, cum suscitabo Davidi germen justum, qui regnet Rex, & prosperetur, faciatque judicium & justitiam in terra: & hoc nomen*

men Ipsius, quod vocabunt Ipsum, JEHOVAH JUSTITIA NOSTRA; Jerem. XXIII. 5. 6. Cap. XXXIII. 15. 16. *Exulta valde, filia Zionis, clange filia Hierosolymæ, ecce Rex tuus venit tibi, justus & servatus Ille; loquetur pacem gentibus; dominari Ipsius a mari ad mare, & a flumine usque ad fines terræ;* Sach. IX. 9. 10. *Jubila & lætare filia Zionis; ecce Ego venio, ut habitem in medio tui; tunc adhærebunt gentes multæ* JEHOVÆ *in die illo, et erunt Mihi in populum,* Sachar. II. 14. 15. *Tu Bethlechem Ephratæa, parum est ut sis inter millenas Jehudæ; ex te Mihi exibit, qui erit Dominator in Israele, & cujus exitus ab antiquo, a diebus æternitatis. Stabit & pascet in robore* JEHOVÆ; Mich. V. 1. 3. *Ecce Ego mitto Angelum meum, qui parabit viam ante Me, & subito veniet ad Templum suum* DOMINUS, Quem vos *quæritis, & Angelus fœderis, quem vos desideratis, ecce venit; quis sustinet diem adventus Ipsius. Ecce Ego mitto vobis Eliam Prophetam, antequam venit dies Jehovæ magnus & terribilis;* Malach. III. 1. 2. 23. *Vidi & ecce cum nubibus cælorum sicut Filius hominis veniens fuit: Huic datum est dominium, & gloria, & regnum, & omnes populi, gentes & linguæ Ipsum colent: dominium Ipsius dominium sæculi, quod non transibit, & regnum Ipsius, quod non peribit: & omnia dominia colent Ipsum, & obedient Ipsi,* Dan. VII. 13. 14. 27. *Septimanæ septuaginta decisæ sunt super populum tuum, & super urbem sanctitatis tuam, ad consummandum prævaricationem, & ad obsignandum visionem & prophetam, & ad ungendum Sanctum sanctorum. Scito ergo & percipito, ab exitu Verbi usque ad restituendum & ad ædificandum Hierosolymam, usque ad Messiam Principem, septimanæ septem;* Dan. IX. 24. 25. *Ponam in mari manum Ipsius, & in fluviis dextram Ipsius: Ille vocabit me, Pater meus Tu, Deus meus, & Petra salutis meæ. Etiam Ego Primogenitum dabo Ipsum, altum regibus terræ. Ponam in æternum semen Ipsius, & Thronum Ipsius sicut dies cælorum;* Psalm. LXXXIX. 26. 27. 28. 30. *Dictum* JEHOVÆ *ad* DOMINUM *meum, sede ad dextram meam, usque dum posuero inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Sceptrum roboris Tui mittet* JEHOVAH e *Zione, dominare in medio inimicorum tuorum. Tu Sacerdos in æternum juxta modum Malchizedechi,* Psalm. CX. 1. 2. 4. Matth. XXII. 44. Luc. XX. 41. *Ego innunxi Regem meum super Zionem, montem sanctitatis meæ: annuntiabo de statuto,* JEHOVAH *dixit ad me, Filius meus Tu, Ego hodie genui Te, dabo gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam fines terræ. Osculami Filium ne irascatur, ne pereatis in via, beati omnes confidentes in Ipso;* Psalm. II. 6. 7. 8. 12. *Carere quidem Ipsum fecisti paululum præ Angelis; sed gloria & honore coronasti Ipsum; dominari fecisti Ipsum super opera manuum tuarum; omnia posuisti sub pedes Ipsius;* Psalm. VII. 6. 7. *memento* JEHOVAH *Davidis, qui juravit* JEHOVÆ, *vovit forti Jacobi; si intravero intra tentorium domus meæ, si ascendero super spondam strati mei, si dedero somnum oculis meis, usque dum invenero locum* JEHOVÆ, *habitacula forti Jacobi: ecce audivimus de Eo in Ephrata, invenimus Eum in agris sylvæ: intrabimus in habitacula Ejus, incurvabimus nos scabello pedum Ejus: sacerdotes tui induantur justitia; & sancti tui jubilent;* Psalm. CXXXII. 1 ad 9. Sed hæc pauca sunt quæ allata.

7. Quod universa Scriptura sacra de solo Domino scripta sit, plenius ex sequentibus constabit, imprimis ex illis, quæ in Opusculo de Scriptura sacra afferenda sunt: inde & non aliunde est sanctitas Verbi; hoc quoque intelligitur per hæc in Apocalypsi, *Testimonium Jesu est spiritus Prophetiæ,* XIX. 10.

Quod Dominus impleverit omnia Legis, sit quod impleverit omnia Verbi.

8. Creditur a multis hodie, quod ubi dicitur de Domino, quod impleverit Legem, intelligatur quod impleverit omnia præcepta decalogi, & quod sic Justitia factus sit, ac justificaverit homines mundi etiam per illud fidei. Attamen non intelligitur illud, sed quod impleverit omnia quæ de Ipso scripta sunt in Lege & Prophetis, hoc est, in universa Scriptura sacra, quia hæc de Solo ipso agit, ut in superiore Articulo dictum est. Quod multi aliter crediderint, est causa, quia non scrutati sunt scripturas, & viderunt quid per Legem ibi intelligitur. Per Legem ibi intelliguntur in stricto sensu decem præcepta decalogi; in latiori sensu omnia quæ sa Mose in quinque ejus Libris scripta sunt; & in latissimo sensu omnia Verbi. Quod *per Legem in stricto sensu intelligantur decem præcepta decalogi*, notum est.

9. *Quod per Legem in latiori sensu intelligantur omnia quæ a Mose in quinque ejus Libris scripta sunt*, patet ex his sequentibus: apud Lucam,, Abraham dixit ad divitem in inferno, habent *Mosen & Prophetas*, audiunto illos; si *Mosen & Prophetas* non audiant, neque si quis ex mortuis resurrexerit, persuadebuntur, XVI. 29. 31. Apud Johannem,, Philippus dixit ad Nathanaelem, quem scripsit *Moses in Lege*, & *Prophetæ*, invenimus,, I. 46. Apud Matthæum,, Nolite putare, quod venerim ad solvendum *Legem & Prophetam*, non veni ad solvendum, sed sed ad implendum,, V. 17. 18. Apud Eundem,, Omnes *Prophetæ & Lex* usque ad Johannem prophetarunt,, XI. 13. Apud Lucam,, *Lex & Prophetæ* usque ad Johannem, abhinc Regnum Dei evangelizatur,, XVI. 17. Apud Matthæum,, Omnia quæcunque volueritis ut faciant vobis homines, sic & vos facite illis, hæc est *Lex & Prophetæ*,, VII. 12. Apud Eundem,, Jesus dixit, amabis Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & amabis proximum tuum ut teipsum: ex his duobus mandatis *Lex & Prophetæ* pendent,, XXII. 35. 37. 38. In illis locis per Mosen & Prophetas, tum per Legem & Prophetas intelliguntur omnia quæ in Libris Mosis & in Libris Prophetarum scripta sunt. Quod per Legem in specie intelligantur omnia quæ per Mosen scripta sunt, patet adhuc ex his: apud Lucam,, Impleti sunt dies purificationis juxta *Legem Mosis*, deduxerunt Jesum Hierosolymam, ut sisterent Domino, quemadmodum scriptum est in *Lege Domini*, quod omnis masculus aperiens uterum sanctum Domino vocandus esset, ac ut darent sacrificium juxta quod dictum est in *Lege Domini*, par turturum & duos pullos columbarum. Et adducebant parentes Jesum in Templum, ut facerent juxta consuetum *Legis* pro Ipso. Cum perfecissent omnia quæ juxta *Legem Domini*,, II. 22. 23. 24. 27. 39 Apud Johannem,, In *Lege* Moses præcepit tales lapidare,, VIII. 5. apud Eundem,, *Lex per Mosen* data est,, I. 17. inde patet, quod nunc Lex nunc Moses nominetur, ubi agitur de talibus, quæ in Libris ejus scripta sunt, ut quoque Matth. VIII. 4. Marc X. 2. 3. 4. Cap. XII. 19 Luc. XX. 28. 37. Johan. III. 14. Cap. VII. 19. 51. Cap. VIII. 17. Cap. XIX.

XIX. 7. Plura etiam a Mose dicuntur *Lex*, quæ mandata sunt, ut de Holocaustis, Levit. VI. 2. Cap. VII. 37. De Sacrificiis, Levit. VI. 18. Cap. VII. 1-11. De Mincha, Levit. VI 7. De Lepra, Levit. XIV. 2. De Zelotypia, Num. V. 29. 30. De Naziræatu, Num. VI. 13. 21. Et ipse Moses vocat Libros suos *Legem*,, Scripsit Moses *Legem hanc*, & dedit eam sacerdotibus filiis Levi portantibus arcam fæderis Jehovæ: & dixit illis, accipiendo *Librum Legis* hujus, ponite eum a latere Arcæ fæderis Jehovæ ,, Deut. XXXI. 9. 11. 26; a latere positus est, intus enim in Arca erant Tabulæ lapideæ, quæ in stricto sensu sunt Lex. Libri Mosis vocantur Liber Legis postea,, Dixit Chilkia sacerdos magnus ad Schaphanem Scribam, *Librum Legis* inveni in domo Jehovæ: cum audivit Rex verba *Libri Legis*, rupit vestes suas ,, II Reg. XXII 8. 10. Cap. XXIII. 24.

10. *Quod omnia Verbi per Legem in latissimo sensu intelligantur*, constare potest ex his locis,, Jesus dixit, nonne scriptum est in *Lege Vestra*, Ego dixi, dii estis, Joh. X. 34. hoc scriptum est Psalm. LXXXI. 6. Respondit turba, nos audivimus ex *Lege*, quod Christus maneat in æternum, Joh. XII. 34, hoc scriptum est Psalm. LXXXIX 30. Psalm. CX. 4. Dan. VII. 14.,, Ut impleretur verbum scriptum in *Lege illorum*, odio habuerunt Me sine causa, Joh. XV. 25; hoc scriptum est Psalm. XXXV. 19. Dixerunt Pharisæi, num quis ex Principibus credidit in Ipsum, sed turba hæc quæ non novit *Legem*, Joh. VII. 48. 49. Facilius est cælum & terram transire, quam *Legis* unum apicem cadere, Luc. XVI. 17. Per Legem ibi intelligitur tota Scriptura Sacra.

11. Quod Dominus impleverit omnia Legis, sit quod impleverit omnia Verbi, patet a locis, ubi dicitur, quod ab Ipso impleta sit Scriptura, & quod omnia consummata sint, ut ex his: ,, Jesus intravit in Synagogam, & surrexit ad legendum, tunc traditus est Ipsi Liber Esajæ Prophetæ, & evolvit Librum, & invenit locum scriptum; Spiritus Domini super Me, propter quod unxit Me, ad evangelizandum pauperibus misit Me, ad sanandum contritos corde, ad evangelizandum vinctis remissionem, & cæcis visum, ad prædicandum annum Domini acceptum: postea convolvens Librum, & dixit, *hodie impleta est scriptura hæc* in auribus vestris, Luc. IV. 16 ad 21. Scrutamini *Scripturas*, atque illi testantur de Me, Joh. V. 39. Ut *scriptura impleretur*, qui comedit Mecum panem, sustulit super Me calcaneum, Joh. XIII. 18., Nemo ex illis periit, nisi filius perditionis, ut *Scriptura impleretur*, Joh. XVII 12 Ut *impleretur Verbum*, quod dixit, quos dedisti Mihi, non perdidi ex illis unum, Joh. XVIII. 19. Dixit Jesus Petro, absconde tuum gladium in loco, quomodo ergo *implerentur Scripturæ*, quod sic oporteat fieri. Hoc totum factum est ut *implerentur Scripturæ Prophetarum*, Matth. XXVI. 54 56. Filius hominis abit, sicut Scriptum est de Ipso, ut *impleantur Scripturæ*, Marc. XIV. 21. 24. Sic *impleta est Scriptura*, quæ dixit, cum impiis reputatus est, Marc. XV. 28. Luc. XXII. 37. Ut *Scriptura impleretur*, diviserunt vestimenta sua sibi, & super tunicam meam jecerunt sortem, Joh. XIX. 24. Post hoc sciens Jesus, quod omnia jam consummata essent, ut *impleretur Scriptura*, Joh. XIX. 28. Cum accepisset acetum Jesus, dixit *consummatum est*, hoc est *impletum*, Joh. XIX. 30. Facta hæc

hæc sunt, ut *Scriptura impleretur*, os non confringetis Ipsius: & rursus *alia Scriptura dicit*, videbunt, quem transfoderunt, Joh. XIX. 36. 37. præter alibi, ubi loca Prophetarum adducuntur, & non simul dicitur, quod Lex seu Scriptura impleta sit. Quod omne Verbi de Ipso scriptum sit, & quod in Mundum venerit ut illud impleret, docuit etiam Discipulos antequam abivit, his verbis,, Jesus ad discipulos, stulti & tardi corde ad credendum omnibus, quæ loquuti sunt Prophetæ; nonne hoc oportebat pati Christum, & ingredi in gloriam: incipiens porro a *Mose & ab omnibus Prophetis*, interpretatus est illis in *omnibus Scripturis de Ipso*, Luc. XXIV. 25. 26. 27. Porro, ,, Jesus dixit discipulis, hæc sunt verba, quæ loquutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum, *quod oporteret impleri omnia quæ scripta sunt in Lege Mosis & Prophetis & Psalmis de Me*, Luc. XXIV. 44. 45. Quod Dominus in Mundo impleverit omnia Verbi, usque ad singularissima ejus, patet ab his Ipsius verbis, ,, Amen dico vobis, usque dum prætereat cælum & terra, *jotha una*, *aut unum corniculum non præteribit de Lege*, *donec omnia fiant*, Matth. V. 18. Ex his nunc clare videri potest, quod per id quod Dominus impleverit omnia Legis, non intelligatur quod impleverit omnia præcepta decalogi, sed quod omnia Verbi.

Quod Dominus in Mundum venerit, ut subjugaret Inferna & glorificaret Humanum; & quod Passio crucis fuerit ultima pugna, per quam plene vicit inferna & plene glorificavit Humanum suum.

12. Notum est in Ecclesia, quod Dominus vicerit Mortem, per quam intelligitur Infernum, & quod postea cum gloria ascenderit in cælum; sed nondum notum est, quod Dominus per Pugnas, quæ sunt Tentationes, vicerit Mortem seu Infernum, & simul per illas glorificaverit Humanum suum, & quod Passio crucis fuerit Ultima Pugna seu Tentatio, per quam vicit & glorificavit. De his, multis agitur apud Prophetas & apud Davidem, sed non ita multis apud Evangelistas; apud hos, Tentationes, quas a pueritia sustinuit, in summa descriptæ sunt per Tentationes Ipsius in deserto, & postea a diabolo, ac ultimæ per illa quæ passus est in Gethsemane & super Cruce. De Tentationibus Ipsius in deserto, & postea a diabolo, videatur apud Matthæum Cap. IV. 1. ad II. Apud Marcum, Cap. I. 12. 13. & apud Lucam Cap. IV. 1 ad 13; sed per illas intelliguntur omnes usque ad ultimas; non plura de illis revelavit discipulis, nam dicitur apud Esajam, ,, *Exactionem sustinuit, non tamen aperuit os suum: sicut Agnus ad mactationem, & sicut ovis coram tonsoribus suis, obmutescit, & non aperuit os suum*, LIII. 7. de Tentationibus Ipsius in Gethsemane, videatur apud Matthæum Cap. XXVI. 36 ad 44. apud Marcum Cap, XIV. 31 ad

ad 41. & apud Lucam, Cap. XXII. 39 ad 46. Et de Tentationibus super cruce, apud Matthæum Cap XXVII. 33 ad 57. apud Marcum Cap. XV. 22 ad 38. apud Lucam Cap. XXIII. 33. ad 49. & apud Johannem Cap. XIX. 17 ad 37. Tentationes non aliud sunt quam pugnæ contra Inferna: de Tentationibus seu pugnis domini, videatur in Opusculo de NOVA HIEROSOLYMA & ejus DOCTRINA CÆLESTI, Londini edita, n. 201 & 302; & de Tentationibus in genere n. 189 ad 200 ibi.

13. Quod Dominus per Passionem crucis plene vicerit Inferna, docet Ipse apud Johannem,, Nunc judicium est Mundi hujus, *nunc Princeps mundi hujus ejicietur foras*, XII, 31; hæc loquutus est Dominus, cum instabat Passio crucis. Apud Eundem, *Princeps hujus* mundi judicatus est: Cap. XVI. 11. Apud Eundem,, Confidite, *Ego vici mundum*, XVII. 33. & apud Lucam,, Dixit Jesus, Vidi *Satanam sicut fulmen e cælo cadentem* ,, X. 18; per mundum, principem mundi, satanam & diabolum, intelligitur infernum.

Quod Dominus per Passionem Crucis etiam plene glorificaverit Humanum suum, docet apud Johannem,, Postquam Judas exivit, dixit Jesus, nunc *glorificatus est Filius hominis*, & *Deus glorificatus est* in Ipso: si Deus *glorificatus* est in Ipso, etiam Deus *glorificabit* Ipsum in se Ipso, & statim *glorificabit* Ipsum, Cap. XIII. 31. 32. Apud Eundem,, Pater venit hora, *glorifica* Filium tuum, ut etiam Filius tuus *glorificet* Te, XVII. 1. 5. Apud Eundem,, Nunc anima mea turbata est, & dixit, Pater *glorifica* nomen tuum, & exiit vox e Cælo, & *glorificavi*, & rursus *glorificabo*, XII. 27. 28. Apud Lucam,, Nonne hoc oportebat pati Christum, & ingredi in *gloriam suam*, XXIV. 26; hæc dicta sunt de Passione; Glorificatio est Unitio Divini & Humani, quare dicitur, & Deus glorificabit Ipsum in se Ipso.

14. Quod Dominus in mundum venerit, ut omnia in cælis & inde in terris in ordinem redigeret, & quod hoc factum sit per pugnas contra Inferna, quæ tunc infestabant omnem hominem venientem in mundum & exeuntem e mundo, & quod per id Justitia factus sit, ac salvaverit homines, qui absque eo non salvari potuerunt, multis in locis apud Prophetas prædicitur, quorum modo aliqua afferrentur. Apud Esajam,, *Quis Hic qui venit ex Edom, conspersus vestes ex Bozra; Hic honorabilis in vestitu suo, incedens in multitudine roboris sui: Ego qui loquor in Justitia, magnus ad salvandum. Quare rubicundus quoad vestem tuam, & vestis tua sicut calcantis in torculari, torcular calcavi solus, & de populo non vir Mecum: propterea calcavi illos in ira mea, & conculcavi eos in excandescentia mea, inde sparsa est victoria eorum super vestes meas; nam dies vindictæ in corde meo, & annus redemptorum meorum venit. Salutem præstitit Mihi brachium meum; descendere feci in terram victoriam eorum. Dixit, ecce populus meus illi, filii, ideo factus est illis in Salvatorem, ob Amorem suum, & ob Clementiam suam ille redemit eos*, LXIII. 1 ad 9; hæc de pugnis Domini contra Inferna: per vestem in qua honorabilis fuit & quæ rubicunda, intelligitur Verbum, cui violentia a populo Judaico illata est; ipsa pugna contra Inferna, & victoria super illa, describitur per quod calcaverit illos in ira sua, & conculcaverit in excandescentia sua; quod solus & ex propria potentia pugnaverit, describitur per hæc, de populo non vir

Mecum, salutem præstitit mihi brahium meum, descendere feci in terram victoriam eorum; quod per id salvaverit & redemerit describitur per hæc, ideo factus est illis in Salvatorem, ob amorem & clementiam suam Ille redemit eos; quod hoc fuerit causa Adventus Ipsius, describitur per hæc, dies vindictæ in corde meo, & annus redemptorum meorum venit. Apud Esaiam, *Vidit quod non quisquam, & obstupuit quod non esset intercedens, ideo salutem præstitit Ipsi brachium suum, & Justitia Ipsius suscitavit Ipsum: inde induit Justitiam sicut loricam, & galeam Salutis super caput suum, & induit vestes vindictæ, & texit se sicut pallio zelo: tunc venit Zioni Redemptor*, LIX. 16. 17. 20; hæc quoque de pugnis Domini, cum fuit in mundo, contra inferna: quod solus ex propria potentia pugnaverit contra illa, intelligitur per hæc„ vidit quod non quisquam, ideo salutem præstitit Ipsi brachium suum: quod inde justitia factus sit, per hæc„ justitia Ipsius suscitavit Ipsum, unde induit justitiam sicut loricam; quod ita redemerit, per hæc„ tunc venit Zioni Redemptor. Apud Jeremiam„ *Illi consternati sunt, fortes eorum contusi sunt, fugam fugerunt, nec respexerunt: Dies ille Domino Jehovih Zebaoth, dies ultionis, ut vindictam sumat de hostibus suis, comedatque gladius, & saturetur*, XLVI. 5 10; pugna Domini cum Infernis & victoria super illa, describitur per quod consternati sint, quod fortes eorum contusi fugam fugerint, & non respexerint; fortes eorum & hostes sunt inferna, quia omnes ibi odio habent Dominum; adventus Ipsius in mundum propterea, intelligitur per hæc, dies ille Domino Jehovih Zebaoth, dies ultionis ut vindictam sumat de hostibus suis. Apud Jeremiam„ *Cadent juvenes in plateis, & omnes viri belli exscindentur in Die illo*, XLIX. 26. Apud Joelem„ *Jehovah edidit vocem coram Exercitu suo; magnus dies Jehovæ, terribilis valde, quis ergo sustinebit illum*, II. 11. Apud Zephaniam„ *In die sacrificii Jehovæ visitabo super principes, super filios regis, super omnes indutos indumento alienigenæ: Dies hic, dies angustiæ, dies buccinæ & clangoris*, I. 8. 9. 15. 16. Apud Sachariam„ *Jehovah exibit, & pugnabit contra gentes, juxta diem pugnare Ipsum in die prælii. Stabunt pedes Ipsius in Die illo super monte Olivarum, quæ ante facies Hierosolymæ. Tunc fugietis in vallem montium meorum. In die illo non erit lux & splendor. Jehovah autem erit in Regem super tota Terra: in Die illo erit Jehovah unus, & Nomen Ipsius unum*, XIV. 3. 4. 5. 6. 9: in his locis etiam agitur de Pugnis Domini: per Diem illum intelligitur Adventus Ipsius: Mons olivarum, qui ante facies Hierosolymæ, erat, ubi Dominus solito commoratus est, videatur Marc. XIII. 3. 4. Cap. XIV. 26. Luc. XXI. 37. Cap. XXII. 39. Joh. VIII. 1: & alibi. Apud Davidem, *Circumdederunt Me funes mortis, funes Inferni circumdederunt Me, prævenerunt Me laquei mortis: ideo misit tela, & fulmina multa, & conturbavit illos. Persequar hostes meos, & comprehendam eos, nec revertar usque dum consumsero, percussero eos, ut resurgere non possint. Accinges Me robore ad bellum, & dabis hostes in fugam, conteram eos sicut pulverem coram faciebus venti, sicut cœnum platearum attenuabo eos*, Psalm XVIII. 5. 15. 38. 39. 41. 43; funes & laquei mortis, qui circumdederunt & prævenerunt, significant tentationes, quæ quia ab Inferno sunt, etiam vocantur funes inferni: hæc & reliqua in toto illo Psalmo agunt de pugnis & de victoriis Domini, quare etiam dicitur„ Pones Me in

in caput gentium, populus non noveram, serviet Mihi,, Vers. 44. 45. Apud Davidem,, *Accinge gladium super femur, Potens; tela tua acuta, populi cadent sub Te, e corde hostes Regis. Thronus tuus in sæculum & in æternum: amasti Justitiam, propterea unxit Te Deus*,, Psalm, XLV. 4. 5. 6. 7; hæc quoque de pugna cum Infernis, & de subjugatione illorum, nam in toto ille Psalmo agitur de Domino, nempe de Ipsius pugnis, de Ipsius glorificatione, & de salvatione fidelium ab Ipso. Apud Davidem,, *Ignis coram Ipso ibit, inflammabit circumcirca hostes Ipsius, videbit & timebit terra: montes sicut cera liquefient coram Domino totius terræ. Annuntiabunt cæli justitiam Ipsius, & videbunt omnes populi gloriam Ipsius*,, Psalm. XCVII. 3. 4. 5 6; pariter in hoc Psalmo agitur de Domino, & de similibus. Apud Davidem,, *Dictum Jehovæ ad Dominum meum, sede ad dextram meam, usque dum posuero inimicos tuos scabellum pedum tuorum; dominare in medio inimicorum tuorum: Dominus ad dextram tuam, percussit in die iræ suæ reges; implevit cadaveribus, percussit caput super terram multam*,, Psalm. CX. 1 ad fin: quod hæc de Domino dicta sint, constat ex Ipsius Domini verbis apud Matthæum Cap. XXII. 44: apud Marcum Cap. XII. 36: & apud Lucam Cap. XX. 42: per sedere ad dextram, significatur omnipotentia; per inimicos significantur inferna; per reges, illi ibi qui in falsis mali sunt; per ponere illos scabellum pedum, percutere in die iræ, implere cadaveribus, significatur destruere potentiam illorum, & per percutere caput super terram multam, significatur destruere omnem. Quoniam Dominus solus vicit Inferna, cum nulla ope alicujus Angeli, ideo vocatur HEROS & VIR BELLORUM, Esaj. XLII. 15. REX GLORIÆ, JEHOVAH FORTIS, HEROS BELLI, Psalm. XIV. 8. 10. FORTIS JACOBI, Psalm. CXXXII. 2: ac multis in locis JEHOVAH ZEBAOTH, hoc est, Jehovah exercituum belli. Et quoque vocatur Adventus Ipsius DIES JEHOVÆ terribilis, crudelis, indignationis, excandescentiæ, iræ, vindictæ, exitii, belli, buccinæ, clangoris, tumultus, ut ex locis supra n. 4 allatis videri potest. Quoniam Ultimum Judicium a Domino, cum fuit in mundo, factum est per pugnas cum Infernis, & per subjugationem illorum, ideo multis in locis agitur de JUDICIO quod facturus est; ut apud Davidem,, *Jehovah venit ad judicandum terram, judicabit orbem in justitia, & populos in veritate*,, Psalm. XCV. 13, sic pluries alibi. Hæc e Propheticis Verbi. In Historicis Verbi autem similia repræsentata sunt per bella filiorum Israelis cum variis gentibus: nam in Verbo tam Prophetico, quam Historico, omne quod scriptum est, de Domino scriptum est; inde Verbum est Divinum. In Ritualibus Ecclesiæ Israeliticæ, ut in Holocaustis & Sacrificiis, tum in Sabbathis & Festis ejus, ac in Sacerdotio Aharonis & Levitarum, multa Arcana glorificationis Domini continentur; similiter in reliquis apud Mosen, quæ vocantur Leges, Judicia, & Statuta; quod etiam intelligitur per Domini verba ad Discipulos, *quod oporteret Ipsum implere omnia quæ de Ipso scripta sunt in Lege Mosis*, Luc. XXIV. 45. tum ad Judæos,, *quod Moses de Ipso scripserit*,, Joh. V. 46. Ex his nunc patet, quod Dominus in mundum venerit, ut subjugaret Inferna, & glorificaret Humanum suum; & quod Passio crucis fuerit ultima Pugna, per quam plene vicit Inferna, & plene glorificavit Humanum. Sed plura de hac re

videbuntur in sequente Opusculo de SCRIPTURA SACRA, ubi in unum colligentur omnia loca e Verbo Prophetico, quæ de Pugnis Domini cum Infernis, & de victoriis super ea, seu quod idem, quæ de Ultimo Judicio ab Ipso facto, cum fuit in Mundo, agunt, tum quæ de Passione & de Glorificatione Humani Ipsius, quæ tot sunt, ut si adducerentur, implerent membranas.

Quod Dominus per Passionem crucis non abstulerit peccata, sed quod portaverit illa.

15. SUnt quidam intra Ecclesiam, qui credunt, quod Dominus per Passionem crucis peccata abstulerit, ac satisfecerit Patri, & sic redemerit: quidam etiam, quod peccata illorum, qui fidem in Ipsum habent, in se transtulerit, portaverit, ac in profundum maris, hoc est, in Infernum conjecerit: confirmant illa apud se per Johannis verba de Jesu, *Ecce Agnus Dei qui tollit peccata mundi*, Joh. I. 29. & per Domini verba apud Esajam, *Ille morbos nostros tulit, & dolores nostros portavit: confossus ob prævaricationes nostras, contusus ob iniquitates nostras, castigatio pacis nostræ super Illo: vulnere Ipsius sanitas data est nobis. Jehovah incurrere fecit in Ipsum iniquitates omnium nostrum. Exactionem sustuit, atque afflictus est, non tamen aperuit os suum, sicut agnus ad mactationem ducitur. Excisus est e terra viventium ob prævaricationem populi mei, plagam illis, ut daret impios in sepulchro suo, & divites in mortibus suis; ex labore animæ suæ videbit, saturabitur. Per scientiam suam justificabit multos, eo quod iniquitates eorum Ipse portaverit. Exinanivit ad mortem usque animam suam, & cum prævaricatoribus numeratus est, & peccatum multorum tulit, & pro prævaricatoribus intercessit*,, LIII. 1 ad fin: hæc & illa dicta sunt de Tentationibus Domini & de Passione Ipsius, ac per tollere peccata & morbos, perque incurrere facere in Ipsum iniquitates omnium, simile intelligitur quod per portare dolores & iniquitates. Primum itaque dicetur, quid intelligitur per portare iniquitates, & postea quid per tollere illas; per portare iniquitates non aliud intelligitur, quam graves tentationes sustinere, tum suffere ut Judæi cum Ipso facerent quemadmodum fecerunt cum Verbo, & quod Ipsum similiter tractarent, quia Ipse fuit Verbum: fuit enim Ecclesia, quæ tunc erat apud Judæos, prorsus devastata, & devastata erat per id, quod perverterint omnia Verbi, adeo ut non aliquod verum residuum esset, quare nec agnoverunt Dominum: hoc intellectum & significatum est per omnia Passionis Domini. Similiter factum est cum Prophetis, quia illi repræsentabant Dominum quoad Verbum & inde quoad Ecclesiam, & Dominus fuit Ipse Propheta. Quod Dominus fuerit Ipse Propheta constare potest ex his locis; Jesus dixit, non est PROPHETA minus honoratus, quam in patria sua, & in domo sua, Matth. XIII. 57. Marc. VI. 4. Luc. IV. 24.,, Jesus dixit, non conveniens est PROPHETAM interire extra Hierosolymam, Luc. XIII. 33. Dixerunt de Jesu, Ille PROPHETA a Nazareth, Matth. XXI. 26.,, Joh. VII. 40. 41. Cepit timor omnes, laudantes Deum, dicentes, quod PROPHETA MAGNUS suscitatus sit inter illos, Luc. VII. 16.,, Quod PROPHETA excitaretur e

medio

medio fratrum, cujus verbis obedirent, Devtr: XVIII. 15 ad 19. Quod simile factum sit cum Prophetis, constat ex his quæ nunc sequuntur „ Mandatum est Esajæ prophetæ, ut Ecclesiæ statum repræsentatet, per quod dissolveret saccum desuper lumbis suis, & calceum exueret desuper pede suo, ac iret nudus & discalceatus tres annos, in signum & prodigium; Esaj. XX. 2. 3. Mandatum est Jeremiæ prophetæ, ut repræsentaret statum Ecclesiæ, per quod emeret sibi cingulum, & poneret super lumbis suis, quod per aquam non duceret, & absconderet illud in foramine petræ juxta Euphratem; quod post dies invenit corruptum; Jerem. XIII. 1 ad 7. Idem etiam propheta repræsentavit statum Ecclesiæ per id, quod non acciperet sibi uxorem in loco illo, nec intraret in domum luctus, neque abiret ad plangendum, nec intraret domum convivii, Jerem. XVI. 2. 5. 8. Mandatum est Ezechieli prophetæ, ut repræsentaret statum Ecclesiæ, per quod novaculam tonsorum traduceret super caput suum, & super barbam suam, & postea divideret illa, tertiam partem combureret in medio urbis, tertiam percuteret gladio, tertiam dispergeret in ventum, & parum ex illis alligaret in alis, tandem projiceret in medium ignis, & combureret; Ezech. V. 1 ad 4. Eidem prophetæ mandatum est, ut repræsentaret statum Ecclesiæ, per quod faceret vasa migrationis, & migraret in locum alium in oculis filiorum Israelis, & educeret vasa interdiu, & exiret in vespera per effossum parietem, ac obtegeret facies ut non videret terram; & quod sic prodigium esset domui Israelis: & diceret propheta, ecce ego prodigium vestrum, quemadmodum feci, sic fiet illis; Ezech. XII. 3 ad 7. 11. Mandatum est Hoscheæ prophetæ, ut repræsentaret statum Ecclesiæ per quod acciperet sibi meretricem in uxorem; & quoque accepit, & illa peperit ei tres filios, quorum unum vocavit Jisreel, alterum non Miserandum, & tertium non Populum; Hosch. I. 2 ad 9. Ac iterum ei mandatum est, ut abiret & amaret Mulierem amatam socio & adulteram, quam etiam sibi comparavit per quindecim argenti; Hosch. III. 2. 3. Mandatum est Ezechieli prophetæ, ut repræsentaret statum Ecclesiæ, per quod sumeret laterem, & sculperet super eo Hierosolymam, & poneret obsidionem, & daret vallum & aggerem contra illam, poneret sartaginem ferri inter se & urbem, & cubaret super latere sinistro, & postea super dextro 390 dies: Tum sumeret tritica, hordea, lentes, milium & zeas, & ex illis sibi faceret panem, quem tunc ederet, juxta mensuram. Et quoque quod faceret sibi placentam hordeorum cum stercore fimi hominis, & quia hoc deprecatus est, mandatum est ut faceret illam cum excrementis bovis; Ezech. IV 1 ad 15. Præter quod prophetæ etiam alia repræsentarent, ut Zedkiah per cornua ferri, quæ sibi fecit; 1 Reg. XXII. 11. Et alius propheta, per quod percuteretur & vulneraretur, ac cinerem super oculis mitteret; 1 Reg. XX. 35. 37. In genere repræsentabant prophetæ Verbum in sensu ultimo, qui est sensus literæ, per tunicam pili, Sach. XIII. 4. quare Elias tali tunica indutus fuit, ac cinctus cingulo coriaceo circum lumbos, II. Reg. 1. 6. similiter Johannes Baptista, qui habebat indumentum ex pilis cameli, & cingulum coriaceum circum lumbum suum, & comedit locustam & mel agreste; Matth. III. 4. Ex his patet, quod Prophetæ repræsentaverint

ſtatum Eccleſiæ & Verbum; qui enim unum, etiam alterum repræſentat, nam Eccleſia eſt ex Verbo, & ſecundum receptionem ejus vita & fide: quare etiam per Prophetas in utroque Teſtamento, ubi nominantur, ſignificatur doctrina Eccleſiæ ex Verbo; per Dominum autem ut maximum Prophetam, ſignificatur ipſa Eccleſia & ipſum Verbum.

16. Status Eccleſiæ ex Verbo repræſentatus in Prophetis, erat quod intelligitur per portare iniquitates & peccatá populi; quod ita ſit, patet ex illis quæ dicuntur de Eſaja propheta „ *Quod iret nudus & diſcalceatus tres annos, in ſignum & prodigium* „ Eſ. XX. 3. De Ezechiele propheta, *Quod educeret vaſa migrationis, & obtegeret facies ut non videret terram, & quod ſic prodigium eſſet domui Iſraelis, & quoque diceret, ego prodigium veſtrum*„ Ezech. XII. 6. 11. Quod hoc fuerit illis portare iniquitates, manifeſte conſtat apud Ezechielem, cum ille juſſus eſt cubare 390 & 40 dies ſuper latere ſiniſtro & dextro contra Hieroſolymam, ac edere placentam hordeorum factam cum excrementis bovis, ubi hæc etiam leguntur „ *Tu cuba ſuper latere tuo ſiniſtro, & pone* INIQUITAEEM DOMUS ISRAELIS *ſuper illud, numerum dierum, quibus cubabis ſuper illo,* PORTABIS INIQUITATEM *eorum. Ego namque dabo tibi annos iniquitatis eorum juxta numerum dierum 390 dies, ut* PORTES INIQUITAEEM DOMUS ISRAELIS. *Quum vero abſolveris hos, jacebis ſuper latere tuo dextro ſecundum, ut* PORTES INIQUITATEM DOMUS JEHUDÆ 40 dies; Ezeh. IV. 4. 5. 6. Quod Propheta per quod ſic portaverit iniquitates domus Iſraelis & domus Jehudæ, non abſtulerit illas, & ſic expiaverit, ſed modo repræſentaverit & monſtraverit, patet a ſequentibus ibi „ *Sic inquit Jehovah, comedent filii Iſraelis panem ſuum immundum, inter gentes quo depulſurus ſum eos. Ecce Ego frangens baculum panis in Hieroſolyma, ut careant pane & aqua, & deſolentur vir & frater ejus, & contabeſcant propter iniquitatem eorum*„ Verſ. 13. 16. 17. in eodem Capite. Similiter cum idem Propheta obſtenderet ſe & diceret, *Ecce ego prodigium veſtrum*, etiam dicitur, *quemadmodum feci ſic fiet illis*, Ezeh. XII. 6. 11. Simile itaque intelligitur de Domino, ubi dicitur „ *Morbos noſtros Ille tulit: dolores noſtros portavit: Jehovah incurrere fecit in Illum iniquitates omnium noſtrum: per ſcientiam ſuam juſtificavit multos, eo quod iniquitates eorum Ipſe portaverit* „ Eſaj. LIII; ubi in toto Capite agitur de Paſſione Domini. Quod Ipſe ſicut Maximus Propheta repræſentaverit ſtatum Eccleſiæ quoad Verbum, patet a ſingulis Paſſionis Illius, ut *Quod a Juda proditus fuerit. Quod a principibus ſacerdotum & a ſenioribus comprehenſus & condemnatus ſit. Quod colaphos impegerint. Quod caput calamo percuſſerint. Quod impoſuerint coronam ex ſpinis. Quod veſtimenta Ipſius diviſerint, & ſuper tunicam jecerint ſortem. Quod crucifixerint. Quod dederint Ipſi acetum ad bibendum. Quod transfoderint latus. Quod ſepultus; & tertio die reſurrexerit.* Quod a Juda proditus fuerit, ſignificabat quod a gente Judaica, apud quam tunc erat Verbum; nam Judas illam repræſentabat: quod a principibus ſacerdotum & a ſenioribus comprehenſus & condemnatus ſit, ſignificabat quod ab omni illa Eccleſia; quod flagellaverint, ſpuerint in faciem, colaphos impegerint, & caput calamo percuſſerint, ſignificabat quod ſimiliter fecerint cum Verbo quoad Divina Vera ejus, quæ omnia agunt de Domino: quod impoſuerint coronam ex ſpinis, ſignificabat quod illa falſifica-

ficaverint & adulteraverint: quod vestimenta diviserint, & super tunicam jecerint sortem, significabat quod omnia vera Verbi dispersserint, sed non sensum ejus spirituatem, tunica Domini hoc Verbi significabat: quod crucifixerint, significabat quod totum Verbum destruxerint & prophanaverint: quod præbuerint Ipsi acetum ad bibendum, significabat quod mere falsificata & falsa, quare illud non bibit, & tunc dixit, consummatum est: quod transfoderint latus, significabat quod plane exstinxerint omne verum Verbi & omne bonum ejus: quod sepultus, significabat rejectionem humani residui a matre; quod tertio die resurrexerit, significabat Glorificationem. Similia per illa significantur apud Prophetas & apud Davidem, ubi prædicta sunt. Quapropter postquam flagellatus & eductus portans spinosam coronam, & vestimentum purpureum a militibus impositum, dixit, ecce Homo,, Joh. XIX. 1. 5; hoc dictum est, quia per Hominem significatur Ecclesia, per Filium enim hominis significatur Verum Ecclesiæ, ita Verbum. Ex his nunc patet, quod per portare iniquitates, intelligatur peccata contra Divina vera Verbi, in se repræsentare & effigiare. Quod Dominus talia sustinuerit & passus sit ut Filius hominis, & non ut Filius Dei, videbitur in sequentibus; Filius hominis enim significat Dominum quoad Verbum.

17. Aliquid nunc dicetur, quid per tollere peccata intelligitur: per tollere peccata simile intelligitur, quod per redimere hominem, & salvare illum; nam Dominus in mundum venit, ut salvari posset homo, absque Ipsius adventu nemo mortalium potuit reformari & regenerari, ita salvari; sed hoc potest fieri, postquam Dominus omnem potentiam Diabolo, hoc est, Inferno ademerat, & Humanum suum glorificaverat, hoc est, univerat Divino Patris sui: si hæc non facta fuissent, nullus hominum potuisset recipere aliquod Divinum Verum manens apud illum, & adhuc minus aliquod Divinum bonum, nam diabolus, cui prius potentia superior erat, e corde illa evulsisset. Ex his patet, quod Dominus per Passionem crucis non abstulerit peccata, sed quod auferat illa, hoc est, removeat apud illos, qui credunt in Ipsum, vivendo secundum præcepta Ipsius: ut quoque Dominus docet apud Matthæum,, *Nolite putare, quod venerim ad solvendum Legem & Prophetas. Quisquis solverit præceptorum horum minimum, & docuerit ita homines, minimus vocabitur in Regno cælorum; qui vero facit & docet, hic magnus vocabitur in Regno cælorum*,, V. 17. 19. Quisque potest videre ex sola ratione, modo in aliqua illustratione sit, quod peccata non possint auferri homini, nisi quam per pænitentiam actualem, quæ est, quod homo videat sua peccata, ac Domini opem imploret, & desistat ab illis: aliud videre, credere & docere, non est ex Verbo, nec est ex sana ratione, sed ex cupiditate & prava voluntate, quæ sunt proprium hominis, ex quo infatuatur intelligentia.

Quod

Quod Imputatio meriti Domini non aliud ſit, quam remiſſio peccatorum poſt pænitentiam.

18. IN Eccleſia creditur, quod Dominus miſſus ſit a Patre, ut expiaret pro Genere humano, & quod hoc factum ſit per impletionem Legis, & per Paſſionem crucis, & quod ſic ſuſtulerit damnationem & ſatisfecerit, & quod abſque illa Expiatione, Satisfactione & Propitiatione, Genus humanum æterna morte periiſſet; & hoc ex Juſtitia, quæ ab aliquibus etiam vocatur Vindicativa. Verum eſt, quod abſque Adventu Domini in mundum omnes periiſſent: ſed quomodo intelligendum eſt, quod Dominus impleverit omnia Legis, videatur ſupra in ſuo Articulo: & cur paſſus eſt crucem, etiam ſupra in ſuo; ex quibus videri poteſt, quod non fuerit ex aliqua Juſtitia vindicativa, quia hæc non eſt Attributum Divinum; Attributa Divina ſunt, Juſtita, Amor, Miſericordia & Bonum, & Deus eſt ipſa Juſtitia, ipſe Amor, ipſa Miſericordia, & ipſum Bonum, & ubi hæc ſunt, non eſt aliquid vindictæ, ita non Juſtitia vindicativa. Quoniam Impletio Legis & Paſſio crucis hactenus a multis non aliter intellectæ ſunt, quam quod Dominus per illa bina ſatisfecerit pro Humano Genere, & ei damnationem prævisam aut deſtinatam abſtulerit, ex nexu & ſimul ex principio, quod homo ſalvetur ex ſola fide quod ita ſit, ſequutum eſt dogma de Imputatione meriti Domini, accipiendo illa duo, quæ fuerunt Meriti Domini, pro ſatisfactione: ſed hoc cadit ex illis, quæ dicta ſunt de Impletione legis a Domino, & de Paſſione crucis Ipſius; & ſimul tunc videri poteſt, quod imputatio meriti ſit vox nullius rei, niſi per illam intelligatur Remiſſio peccatorum poſt pænitentiam; nam non aliquid Domini poteſt imputari homini, ſed poteſt addicari ſalus a Domino, poſtquam homo pænitentiam egerat, hoc eſt, poſtquam viderat & agnoverat ſua peccata, & dein deſiſtat ab illis, & hoc ex Domino; tunc addicatur ei ſalus eo modo, quod homo non ex ſuo merito, & ex propria juſtitia ſalvetur, ſed ex Domino, qui ſolus pugnavit & vicit inferna, & qui poſtea etiam ſolus pugnat pro homine, & vincit inferna pro illo; hæc ſunt Meritum & Juſtitia Domini; & hæc nuſquam poſſunt imputari homini, nam ſi imputarentur, forent Meritum & Juſtitia Domini appropriata homini ſicut ejus, & hoc nuſquam fit, nec fieri poteſt: ſi Imputatio dabilis foret, potuiſſet homo impænitens & impius imputare ſibi Meritum Domini, & ex eo cogitare ſe juſtificatum, quod tamen foret conſpurcare ſanctum prophanis, & prophanare Nomen Domini; nam foret tenere cogitationem in Domino, & voluntatem in Inferno, & tamen voluntas eſt omne hominis. Eſt fides DEI, & eſt fides hominis, fidem DEI habent qui pænitentiam agunt, fidem autem hominis qui non pænitentiam agunt, & uſque de imputatione cogitant; ac fides Dei eſt fides viva, at fides hominis eſt fides mortua. Quod Ipſe Dominus & Diſcipuli Ipſius prædicaverint Pænitentiam ac Remiſſionem

nem peccatorum, constat ex his sequentibus: „ *Jesus incepit prædicare & dicere*, PÆNITEAT VOS, *appropinquavit enim Regnum Cælorum*, „ Matth. IV. 17. „ *Jesus dixit, facite fructus dignos* PÆNITENTIÆ, *jamjam securis ad radicem arborum jacet: omnis arbor non faciens fructum bonum, exscinditur & in ignem conjicitur*, „ Luc. III. 8. 9. „ *Jesus dixit, nisi* PÆNITENTIAM *egeritis, omnes peribitis* „ Luc. XIII. 3. 5. „ *Jesus prædicans Evangelium Regni Dei; dicens, impletum est tempus, & appropinquavit Regnum Dei*, PÆNITENTIAM *agite, & credite Evangelio*, „ Marc. I. 14. 15. „ *Jesus emisit discipulos, qui exeuntes prædicarunt ut* PÆNITENTIAM *agerent*, „ Marc. VI. 12. „ *Jesus dixit ad Apostolos, quod illos oporteat prædicare in Nomine Ipsius* PÆNITENTIAM & REMISSIONEM PECCATORUM, *in omnibus gentibus, incipiendo a Hierosolyma*, „ Luc. XXIV. 47. „ *Johannes prædicavit Baptisma* PÆNITENTIÆ *in* REMISSIONEM PECCATORUM, „ Luc. III. 3. Marc. I. 4. per Baptisma intelligitur Lavatio spiritualis, quæ est a peccatis, & vocatur Regeneratio. Describitur Pænitentia & Remissio peccatorum a Domino ita apud Johannem „ *In propria venit, sed proprii Ipsum non receperunt: quotquot vero receperunt, dedit illis potestatem, ut filii Dei essent, credentibus in Nomen Ipsius: qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt*, „ I. 11. 12. 13; per proprios intelliguntur, qui tunc ab Ecclesia, ubi erat Verbum: per filios Dei, & credentes in Nomen Ipsius, intelliguntur qui in Dominum credunt, & qui Verbo credunt: per sanguines intelliguntur falsificationes Verbi, & confirmationes falsi per illud: Voluntas carnis, est proprium voluntarium hominis, quod in se est malum: Voluntas viri, est proprium intellectuale hominis, quod in se est falsum: nati a Deo, sunt qui a Domino regenerati sunt: Ex his patet, quod illi salventur, qui in bono amoris & in veris fidei sunt a Domino, & non qui in proprio.

Quod Dominus quoad Divinum Humanum dicatur Filius Dei, & quoad Verbum dicatur Filius hominis.

19. In Ecclesia non aliud scitur, quam quod Filius Dei sit altera Persona Divinitatis, distincta a Persona Patris, inde est fides de Filio Dei nato ab æterno. Hoc quia universaliter receptum est, & de Deo, non data est copia ac venia cogitandi de eo ex aliquo intellectu, ne quidem ita, quid est nasci ab æterno; nam qui cogitat de eo ex intellectu, omnino secum dicet, hoc transcendit, sed usque dico quia dicunt, & credo quia credunt. At sciant, quod non sit Filius ab æterno, sed quod sit Dominus ab æterno: dum scitur, quid Dominus, & quid Filius, potest etiam ex intellectu cogitare de Deo Truino, & non prius. Quod Humanum Domini conceptum a Jehovah Patre, & natum a Maria virgine, sit Filius Dei, patet manifeste ex his sequentibus: apud Lucam, „ *Missus est Angelus Gabriel a Deo in urbem Galilææ, cui nomen Nazareth, ad Virginem desponsatam viro, cui nomen Joseph e domo Davidis, nomen autem Vir-*

ginis Maria. Quum ingressus est Angelus ad illam, dixit, salve, gratiam consequuta, Dominus tecum est, benedicta inter mulieres. Illa videns conturbata est super verbo ejus, & cogitavit, quanta esset salutatio illa. Sed dixit Angelus illi, ne timeto Maria, invenisti gratiam apud Deum: ecce concipies & paries Filium, & vocabis Nomen Ipsius Jesum: Hic erit magnus & FILIUS ALTISSIMI *vocabitur. Maria vero dixit ad Angelum, quomodo fiet hoc, quoniam virum non cognosco: cui respondens Angelus dixit;* SPIRITUS SANCTUS VENIET SUPER TE, & VIRTUS ALTISSIMI OBUMBRABIT *te,, unde etiam quod nascitur ex te* SANCTUM, vocabitur FILIUS DEI,, I. 26 ad 35; dicitur hic, concipies & paries Filium, Hic erit Magnus, & vocabitur FILIUS ALTISSIMI; ac iterum, Quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur FILIUS DEI; ex quo patet, quod Humanum conceptum a Deo, & natum a Maria virgine, sit, quod vocatur Filius Dei. Apud Esajam,, *Dat Dominus Ipse vobis signum, ecce virgo concipiet & pariet* FILIUM, *& vocabit Nomen Ipsius* DEUS NOBISCUM,, VII. 14; quod Filius natus a virgine, & conceptus a Deo, sit qui vocabitur Deus nobiscum, ita qui est Filius Dei, patet; quod sit, etiam confirmatur apud Matthæum Cap. I. 22. 23. Apud Esajam,, PUER *natus est nobis,* FILIUS *datus est nobis; super cujus humero Principatus; & vocabit Nomen Ipsius, Mirabilis, Consiliarius, Deus, Heros,* PATER ÆTERNITATIS, *Princeps pacis,,* IX. 5. 6; similiter hic, nam dicitur Puer natus est nobis, Filius datus est nobis, qui non est Filius ab æterno, sed Filius natus in mundo; quod etiam patet a Prophetæ verbis vers. 6 ibi, & a Gabrielis Angeli verbis ad Mariam, Luc. I. 32. 33, quæ similia sunt. Apud Davidem,, *Annuntiabo de statuto, Jehovah dixit,* FILIUS MEUS TU, *Ego hodie genui Te. Osculamini* FILIUM, *ne irascatur, & pereatis in via,* Psalm. II. 7. 12, hic nec intelligitur Filius ab æterno, sed Filius natus in mundo, nam est Propheticum de Domino venturo, quare vocatur statutum, de quo Jehovah annuntiavit Davidi; hodie non est ab æterno, sed est in tempore. Apud Davidem,, *Ponam in mari manum Ipsius, Ille vocabit Me, Pater meus Tu, Ego* PRIMOGENITUM *dabo Ipsum,,* Psalm. LXXXIX. 27. 28. 37; in toto hoc Psalmo agitur de Domino venturo, quare intelligitur Ipse, qui vocabit Jehovam Patrem suum, & qui erit Primogenitus, ita qui est Filius Dei. Pariter alibi, ubi vocatur *Virga e trunco Jishaji*. Esaj. XI. 1. 2. 20. *germen Davidis*, Jerem. XXIII. 5. 6. *Semen Mulieris*, Gen. III. 15. *Unigenitus*, Gen. I 18. *Sacerdos in æternum & Dominus*, Psalm. CX. 4. 5.

In Ecclesia Judaica per Filium Dei intellectus est Messias, quem exspectaverunt, de quo sciebant, quod nasceretur in Bethlechem. Quod per Filium Dei ab illis intellectus sit Messias, patet ex his locis: apud Johannem,, *Dixit Petrus, credimus & agnoscimus, quod Tu sis* CHRISTUS FILIUS DEI *viventis,,* VI. 69. Apud Eundem,, *Tu es* CHRISTUS FILIUS DEI, *qui in mundum venturus est,,* XI. 27. Apud Matthæum,, *Princeps sacerdotum interrogavit Jesum, num esset* CHRISTUS FILIUS DEI; *Jesus dixit, Ego sum,,* XXVI. 63. Marc. XI. 27. Apud Johannem,, *Hæc scripta sunt*, ut credatis, quod Jesus sit CHRISTUS FILIUS DEI,, XX. 31: tum Marc. I. 1. Christus est vox græca, & significat Unctum, similiter Messias in Lingua Hebræa; quare dicit Johannes,, *Invenimus Messiam, quod est, si interpreteris,* CHRISTUS,, I. 42. Et alibi;,, *dixit Mulier, scio quod*

MESSIAS

Messias veniat, qui dicitur Christus," IV. 25. Quod Lex & Prophetæ, seu totum Verbum Veteris Testamenti sit de Domino, in Primo Articulo indicatum est, quare non alius per Filium Dei venturum potest intelligi, quam Humanum quod Dominus suscepit in mundo. Ex quo sequitur, quod hoc intellectum sit per Filium a Jehovah e cælo dictum, cum baptizabatur, *Hic est* Filius meus dilectus, *in quo complacuit Mihi*," Matth. XIII. 17. Marc. I. 11. Luc. III. 22.; nam Humanum Ipsius, baptizabatur. Et quando transformatus," *Hic est* Filius meus dilectus, *in quo Mihi complacuit*, *Ipsum audite*, Matth XVII. 5. Marc. IX. 7. Luc. IX. 35. Tum etiam alibi, ut Matth. VIII. 29. Cap. XIV. 33. Cap XVIII. 43. 54. Marc. III. 11. Cap. XV. 39. Joh. I. 18. 34. 50. Cap. III. 18. Cap. V. 25. Cap. X. 36. Cap. XI. 4.

20. Quoniam per Filium Dei intelligitur Dominus quoad Humanum, quod in Mundo suscepit, quod est Divinum Humanum, patet quid intelligitur per quod Dominus toties dixerit, quod *Missus sit a Patre in mundum*, & per *quod exiverit a Patre:* per quod missus sit a Patre in mundum, intelligitur quod a Jehovah Patre conceptus sit. Quod non aliud per mitti & missum a Patre intelligatur, constat ex omnibus locis, ubi etiam dicitur, quod voluntatem Patris & opera Ipsius faceret, quæ erant, quod vinceret Inferna, glorificaret Humanum, doceret Verbum, & novam Ecclesiam instauraret; quæ non potuerunt fieri, nisi quam per Humanum conceptum a Jehovah, & natum a Virgine; hoc est, nisi Deus Homo factus sit. Evolve loca, ubi dicitur *mitti* & *missus*, & videbis, ut Matth. X. 40. Cap. XV. 24. Marc. IX. 37. Luc. IV. 43. Cap. IX. 48. Cap. X. 16. Joh. III. 17. 34. Cap. IV. 34. Cap. V. 23. 24. 36. 37. 38. Cap. VI. 29. 39. 40 44. 57. Cap. VII. 16. 18. 28. 29. Cap. VIII. 16. 18. 29. 42. Cap. IX. 4. Cap. XI. 41. 42. Cap. XII. 44. 45. 49. Cap. XIII. 20. Cap. XIV. 24. Cap. XV. 21. Cap. XVI. 5. Cap. XVII. 3. 8. 21. 23. 25. Cap. XX. 20. Tum etiam loca, ubi Dominus Jehovam appellat Patrem.

21. Multi hodie non aliter cogitant de Domino, quam sicut de vulgari homine, sui simili, quia solum de Humano Ipsius, & non simul de Divino, cum tamen Divinum & Humanum Ipsius non separari possunt: *Est enim Dominus Deus & Homo; ac Deus & Homo in Domino non sunt duo, sed una Persona, ita prorsus una, sicut Anima & Corpus sunt unus homo*; secundum doctrinam in toto Christiano Orbe, quæ est ex Conciliis, ac Doctrina fidei Athanasianæ vocatur. Ne itaque homo posthac cogitatione separet Divinum & Humanum in Domino, legat quæso illa, quæ ex Luca supra allata sunt; tum etiam hæc apud Matthæum," *Jesu Christi Nativitas talis est; desponsata matre Ipsius Josepho, antequam illi congrederentur, inventa est in utero habens, ex* Spiritu Sancto. *Et Josephus sponsus ejus, quum justus esset, & non vellet illam diffamare, voluit clam dimittere illam. Verum cum ille hæc cogitaret, ecce Angelus Domini in somnio apparuit illi, dicens, Joseph, fili Davidis, ne timeas accipere Mariam sponsam tuam, nam quod in illa natum, ex* Spiritu Sancto *est: & pariet Filium, & vocabis Nomen Ipsius Jesum. Ille salvabit populum suum a peccatis eorum. Et expergefactus Josephus a somno, fecit sicut præcepit illi Angelus Domini, & accepit sponsam suam:* At non cognovit

NOVIT ILLAM, *usque dum peperit Filium suum primogenitum, & vocavit nomen Ipsius Jesum*, I. 18 ad 25. Ex his & ex illis quæ apud Lucam de Nativitate Domini scripta sunt, & ex supra allatis, constat, quod Filius Dei sit Jesus conceptus a Jehovah Patre, & natus a virgine Maria, de quo omnes Prophetæ & Lex usque ad Johannem prophetarunt.

22. Qui novit quid apud Dominum Filius Dei significat, & quid apud Ipsum Filius hominis, ille plura Arcana Verbi videre potest: nam Dominus nunc se vocat Filium, nunc Filium Dei, nunc Filium hominis, ubivis secundum rem, de qua agitur. Cum agitur de Divinitate Ipsius, de uno cum Patre, de Divina potestate, de Fide in Ipsum, de vita ab Ipso, tunc vocat se Filium & Filium Dei, ut Joh. V. 17 ad 26, & alibi: ubi autem agitur de Passione, de Judicio, de Adventu, & in genere de Redemptione, Salvatione, Reformatione, Regeneratione, tunc vocat se Filium hominis, causa est, quia Ipse quoad Verbum tunc intelligitur. Dominus variis nominibus insignitur in Verbo Veteris Testamenti, nominatur ibi Jehovah, Jah, Dominus, Deus, Dominus Jehovih, Jehovah Zebaoth, Deus Israelis, Sanctus Israelis, Fortis Jacobi, Schaddai, Petra, tum Creator, Formator, Salvator, Redemptor, ubivis secundum rem, de qua agitur; in Verbo Novi Testamenti similiter, ubi nominatur Jesus, Christus, Dominus, Deus, Filius Dei, Filius hominis, Propheta, Agnus, & quoque aliter, etiam ubivis secundum rem, de qua ibi agitur.

23. Ex quo Dominus vocatur Filius Dei, hactenus dictum est, nunc ex quo Dominus vocatur Filius hominis, dicetur. Vocatur Filius hominis, ubi agitur de Passione, de Judicio, de Adventu, & in genere ubi de Redemptione, Salvatione, Reformatione & Regeneratione; causa est, quia Filius hominis est Dominus quoad Verbum; ac Ipse ut Verbum, passus est, judicat, venit in mundum, redimit, salvat, reformat & regenerat. Quod ita sit, ex nunc sequentibus constare potest.

24. *Quod Dominus dicatur Filius hominis, cum agitur de Passione*, constat ex his: „ Jesus dixit ad Discipulos, ecce ascendimus Hierosolymam, & FILIUS HOMINIS tradetur Principibus Sacerdotum & scribis, qui condemnabunt Ipsum mortis, & tradent Ipsum gentibus, & flagellabunt Ipsum, & exspuent in Ipsum, & occident Ipsum; tertia tamen die resurget„ Marc. X. 33. 34. similiter alibi, ubi prædicit Passionem suam, ut Matth. XX. 18. 19. Marc. VIII. 31. Luc. IX. 22. „ Jesus dixit ad Discipulos, ecce adest hora, & FILIUS HOMINIS tradetur in manus peccatorum„ Matth. XXVI. 45. „ Angelus dixit ad mulieres venientes ad monumentum, mementote quod loquutus est vobis, quod oporteat FILIUM HOMINIS prodi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & tertia die resurgere„ Luc. XXIV. 6. Quod Dominus tunc se vocaverit Filium hominis, est quia passus est sibi fieri similiter, quemadmodum illi fecerunt cum Verbo, ut multis supra ostensum est.

25. *Quod Dominus dicatur Filius hominis, cum agitur de Judicio*, constat ex his„ Quando venerit FILIUS HOMINIS in gloria sua, tunc sedebit super throno gloriæ suæ, ac statuet oves a dextris, & hircos a sinistris„ Matth. XXV. 31. 33. „ Quando sedebit FILIUS HOMINIS super throno gloriæ suæ judicaturus duo-

de-

decim tribus Israelis,, Matth. XIX. 28.,, Venturus est FILIUS HOMINIS in gloria Patris sui, & tunc reddet unicuique secundum facta ejus,, Matth. XVI. 27.., Vigilate omni tempore, ut digni habeamini ad consistendum coram FILIO HOMINIS., Luc. XXI. 36 Qua hora non putatis FILIUS HOMINIS venit, Matth. XXII. 44. Luc. XII. 40. Pater non judicat quemquam, sed omne judicium dedit Filio, quia FILIUS HOMINIS est,, Joh. V. 27. Causa, quod Dominus, cum de Judicio agitur, se dicat Filium hominis, est quia omne Judicium fit secundum Divinum Verum, quod est in Verbo; quod hoc judicet unumquemvis, dicit Ipse apud Johannem,, Si quis non audiverit verba mea, non tamen crediderit, Ego non judico illum, non enim veni ut judicem mundum, VERBUM QUOD LOQUUTUS SUM, illud judicabit illum in extrema die,, XII 47. 48 Et alibi,, non venit FILIUS HOMINIS ut judicet mundum, sed ut salvetur per Ipsum: qui credit in Ipsum non judicatur, qui autem non credit, jam judicatus est, quia non credidit in Nomen unigeniti Filii Dei,, III. 17. 18. Quod Dominus neminem ad Infernum judicet, seu in Infernum dejiciat, sed quod ipse malus spiritus semet, videatur in Opere de CÆLO ET INFERNO n. 545 ad 550. 574. per NOMEN Jehovæ, Domini, Filii dei intelligitur Divinum Verum, ita quoque Verbum, quod est ab Ipso, de Ipso, & sic Ipse.

26. *Quod Dominus dicatur Filius hominis, ubi agitur de Adventu Ipsius*, constat ex his: Discipuli dicebant ad Jesum, quodnam signum tui Adventus & Consummationis sæculi, & tunc Dominus prædixit status Ecclesiæ successivos usque ad finem, & de fine ejus hæc,, Tunc apparebit signum FILII HOMINIS: & videbunt FILIUM HOMINIS venientem in nubibus cæli cum virtute & gloria,, Matth. XXIV. 3. 30. Marc. XIII. 26. Luc. XXI. 27; per consummationem sæculi intelligitur ultimum tempus Ecclesiæ: per adventum in nubibus cæli cum gloria, intelligitur aperitio Verbi, & manifestatio quod Verbum de Ipso solo scriptum sit. Apud Danielem,, Vidi & ecce cum nubibus cælorum FILIUS HOMINIS veniens,, VII. 13. In Apocalypsi,, Ecce venit cum nubibus, & videbit Ipsum omnis oculus,, I. 7., hoc etiam de FILIO HOMINIS, ut patet a Vers. 13, ibi. tum alibi in Apocalypsi,, Vidi cum ecce nubes alba, & super nube sedens similis FILIO HOMINIS., XIV. 14. Quod Dominus aliud apud se intellexerit per Filium Dei, & aliud per Filium hominis, patet a responso Ipsius ad Principem sacerdotum,, Sacerdos magnus dixit ad Jesum, adjuro Te per Deum viventem, ut nobis dicas, num Tu sis Christus FILIUS DEI; dixit illi Jesus, tu dixisti, Ego sum; veruntamen dico vobis, a nunc videbitis FILIUM HOMINIS sedentem a dextris potentiæ, & venientem in nubibus cæli, Matth. XXVI. 63. 64. hic primum confessus est, quod sit Filius Dei, & postea dicit, quod visuri sint Filium hominis sedentem a dextris potentiæ, & venientem in nubibus cæli; per quæ intelligitur, quod post Passionem crucis in Divina Potentia esset aperiendi Verbum, & instaurandi Ecclesiam; quod non prius fieri potuit, quia non prius vicerat Infernum, & glorificaverat Humanum suum. Quid per sedere super nubibus cæli, & venire in gloria, significatur, in Opere de CÆLO ET INFERNO n. 1. explicatum est.

27. *Quod Dominus dicatur Filius hominis, ubi agitur de Redemptione, Salvatione, Reformatione & Regeneratione*, constat ex his,, FILIUS HOMINIS venit, ut det-

det animam Redemptionem pro multis,, Matth. XX. 28. Marc. X. 45. Venit FILIUS HOMINIS ad salvandum & non ad perdendum,, Matth. XVIII. 11. Luc. IX. 56. Venit FILIUS HOMINIS ad quærendum & salvandum id quod perierat, Luc. XIX. 10. Venit FILIUS HOMINIS, ut mundus salvetur per Ipsum,, Joh. III. 17. Qui seminat bonum semen est FILIUS HOMINIS,, Matth. XIII. 37; ibi de Redemptione & Salvatione agitur, quæ quia a Domino fiunt per Verbum, ideo se vocat ibi Filium hominis. Dicit Dominus, quod FILIUS HOMINIS potestatem habeat remittendi peccata,, Marc. II. 10. Luc. V. 24, hoc est, salvandi. Tum,, Quod sit Dominus Sabbathi, quia est FILIUS HOMINIS,, Matth. XII. 8. Marc. II. 28. Luc. VI. 5, quia est Verbum, quod Ipse tunc docet. Præterea dicit apud Johannem,, Operamini cibum, non qui perit, sed cibum qui manet in vitam æternam, quem FILIUS HOMINIS vobis dabit,, VI. 27; per cibum intelligitur omne verum & bonum doctrinæ ex Verbo, ita a Domino: hoc quoque ibi intelligitur per mannam & per panem, qui e Cælo descendit; & quoque per hoc in eodem Capite,, Nisi comederitis carnem FILII HOMINIS, & biberitis Ipsius sangvinem, non habebitis vitam in vobis,, Vers. 53; caro seu panis est bonum amoris ex verbo, sanguis seu vinum est bonum fidei ex Verbo, utrumque a Domino.

Simile per Filium hominis in aliis locis, ubi dicitur, significatur; ut in his,, Vulpes foveas habent, & volucres nidos, FILIUS vero HOMINIS non habet ubi caput inclinet,, Matth. VIII. 20. Luc. IX. 58; per hoc intelligitur quod Verbum non haberet locum apud Judæos, ut quoque dicit Dominus, Joh. VIII. 37; nec esset manens apud illos, quia non agnoverunt Ipsum, Joh. V. 38. 39. Per Filium hominis intelligitur Dominus quoad Verbum, etiam in Apocalypsi,, In medio septem Candelabrorum vidi similem FILIO HOMINIS, indutum talari, & circumcinctum ad ubera Zona aurea,, I. 13 seq: ibi per varia repræsentatus est Dominus ut Verbum, quare etiam vocatur Filius hominis. Apud Davidem,, Sit manus tua pro Viro dextræ tuæ, pro FILIO HOMINIS confortasti Te; tunc non recedemus a Te, vivifica nos,, Psalm. LXXX. 18. 19. 20; Vir dextræ est quoque hic Dominus quoad Verbum, similiter Filius hominis: vocatur Vir dextræ, quia Domino ex Divino Vero, quod etiam est Verbum, est potentia, ac Ipsi Divina Potentia fuit, quando totum Verbum implevit; inde etiam dixerat, quod visuri sint FILIUM HOMINIS sedentem a dextris Patris cum potentia,, Marc. XIV. 62.

28. *Quod Filius hominis significet Dominum quoad Verbum, erat quia Prophetæ etiam dicti sunt Filii hominis*; quod Prophetæ filii hominis dicti sint, erat quia repræsentabant Dominum quoad Verbum, & inde significabant Doctrinam Ecclesiæ ex Verbo; non aliud in cælo per Prophetas, ubi nominantur in Verbo, intelligitur, significatio enim spiritualis Prophetæ, tum etiam Filii hominis, est *doctrina Ecclesiæ ex Verbo*, & cum de Domino, est *ipsum Verbum*. Quod Propheta Daniel vocatus sit Filius hominis, videatur apud illum Cap. VIII. 17. Quod Propheta Ezechiel vocatus sit Filius hominis, videatur apud illum Cap. II. 1. 3. 6. 8. Cap. III. 1. 3. 4. 10. 17. 25. Cap. IV. 1. 16. Cap. V. 1. Cap. VI. 2. Cap. VII. 2. Cap. VIII. 5. 6. 8. 12. 15. Cap. XI. 2. 4. 15. Cap. XII. 2.

2. 3. 9. 18. 22. 27. Cap. XIII. 2. 17. Cap. XIV. 3. 13. Cap. XV. 2. Cap. XVI. 2. Cap. XVII. 2. Cap. XX. 3. 4. 27. 46. Cap. XXI. 2. 6. 9. 12. 14. 19. 28. Cap. XXII. 18. 24. Cap. XXIII. 2. 36. Cap. XXIV. 2. 16. 25. Cap. XXV. 2. Cap. XXVI. 2. Cap. XXVII. 2. Cap. XXVIII. 2. 12. 21. Cap. XXIX. 2. 18. Cap. XXX. 2. 21. Cap. XXXI. 1. 2. Cap. XXXII. 2. 18. Cap. XXXIII. 2. 7. 10. 12. 24. 30. Cap. XXXIV. 2. Cap. XXXV. 2. Cap. XXXVI. 1. 17. Cap. XXXVII. 3. 9. 11. 16. Cap. XXXVIII. 2. 24. Cap. XXXIX. 1. 17. Cap. XL. 4. Cap. XLIII. 7. 10. 18. Cap. XLIV. 1. 4. Ex his nunc patet, quod Dominus quoad Divinum Humanum dicatur Filius Dei, & quoad Verbum Filius hominis.

Quod Dominus Humanum suum fecerit Divinum ex Divino in Ipso, & quod sic unum factus sit cum Patre.

29 Ex Doctrina Ecclesiæ recepta in universo Christiano Orbe est, „Quod noster Dominus Jesus Christus Filius Dei, sit et Deus et homo; et quamvis est Deus et homo, usque non sunt duo, sed est unus Christus, est unus, quia Divinum suscepit ad Se Humanum; imo est prorsus unus, est enim una Persona: quoniam sicut Anima et Corpus faciunt unum hominem, ita Deus et Homo est unus Christus; hæc verba ex Doctrina fidei Athanasianæ, quæ in universo Christiano orbe recepta est, desumpta sunt; hæc ibi sunt essentialia de unitione Divini & Humani in Domino; reliqua quæ in eadem Doctrina de Domino dicuntur, in suo Articulo explicabuntur. Ex illis clare patet, quod ex Fide Ecclesiæ Christianæ sit, quod Divinum & Humanum in Domino non sint duo sed unum, sicut Anima & Corpus est unus homo, & quod Divinum in Ipso susceperit Humanum. Ex hoc sequitur, quod non Divinum ab Humano, nec Humanum a Divino possint separari; nam illa separare, foret sicut separare Animam & Corpus. Quod ita sit, etiam omnis agnoscet, qui legit illa, quæ supra n. 19 & 21 ex binis Evangelistis, nempe ex Luca Cap. I. 26 ad 35, & ex Matthæo Cap. I. 18 ad 25, de Nativitate Domini, allata sunt; ex quibus manifestum est, quod Jesus conceptus sit a Jehovah Deo, & natus a Maria virgine; ita quod in Ipso fuerit Divinum, & illud Anima Ipsius. Nunc quia Anima Ipsius fuit Ipsum Divinum Patris, sequitur quod Corpus seu Humanum Ipsius etiam factum sit Divinum, nam ubi unum est, etiam erit alterum: ita & non aliter Pater & Filius unum sunt, Pater in Filio & Filius in Patre, tum omnia Filii Patris sunt & omnia Patris Filii, ut Ipse Dominus in Verbo suo docet. Sed quomodo Unitio facta est, dicetur hoc ordine; I. Quod Dominus ab æterno, sit Jehovah. II. Quod Dominus ab æterno seu Jehovah susceperit Humanum ad salvandum homines. III. Quod Humanum Divinum fecerit ex Divino in Se. IV. Quod Humanum Divinum fecerit per Tentationes in se admissas. V. Quod plena unitio Divini & Humani in Ipso facta

facta sit per Passionem crucis, quæ fuit Tentationum ultima. VI. Quod Humanum ex matre susceptum successive exuerit, & Humanum ex Divino in Ipso induerit, quod est Divinum Humanum & Filius Dei. VII. Quod ita Deus factus sit Homo, ut in Primis etiam in Ultimis.

30. *Quod Dominus ab æterno, sit Jehovah*, notum est ex Verbo; nam Dominus dixit Judæis,, Amen dico vobis, priusquam Abrahamus fuit, Ego sum,, Joh. VIII. 58. Et alibi,, Glorifica Me Tu Pater, gloria; quam habui antequam mundus esset apud Te,, Joh. XVII. 5. per quæ intelligitur Dominus ab æterno, & non Filius ab æterno, nam Filius est Humanum Ipsius conceptum a Jehovah Patre & natum a Maria virgine in tempore, ut supra ostensum est. Quod Dominus ab æterno, sit Ipse Jehovah, constat a multis locis in Verbo, ex quibus hæc pauca in præsenti adducentur,, Dicetur in die illo, Deus noster Hic, quem exspectavimus, ut liberet nos; Jehovah, quem exspectavimus; exultemus & lætemur in Salute Ipsius,, Esaj. XXV. 10. 14; ex quibus patet, quod Ipse Deus Jehovah exspectatus sit.,, Vox clamantis in deserto, parate viam Jehovæ; complanate in solitudine semitam Deo nostro: revelabitur gloria Jehovæ; & videbit omnis caro simul. Ecce Dominus Jehovih in forti venit,, Esaj. XL. 3. 5. 10. Matth. III. 3. Marc. I. 3. Luc. III. 4; hic etiam Dominus dicitur Jehovah, qui venturus est.,, Ego Jehovah, dabo Te in fædus populo, in lucem gentium: Ego Jehovah, hoc nomem meum; et gloriam meam non alteri dabo,, Esaj. XLII. 6. 7. 8; fœdus populo, & lux gentium est Dominus quoad Humanum; quia Hoc est a Jehovah, ac factum unum cum Jehovah, dicitur Ego Jehovah hoc Nomen meum, & gloriam meam non alteri dabo, hoc est, non alteri quam sibi Ipsi; gloriam dare est glorificare seu unire sibi.,, Subito veniet ad Templum suum Dominus, quem vos quæritis, Malach. III 1; per Templum intelligitur Templum Corporis Ipsius, ut Joh. II. 19. 21.,, Visitavit nos Ortus ab alto,, Luc. I. 78, ortus ab alto etiam est Jehovah, seu Dominus ab æterno. Ex his patet, quod per Dominum ab æterno, intelligatur Divinum Ipsius a Quo, quod in verbo est Jehovah: ex locis autem infra afferendis patebit, quod per Dominum & quoque per Jehovam, postquam glorificatum est Humanum Ipsius, intelligatur Divinum & Humanum simul, ut unum; & quod per Filium solum intelligatur Divinum Humanum.

31. *Quod Dominus ab æterno, seu Jehovah, susceperit Humanum ad salvandum homines*, confirmatum est ex Verbo in antecedentibus Articulis; quod homo non aliter salvari potuerit, alibi dicetur. Quod susceperit Humanum, constat etiam ex locis in Verbo, ubi dicitur, quod exiverit ex Deo, descenderit e cælo, & quod missus sit in mundum; ut ex his,, Exivi a Patre & veni in mundum,, Joh. XVI. 28.,, Ego a Deo exivi & venio, neque a Me Ipso veni, sed Ille Me misit,, Joh. VIII. 42.,, Pater vos amat, quia credidistis, quod Ego a Deo exiverim,, Joh. XVI, 26. 27.,, Nemo ascendit e cælo, nisi qui e Cælo descendit,, Joh. III. 13. Panis Dei est, qui descendit e cælo, & vitam dat mundo,, Joh. VI. 33. 35. 41. 50. 51. Qui desuper venit, supra omnes est; qui e cælo venit, supra omnes est,, Joh. III. 31.,, Ego

go novi Patrem, quia AB ILLO SUM, & ILLE MISIT ME,, Joh. VII. 27: quod per mitti a Patre in mundum, intelligatur suscipere Humanum, videatur supra n. 20

32. *Quod Dominus Humanum suum Divinum fecerit ex Divino in Se*, constare potest ex multis locis e Verbo, ex quo nunc illa loca adducentur, quæ confirmant, *quod hoc successive factum sit*, quæ sunt,, Jesus crevit & corroboratus est spiritu & sapientia, & gratia Dei erat super Ipsum,, Luc. II. 40.,, Jesus profecit sapientia, ætate, & gratia apud Deum & homines. II. *Quod Divinum operatum sit per Humanum, sicut anima per corpus*, ex his,, Non potest Filius facere a Se Ipso quicquam, nisi viderit Patrem facientem,, Joh. V. 19.,, A Me Ipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater meus, hæc loquor; qui misit Me, Mecum est, non reliquit Me solum,, Joh. VIII. 28. 29. Cap. V. 30. Ego non ex Me Ipso loquutus sum, sed qui misit Me Pater, Mihi præceptum dedit, quid dicere & quid loqui debeam,, Joh. XII. 49. 50. Verba, quæ Ego loquor vobis, a Me Ipso non loquor. Pater, qui in Me manet, Ille facit opera,, Joh. XIV. 10. Non sum solus, quia Pater Mecum,, Joh. XVI. 32. III. *Quod Divinum & Humanum unanimiter operatum sit*, ex his,, Quæ Pater facit, hæc etiam Filius similiter facit,, Joh. V. 19.,, Quemadmodum Pater suscitat mortuos & vivificat, ita etiam Filius, quos vult, vivificat,, Joh. V. 21.,, Quemadmodum Pater habet vitam in Se Ipso, ita dedit etiam Filio vitam habere in Se Ipso,, Joh. V. 26. Nunc cognoverunt, quod omnia, quæ dedisti Mihi, a Te sint,, Joh. XVII. 6 IV. *Quod unitum sit Divinum Humano & Humanum Divino*, ex his,, Si cognovistis Me, etiam Patrem meum cognovistis, & vidistis Ipsum. Dixit ad Philippum volentem videre Patrem; tantum tempus vobiscum sum, & non nosti Me, Philippe, qui vidit Me, vidit Patrem; nonne credis, quod Ego in Patre, & Pater in Me sit: credite Mihi, quod Ego in Patre & Pater in me sit,, Joh. XIV. 6 ad 11.,, Si non facio opera Patris mei, ne credite Mihi, si facio, operibus credite; ut cognoscatis & credatis, quod Pater in Me, & Ego in Patre,, Joh. X. 36. 38.,, Ut omnes unum sint, sicut Tu Pater in Me, & Ego in Te,, Joh. XVII. 22.,, In illo die cognoscetis, quod Ego in Patre meo,, Joh. XIV. 20.,, Non rapiet quis oves e manu Patris mei, Ego & Pater unum sumus,, Joh. X. 30.,, Pater amat Filium, & omnia dedit in manum Ipsius,, Joh. III. 35.,, Omnia quæcunque Pater habet, Mea sunt,, Joh. XVI. 15.,, Omnia Mea Tua sunt, & Tua Mea,, Joh. XVII. 10.,, Dedisti Filio potestatem omnis carnis, Joh. XVIII. 2.,, Data est Mihi omnis potestas in Cælo & in Terra,, Matth. XXVIII. 18. V. *Quod Divinum Humanum adeundum sit*, patet ex his,, Ut omnes honorent Filium, quemadmodum honorant Patrem, Joh. V. 23.,, Si Me nossetis, etiam Patrem meum nossetis,, Joh. VIII. 19.,, Qui videt Me, videt Ipsum qui misit Me,, Joh. XII. 45.,, Si cognovistis Me, etiam Patrem meum cognovistis, & abhinc cognovistis Ipsum, & vidistis Ipsum,, Joh. XIV. 7.,, Qui Me suscipit, suscipit Ipsum, qui misit Me,, Joh. XIII. 20: causa est, quia nemo potest Ipsum Divinum, quod Pater vocatur, videre, sed Divinum Humanum; dicit enim Dominus,, Deum nemo vidit unquam, Unigenitus Filius, qui in sinu Patris est, Ille exposuit,,

 Joh.

Joh. I. 18., Non Patrem vidit quis, nisi qui est apud Patrem, Hic vidit Patrem,. Joh. VI. 46., Non vocem Patris audivistis unquam, neque speciem Ipsius vidistis,, Joh. V. 37. VI. *Quia Dominus Humanum suum fecit Divinum ex Divino in Se, & quia Illud adeundum est, & Hoc est Filius Dei, ideo in Dominum, qui & Pater & Filius est, credendum est*; hoc patet ex his:,, Jesus dixit quotquot receperunt Ipsum, dedit illis potestatem ut filii Dei essent, CREDENTIBUS IN NOMEN IPSIUS,, Joh. I. 11. Ut omnis qui CREDIT IN IPSUM non pereat, sed vitam æternam habeat,, Joh. III. 15.,, Adeo dilexit Deus mundum, ut Filium suum Unigenitum dederit, ut omnis qui CREDIT IN IPSUM, vitam æternam habeat,, Joh. III. 16., Qui CREDIT IN FILIUM, non judicatur; qui autem NON CREDIT, jam judicatus est, quia NON CREDIDIT IN NOMEN UNIGENITI FILII DEI, Joh. III. 18., Qui CREDIT IN FILIUM, habet vitam æternam; qui vero NON CREDIT FILIO, non videbit vitam, sed ira Dei manet super illo,, Joh. III. 36., Panis Dei est, qui descendit e cælo, & vitam dat mundo; qui venit ad Me, non esuriet, & qui CREDIT IN ME, non sitiet unquam., Joh. VI. 33. 35., Hæc est voluntas Ipsius qui misit Me, ut omnis qui videt Filium, & CREDIT IN IPSUM, habeat vitam æternam, & resuscitem illum Ego in extremo die,, Joh. VI. 40., Dixerunt ad Jesum, quid faciemus ut operemur opera Dei, respondit Jesus, hoc est opus Dei, ut credatis in Eum, quem misit Ille,, Joh. VI. 28. 29., Amen dico vobis, qui CREDIT IN ME, habet vitam æternam,, Joh. VI. 47., Jesus clamavit dicens, si quis sitiverit, venito ad Me, & bibito, quisquis CREDIT IN ME, sicut dixit Scriptura, flumina e ventre illius fluent aquæ viventis,, Joh. VII. 37. 38., NISI CREDIDERITIS quod Ego sim, moriemini in peccatis vestris,, Joh. VIII 24., Jesus dixit, Ego sum resurrectio & vita, qui CREDIT IN ME, etsi moriatur, vivet: omnis vero qui vivit, & CREDIT IN ME, non morietur in æternum., Joh. XI. 25 26., Jesus dixit, Ego Lux in mundum veni, ut omnis, QUI CREDIT IN ME, in tenebris non maneat,, Joh. XII. 46. Cap. VIII. 12., Quousque Lucem habetis, CREDITE IN LUCEM, ut filii Lucis sitis,, Joh. XII. 36., Amen dico vobis, quod mortui audient vocem Filii Dei, & qui audient, vivent,, Joh. V. 25., Manete in Me, etiam Ego in vobis; Ego sum vitis, vos palmites, qui manet in Me, & Ego in illo, hic fert fructum multum; quia sine Me non potestis facere quicquam,, Joh. XV. 1 ad 5., Quod mansuri sint in Domino, & Dominus in illis,, Joh. XIV. 20. Cap. XVII. 23., Ego sum Via, Veritas & Vita; nemo venit ad Patrem, nisi per Me,, Joh. XIV. 6. In his locis, & in omnibus aliis, ubi nominatur Pater, intelligitur Divinum, quod ex conceptione fuit in Domino, quod secundum Doctrinam fidei Christiani Orbis, fuit sicut anima in corpore apud hominem; Ipsum Humanum ex hoc Divino est Filius Dei. Nunc quia Hoc quoque Divinum factum est, ne homo adeat Patrem solum, & per id in cogitatione, fide, & inde in cultu separet Patrem a Domino, in quo est, ideo postquam Dominus docuit, quod Pater & Ipse unum sint, & quod Pater in Ipso & Ipse in Patre sit, & quod mansuri sint in Ipso; & quod nemo veniat ad Patrem nisi per Ipsum, etiam docet quod in Ipsum credendum sit, & quod homo ex fide directa in Ipsum salvetur. Quod Hu-

Humanum in Domino Divinum factum sit, in Christianismo apud plures non potest aliqua idea capi, ex causa imprimis, quia de Homine cogitant ex materiali ejus corpore, & non ex spirituali, cum tamen omnes Angeli, qui spirituales sunt, etiam in plena forma homines sunt, & omne Divinum, quod procedit a Jehovah Deo, a Primis Ejus in cælo, ad Ultimum Ejus in mundo, in formam humanam tendit. Quod Angeli sint Formæ Humanæ, & quod omne Divinum tendat in formam humanam, videatur in Opere de CÆLO ET INFERNO n. 73 ad 77. & n. 453 ad 460; ac plenius videbitur in sequentibus Operibus, quæ erunt ex Sapientia Angelica de Domino.

33. *Quod Dominus Humanum suum Divinum fecerit per Tentationes in se admissas, & per continuas tunc victorias*, actum est supra, n. 12. 13. 14; quibus hoc solum addendum est. Tentationes non aliud sunt, quam pugnæ contra mala & falsa, & quia mala & falsa ab Inferno sunt, sunt quoque pugnæ contra Infernum; etiam apud homines, qui Tentationes spirituales subeunt, sunt mali spiritus ab Inferno, qui illas inducunt: quod mali spiritus inducant Tentationes, homo nescit, quod tamen sint, ex multa Experientia datum est scire. Ex eo est, quod homo, dum ex Domino vincit in Tentationibus, ab Inferno extrahatur, ac in Cælum elevetur: inde est, quod homo per Tentationes seu pugnas contra mala fiat spiritualis, ita angelus. Dominus autem ex propria potentia pugnavit contra omnia Inferna, & illa prorsus domavit & subjugavit; & per id, quod simul glorificaverit Humanum suum, illa in æternum domata & subjugata tenet. Inferna enim ante Domini adventum usque ad illam altitudinem succreverunt, ut ipsos Angelos cæli inciperent infestare, & similiter omnem hominem venientem in mundum & exeuntem e mundo: quod Inferna in talem altitudinem succreverint, erat causa, quia Ecclesia prorsus devastata fuit, & homines mundi ex idololatriis in meris falsis & malis fuerunt, & ex hominibus sunt Inferna: inde fuit, quod nisi Dominus in Mundum venisset, nemo hominum potuisset salvari. De his Domini pugnis, multis agitur in Psalmis Davidis & in Prophetis, at parum in Evangelistis. Pugnæ illæ sunt, quæ intelliguntur per Tentationes, quas Dominus sustinuit, quarum ultima fuit Passio crucis. Ex illis est, quod Dominus dicatur Salvator & Redemptor. Hoc in Ecclesia in tantum notum est, ut dicant, quod Dominus vicerit Mortem seu Diabolum, hoc est, Infernum, & quod cum Victoria resurrexerit: tum etiam quod absque Domino nulla salus. Quod etiam glorificaverit Humanum suum, & quod per id Salvator, Redemptor, Reformator & Regenerator in æternum factus sit, in sequentibus videbitur. Quod Dominus per Pugnas seu Tentationes Salvator factus sit, ex locis supra n. 12. 13. 14 in copia allatis, patet; & ex hoc apud Esajam,,, Dies vindictæ in corde meo, & ANNUS REDEMPTORUM meorum venerat, conculcavi illos in ira mea, descendere feci in terram victoriam illorum, IDEO FACTUS EST ILLIS IN SALVATOREM,, LXIII. 4. 6. 8; agitur in eo Capite de pugnis Domini. Et apud Davidem,, Attollite portæ capita vestra, extollimini ostia mundi, ut ingrediatur REX GLORIÆ. Quis Hic REX GLORIÆ, JEHOVAH FORTIS ET HEROS, JEHOVAH HEROS BELLI,, Psalm. XXIV. 7. 8, hæc etiam de Domino.

34. *Quod plena Unitio Divini & Humani in Ipso facta sit per Passionem crucis, quæ fuit Tentationum ultima*, confirmatum est in suo Articulo supra, in quo ostensum est, quod Dominus in Mundum venerit, ut subjugaret Inferna, & glorificaret Humanum suum, & quod Passio crucis fuerit ultima pugna, per quam plene vicit Inferna, & plene glorificavit Humanum suum. Nunc quia Dominus per Passionem crucis plene glorificavit Humanum suum, hoc est, univit illud Divino suo, & sic Humanum suum etiam fecit Divinum, sequitur quod Ipse sit Jehovah & Deus quoad utrumque: quare in Verbo multis in locis vocatur Jehovah, Deus & Sanctus Israelis Redemptor, Salvator & Formator, ut in sequentibus his: „ Maria dixit, magnificat anima mea DOMINUM: & exultavit spiritus meus super DEO SALVATORE MEO „ Luc. I. 46. 47. „ Angelus dixit ad pastores, ecce, evangelizo vobis gaudium magnum, quod fiet omni populo, quod natus sit hodie SALVATOR, qui est CHRISTUS DOMINUS in urbe Davidis „ Luc. II. 10. 11. „ Dixerunt, Hic est vere SALVATOR MUNDI CHRISTUS „ Joh. IV. 42. „ Ego Jehovah Deus adjuvo te, & REDEMPTOR SANCTUS ISRAELIS „ Esaj. XLI. 14. „ Dixit JEHOVAH Creator tuus, Jacob, & FORMANOR TUUS, Israel, nam REDEMI TE. Ego JEHOVAH DEUS TUUS, SANCTUS ISRAELIS SALVATOR TUUS „ Esaj. XLIII. 1. 3. „ Dixit, JEHOVAH REDEMPTOR vester SANCTUS ISRAELIS. Ego JEHOVAH SANCTUS VESTER, Creator Israelis REX VESTER, Esaj. XLIII 14. 15. „ Sic dixit JEHOVAH SANCTUS ISRAELIS, & FORMATOR ejus „ Esaj. XLV. II. 15. „ Sic dixit JEHOVAH REDEMPTOR tuus SANCTUS ISRAELIS „ Esaj. XLVIII. 17. „ Ut sciat omnis caro, quod Ego JEHOVAH SALVATOR tuus, & REDEMPTOR TUUS FORTIS JACOBI „ Esaj. XLIX. 26. „ Tunc veniet Zioni REDEMPTOR „ Esaj. LIX. 20. Ut scias, quod Ego JEHOVAH SALVATOR tuus, & REDEMPTOR tuus, POTENS JACOBI „ Esaj LX. 16. „ JEHOVAH FORMATOR tuus ab utero „ Esaj. XLIX 5. JEHOVAH Petra mea, & REDEMPTOR MEUS „ Psalm. XIX. 15. „ Recordati sunt, quod Deus esset Petra eorum, & DEUS EXCELSUS REDEMPTOR EORUM „ Psalm. LXXVIII. 35. „ Dixit JEHOVAH REDEMPTOR TUUS, & FORMATOR tuus ab utero „ Esaj. XLIV. 4 „ Quod ad REDEMPTOREM NOSTRUM, JEHOVAH ZEBAOTH nomen Ipsius, Sanctus Israelis „ Esaj. XLVII. 4. „ Cum misericordia æternitatis miserebor tui, sic dixit REDEMPTOR TUUS JEHOVAH „ Esaj. LIV. 8. „ REDEMPTOR EORUM FORTIS, JEHOVAH NOMEN Ipsius „ Jerem L. 34. „ Speret Israel in JEHOVAH, quia cum JEHOVAH Misericordia, plurima cum Ipso REDEMPTIO; ILLE REDIMET Israelem ab omnibus iniquitatibus ejus „ Psalm. CXXX. 7. 8. „ JEHOVAH DEUS Petra mea, propugnaculum meum, cornu salutis meæ, SALVATOR MEUS „ II. Sam. XXII. 2. 3. „ Sic dixit JEHOVAH REDEMPTOR Israelis, SANCTUS IPSIUS, Reges videbunt & subsistent propter Jehovam, qui fidelis, Sanctum Israelis, qui elegit te „ Esaj. XLIX. 7. „ Tantummodo inter te Deus, & PRÆTEREA NON ALIUS DEUS; profecto Tu Deus occultus, DEUS ISRAELIS SALVATOR „ Esaj. XLV. 14. 15. „ Dixit Jehovah Rex Israelis, & REDEMPTOR EJUS JEHOVAH ZEBAOTH, PRÆTER ME NON DEUS, Esaj. XLIV. 6. „ EGO JEHOVAH, ET PRÆTER ME NON SALVATOR „ Esaj. XLIII. 11. „ NONNE EGO JEHOVAH, ET NON AMPLIUS PRÆTER ME, ET SALVATOR NON EST PRÆTER ME „ Esaj.

Esaj. XLV. 21. Ego JEHOVAH DEUS TUUS,, & Deum præter Me non agnosces, & SALVATOR NON EST PRÆTER ME,, Hosch. XIII. 4.,, Nonne Ego JEHOVAH, & non amplius Deus præter Me, DEUS justus & SALVATOR NON EST PRÆTER ME; Respicite ad Me, ut SALVEMINI omnes fines terræ, quia EGO DEUS ET NON PRÆTEREA,, Esaj. XLV. 21. 22.,, JEHOVAH ZEBAOTH NOMEN IPSIUS, ET REDEMPTOR TUUS SANCTUS ISRAELIS, DEUS TOTIUS TERRÆ VOCABITUR,, Esaj. LIV. 5. Ex his videri potest, quod Divinum Domini, quod Pater vocatur, & hic Jehovah & Deus, ac Divinum Humanum, quod Filius vocatur, & hic Redemptor & Salvator, tum Formator, hoc est, Reformator & Regenerator, non duo sint sed unum, nam non solum dicitur, Jehovah Deus & Sanctus Israelis Redemptor & Salvator, sed etiam dicitur Jehovah Redemptor & Salvator, imo etiam dicitur Jehovah Salvator & non præter Me: ex quibus manifeste patet, quod Divinum & Humanum in Domino sint una Persona, & quod Humanum etiam Divinum sit, nam Redemptor & Salvator Mundi non alius est, quam Dominus quoad Divinum Humanum, quod Filius vocatur: Redemptio & Salvatio enim est Attributum proprium Humani Ipsius, quod vocatur Meritum & Justitia, nam Humanum Ipsius sustinuit Tentationes & Passionem crucis, ita per Humanum redemit & salvavit. Nunc quia post unitionem Humani cum Divino in Se, quæ fuit sicut animæ & corporis apud hominem, non amplius erant duo sed una Persona, secundum Doctrinam Christiani Orbis, ideo Dominus quoad utrumque est Jehovah & Deus, quare dicitur nunc Jehovah & Sanctus Israelis Redemptor & Salvator, nunc Jehovah Redemptor & Salvator, ut ex adductis locis videri potest; quod ibi dicatur SALVATOR CHRISTUS, Luc. II. 10. 11. Joh IV. 42. DEUS ET DEUS ISRAELIS SALVATOR ET REDEMPTOR, Luc. I. 47. Esaj. XLV. 14. Cap. LIV. 5. Psalm. LXXVIII. 31. JEHOVAH SANCTUS ISRAELIS SALVATOR ET REDEMPTOR, Esaj. XLI. 14. Cap. XLIII. 3. 11. 14. 15. Cap. XLVIII. 17. Cap. XLIX. 7. Cap. LIV. 5. JEHOVAH SALVATOR, REDEMPTOR ET FORMATOR, Esaj. XLIV. 4. Cap. XLVII. 4. Cap. XLIX. 26. Cap. LIV. 8. Cap. LXIII. 16. Jerem. L. 34. Psalm. XIX. 15. Psalm. CXXX. 7. 8. II. Sam. XXII. 2. 3. JEHOVAH DEUS REDEMPTOR, ET SALVATOR, ET PRÆTER ME NON ALIUS, Esaj. XLIII. 11. Cap. XLIV. 6. Cap. XLV. 14. 15. 21. 22. Hosch. XIII. 4.

35. *Quod Dominus Humanum ex matre susceptum successive exuerit, & Humanum ex Divino in Ipso induerit, quod est Divinum Humanum & Filius Dei.* Quod Domino fuerit Divinum & Humanum, Divinum ex Jehovah Patre, & Humanum ex Maria virgine, notum est; inde est, quod fuerit Deus & Homo, & sic ipsi Essentia Divina & natura Humana, Essentia Divina ex Patre, Natura Humana ex Matre, & inde æqualis Patri quoad Divinum, & minor Patre quoad Humanum, tum quod Humanam hanc ex matre naturam non transmutaverit in Essentiam divinam, nec ei commiscuerit illam, ut docet DOCTRINA FIDEI, quæ ATHANASIANA vocatur; nam Natura Humana in Essentiam Divinam non potest transmutari, nec potest ei commisceri. Et tamen ex eadem nostra doctrina est, quod Divinum susceperit Humanum, hoc est, univerit se illi, sicut anima suo corpori, usque ut non duo essent, sed una Persona: ex eo sequi-

quitur, quod Humanum ex Matre, quod in se erat simile Humano alterius hominis, & sic materiale, exuerit, ac Humanum ex Patre, quod in se simile Divino suo, & sic substantiale, induerit, ex quo Humanum etiam factum est Divinum. Inde est quod Dominus in Verbo Prophetarum etiam quoad Humanum dicatur Jehovah & Deus, ac in Verbo Evangelistarum Dominus, Deus, Messias seu Christus & Filius Dei, in quem credendum est, & a quo salvandi sunt. Nunc quia Domino fuit ab initio Humanum ex matre, & hoc successive exuit, ideo, dum in Mundo erat, fuerunt Ipsi duo Status, qui vocantur Status humiliationis seu exinanitionis, & Status glorificationis seu unitionis cum Divino quod Pater vocatur; Status humiliationis, quantum & quando fuit in Humano ex matre, & Status glorificationis, quantum & quando fuit in Humano ex Patre: in statu humiliationis oravit Patrem sicut alium a Se, in statu glorificationis autem loquutus est cum Patre ut cum Se; in hoc statu dixit, quod Pater esset in Se & Ipse in Patre, & quod Pater & Ipse unum essent; in statu autem humiliationis subiit tentationes, & passus est crucem, & oravit ne Pater Ipsum desereret; nam Divinum non potuit tentari, & minus adhuc crucem pati. Ex his nunc patet, quod per tentationes & continuas tunc victorias, ac per Passionem crucis, quæ fuit ultima tentationum, plene vicerit Inferna & plene glorificaverit Humanum, ut prius ostensum est. Quod Dominus exuerit Humanum ex matre, & induerit Humanum ex Divino in Ipso, quod Pater vocatur, patet etiam ex eo, quod Dominus quoties Ipse ex suo ore loquutus est ad matrem, non vocaverit illam Matrem, sed Mulierem: apud Evangelistas legitur modo ter, quod ex suo ore loquutus sit ad Matrem & de illa, & tunc bis quod appellaverit illam Mulierem, & semel quod non agnoverit illam pro Matre: bis quod appellaverit illam mulierem, legitur apud Johannem,, *Dixit Mater Jesu ad Ipsum, vinum non habent, dicit illi Jesus, quid Mihi & tibi,* Mulier, *nondum venit hora mea*,, II. 4. Et apud Eundem,, *Jesus e cruce videt matrem, & discipulum adstantem, quem amabat, dicit Matri suæ,* Mulier *ecce Filius tuus, deinde dicit discipulo, ecce Mater tua*,, XIX. 26. 27. Semel quod non agnoverit illam, apud Lucam,, *Nuntiatum est Jesu a dicentibus, Mater tua & fratres tui foris stant, & volunt te videre: Jesus respondens dixit ad illos, Mater mea & fratres mei hi sunt, qui audiunt Verbum Dei, & faciunt illud*,, VIII. 20 21. Matth. XII. 46 ad 49. Marc. III. 31 ad 35: in aliis locis vocatur Maria Ipsius mater, sed non ab Ipsius ore. Hoc etiam confirmatur per id, quod non agnoverit se esse Filium Davidis; legitur enim apud Evangelistas,, *Interrogavit Jesus Pharisæos, dicens, quid vobis videtur de Christo, cujus Filius est, dicunt Ipsi, Davidis; dixit illis, quomodo ergo David Ipsum in spiritu Dominum suum vocat, dicens, dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis, donec posuero inimicos tuos scabellum pedum tuorum: si ergo David vocat Ipsum Dominum, quomodo Filius ejus est: & nemo poterat Ipsi respondere verbum*,, Matth. XXII. 39 ad 44. Marc. XII. 35. 36. 07. Luc. XX. 41 ad 44. Psalm. CX. 1; ex his patet, quod Dominus quoad Humanum glorificatum non fuerit Mariæ nec Davidis filius. Quale fuit Humanum Ipsius glorificatum, ostendit Petro, Jacobo & Johanni, cum transformatus est coram illis,, *Quod splenduerit facies Ipsius sicut Sol, & vestimen-*

ta

ta Ipsius fuerint sicut Lux: & tunc vox e nube dixit, Hic est Filius meus dilectus, in quo Mihi complacuit, Ipsum audite,, Matth. XVIII. 1 ad 8. Marc. IX. 2. ad 8. Luc. IX. 28 ad 36. Dominus etiam est visus Johanni, *Sicut Sol lucens in virtute sua*,, Apoc. I 16.

Quod Humanum Domini glorificatum sit, constat ex illis, quæ de Glorificatione Ipsius apud Evangelistas dicuntur, ut ex his; apud Johannem,, *Venit hora ut glorificetur Filius hominis: dixit, Pater, glorifica tuum Nomen: exiit vox e Cælo, & glorificavi & rursus glorificabo*,, XII. 23. 28; quia Dominus successive glorificatus est, ideo dicitur, & glorificavi, & rursus glorificabo. Apud Eundem,, *Postquam Judas exivit, dixit Jesus, nunc glorificatus est Filius hominis, & Deus glorificatus est in Ipso, etiam Deus glorificabit Ipsum in Se Ipso, & statim glorificabit Ipsum*,, XIII. 31. 32. Apud Eundem,, *Jesus dixit, Pater venit hora, glorifica Filium tuum, ut etiam Filius glorificet Te*, XVII. 1. 6. Et apud Lucam,, *Nonne hoc oportebat pati Christum, & ingredi in gloriam suam*,, XXIV. 26; hæc dicta sunt de Humano Ipsius. Dixit Dominus, Deus glorificatus est in Ipso, etiam Deus glorificabit Ipsum in Se Ipso: tum, glorifica Filium tuum, ut etiam Filius tuus glorificet Te; hæc Dominus dixit, quia unitio fuit reciproca, Divini cum Humano ac Humani cum Divino; quare etiam dixerat,, Ego in Patre, & Pater in Me,, Joh. XIV. 10. 11; tum,, omnia mea Tua sunt, & omnia Tua mea,, Joh. XVII. 10: inde fuit unitio plenaria. Simile est cum omni unitione, quæ nisi sit reciproca, non est plena; qualis etiam erit Domini cum homine, & hominis cum Domino, ut docet apud Johannem,, In illa die cognoscetis, quod vos in Me, & Ego in vobis,, XIV. 20. Et alibi,, Manete in Me, etiam Ego in vobis: qui manet in Me, & Ego in illo, hic fert fructum multum,, XV. 4. 5.

Quoniam Humanum Domini glorificatum est, hoc est, Divinum factum est, ideo post mortem tertia die cum toto corpore resurrexit: quod non fit alicui homini, nam homo solum quoad spiritum, non autem quoad corpus resurgit. Ut homo sciret, & nemo dubitaret, quin Dominus cum toto Corpore resurrexerit, non modo dixit id per Angelos, qui erant in sepulchro, sed etiam ostendit Se in Humano suo corpore coram discipulis, dicens illis, cum crediderunt se videre spiritum,, *Videte manus meas & pedes meos, quod Ipse Ego sim: palpate Me & videte, nam Spiritus carnem & ossa non habet, sicut Me videtis habere. Hocque cum dixisset, ostendit illis manus & pedes*,, Luc. XXIV. 39. 40. Joh. XX. 20. Et porro,, *Jesus dixit Thomæ, mitte digitum tuum huc, & vide manus meas; & mitte manum tuam, ac immitte in latus meum, & non esto incredulus sed credulus: tunc dixit Thomas, Domine mi & Deus mi*,, Joh. XX. 27. 28. Ut Dominus adhuc confirmaret, quod non spiritus, sed Homo esset, dixit discipulis, *Habetis ne aliquid edulii hic; illi dederunt Ipsi piscis assi partem, & de favo apiario; quæ accipiens coram illis comedit*,, Luc. XXIV. 41. 42. 43. Quoniam Corpus Ipsius nunc non materiale, sed substantiale Divinum fuit; *ideo venit ad discipulos januis clausis*,, Joh. XX. 19. 26: & postquam visus est, *Invisibilis factus est*,, Luc. XXIV. 31. Talis nunc Dominus sublatus est, & consedit a dextris Dei; nam dicitur apud Lucam,, *Factum est, cum benediceret Jesus Discipulis, secessit ab illis, & sublatus*

tus est in Cælum,, XXIV. 51: & apud Marcum,, *Postquam loquutus est illis, sublatus est in Cælum, & consedit a dextris Dei*,, XVI. 19; sedere a dextris Dei, significat Divinam Omnipotentiam.

Quoniam Dominus cum Divino & Humano unito in unum ascendit in Cælum, & consedit a dextris Dei, per quod significatur Divina Omnipotentia, sequitur quod Humana Ipsius Substantia seu Essentia sit sicut Ipsius Divina. Si homo aliter cogitaret, foret sicut cogitaret, quod Divinum Ipsius sublatum esset in Cælum, ac sederet a dextris Dei, & non simul Humanum, quod contra Scripturam est, & quoque contra Doctrinam Christianam, quæ est quod Deus & Homo in Christo sint sicut anima & corpus, quæ separare foret contra sanam rationem. Hæc unitio Patris cum Filio, seu Divini cum Humano, intelligitur etiam in his sequentibus, *Exivi a Patre, & veni in mundum, iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem*,, Joh. XVI. 28.,, *Abeo & venio ad Illum, qui misit Me*,, Joh. VII. 33. Cap. XVI. 5. 16. Cap. XVII. 11. 13. Cap. XIX. 27.,, *Si ergo videritis Filium hominis ascendentem, ubi erat prius*, Joh. VI. 62.,, *Nemo ascendit in cælum, nisi qui e cælo descendit*,, Joh. III. 13; quisque homo, qui salvatur, ascendit in cælum, sed non a se, verum a Domino; solus Dominus ascendit a Se.

36. *Quod ita Deus factus sit Homo, ut in primis, etiam in ultimis.* Quod Deus sit Homo, & quod ex Deo omnis Angelus & Spiritus sit homo, in Opere de Cælo et Inferno, aliquibus ostensum est, & ulterius in Opusculis de Sapientia Angelica, ostendetur: Sed Deus ab initio fuit Homo in Primis, non autem in Ultimis; at postquam suscepit Humanum in mundo, etiam factus est Homo in Ultimis: hoc sequitur ex supra confirmatis, quod Dominus univerit Humanum suum Divino suo, & sic Humanum suum etiam Divinum fecerit. Ex eo est, quod Dominus dicatur Principium & Finis, Primus & Ultimus, atque Alpha & Omega; hoc in Apocalypsi: *Ego sum Alpha & Omega, Principium & Finis, inquit Dominus, Ille qui Est, & qui Fuit, & qui Venturus est, Omnipotens*,, I. 8. 11., Johannes cum vidit Filium hominis in medio septem candebronum, *Cecedit ad pedes Ipsius sicut mortuus; sed imposuit dextram suam super illum, dicens, Ego sum Primus & Ultimus*,, I 13. 17. Cap. II. 8. Cap. XXI. 6.,, *Ecce venio cito, ut dem unicuique secundum opus ejus: Ego sum Alpha & Omega, Principium & Finis, Primus & Ultimus*,, XXII. 12. 13. Et apud Esaiam,, *Sic dixit Jehovah Rex Israelis, & Redemptor ejus Jehovah Zebaoth, Ego sum Primus & Ultimus*,, XLIV. 6. Cap. XLVIII. 12.

Quod Dominus sit Ipse Deus, a Quo & de Quo Verbum.

37. IN Primo Articulo cæptum est demonstrare, quod universa Scriptura Sacra sit de Domino, & quod Dominus sit Verbum; hic ulterius demonstrabitur ex locis e Verbo, ubi Dominus vocatur Jehovah, Deus Israelis &

& Jacobi, Sanctus Israelis, Dominus & Deus, ut & Rex, Unctus Jehovæ, David. In antecessum memorare licet, quod mihi datum sit omnes Prophetas & Davidis Psalmos percurrere, ac singulos versus lustrare & videre, de quo ibi agitur, & visum est, quod non de aliis rebus agatur, quam de Ecclesia a Domino instaurata & instauranda, de Domini Adventu, Pugnis, Glorificatione, Redemptione & Salvatione, & de Cælo ab Ipso, & simul de oppositis: quia omnia illa sunt Domini opera, patuit, quod universa Scriptura Sacra sit de Domino, & inde quod Dominus sit Verbum. Verum hoc non videri potest, nisi quam ab illis, qui in illustratione sunt a Domino, & qui sensum spiritualem Verbi etiam norunt: omnes Angeli cæli in hoc sensu sunt, quare illi, cum legitur Verbum ab homine, non aliud comprehendunt; sunt enim Spiritus & Angeli apud hominem jugiter, & illi, quia spirituales sunt, spiritualiter omnia intelligunt, quæ homo naturaliter. Quod tota Scriptura sacra sit de Domino, solum in obscuro & sicut per transennam videri potest ex illis, quæ supra in Articulo Primo a n. 1 ad 6 ex Verbo adducta sunt, & nunc ex his quæ adducentur de Domino, quod toties dicatur Dominus & Deus; ex quo potest elucere, quod Ipse sit qui loquutus est per Prophetas, apud quos ubivis dicitur, LOQUUTUS EST JEHOVAH, DIXIT JEHOVAH, & DICTUM JEHOVÆ *Quod Dominus ante adventum suum in mundum fuerit*, patet ab his,, Johannes Baptista dixit de Domino, Ille est, qui post me venturus est, qui ante me fuit, cujus ego non sum dignus, ut solvam Ipsius corrigiam calcei. Hic est, de Quo ego dixi, qui post me venit, qui ante me fuit, & qui prior me fuit,, Joh. I. 27. 30. in Apocalypsi,, Ceciderunt coram throno, super quo erat Dominus, dicentes, gratias agimus Tibi, Domine Deus, Omnipotens, Qui es, & Qui eras, & Qui venturus es,, XI. 16. 17. tum apud Micham,, Tu Bethlechem Ephrathæi, parum est ut sis inter millenas Jehudæ; ex te Mihi exibit, qui erit Dominator in Israele, & Cujus exitus ab antiquo, a diebus æternitatis,, V. 1. præter a Domini verbis apud Evangelistas, quod ante Abrahamum fuerit, quod gloriam apud Patrem habuerit ante mundi fundationem, quod exiverit ex Patre, & quod a principio fuerit Verbum apud Deum, & quod Deus esset Verbum, & quod hoc Caro factum sit. Quod Dominus dicatur Jehovah, Deus Israelis & Jacobi, Sanctus Israelis, Deus & Dominus, tum Rex, Unctus Jehovæ, David, constare potest ex his sequentibus.

38. *Quod Dominus dicatur Jehovah, patet ex his*: „ Dixit JEHOVAH Creator tuus Jacob; & Formator tuus Israel, nam REDEMI te. Ego JEHOVAH Deus tuus Sanctus Israelis SALVATOR tuus,, Esaj. XLIII 1. 3.,, Ego JEHOVAH Sanctus, Creator Israelis Sanctus vester, & FOMATOR ejus,, Esaj. XLV. 11. 15.,, Ut sciat omnis caro, quod EGO JEHOVAH SALVATOR tuus, & REDEMPTOR tuus Fortis Jacobi ,, Esaj. XLIX. 26.,, Ut scias, quod Ego JEHOVAH-SALVATOR tuus, & REDEMPTOR tuus Potens Jacobi,, Esaj. LX. 16.,, JEHOVAH FORMATOR tuus ab utero,, Esaj. XLIX. 5.,, JEHOVAH Petra mea, & REDEMPTOR meus,, Psalm. XIX. 15.,, Dixit JEHOVAH Factor tuus, & FORMATOR ab utero. Sic dixit JEHOVAH Rex Israelis, & REDEMPTOR ejus JEHOVAH ZEBAOTH ,, Esaj. XLIV. 2. 6.,, Quod ad REDEMPTOREM nostrum, JEHOVAH ZEBAOTH NOMEN ip-

Ipsius, Sanctus Israelis,, Esaj. XLVII. 4.,, Cum misericordia æternitatis miserebor, sic dixit Redemptor tuus Jehovah,, Esaj. LIV. 8.,, Redemptor eorum fortis Jehovah nomen Ipsius,, Jerem. L. 34.,, Jehovah Deus, Petra mea, propugnaculum meum, cornu salutis meæ, Salvator meus,, II. Sam. XXII. 2. 3.,, Dixit Jehovah Redemptor vester Sanctus Israelis,, Esaj. XLIII. 14. Cap. XLVIII. 17.,, Sic dixit Jehovah Redemptor Israelis Sanctus Ipsius, Reges videbunt., Esaj. XLIX. 7.,, Ego Jehovah, & præter Me non Salvator,, Esaj. XLIII. 11. Nonne Ego Jehovah, & non amplius præter Me, & Salvator non est præter Me; respicite ad Me, ut salvemini omnes fines terræ,, Esaj. XLV. 21. 22.,, Ego Jehovah Deus tuus, & Salvator non præter Me., Hosch. XIII. 4.,, Redemeras me Jehovah veritatis,, Psalm. XXXI. 6.,, Speret Israel in Jehovah, quia cum Jehovah misericordia, plurima cum Ipso Redemptio; Ille Redimet Israelem ab omnibus iniquitatibus ejus,, Psalm. CXXX. 7 8.,, Jehovah Zebaoth nomen Ipsius, & Redemptor tuus Sanctus Israelis; Deus totius terræ vocabitur,, Esaj. LIV. 51. In his locis vocatur Jehovah Redemptor & Salvator; & quia solus Dominus est Redemptor & Salvator, est Ipse qui per Jehovam intelligitur. Quod Dominus sit Jehovah, hoc est, quod Jehovah sit Dominus, etiam patet ex his,, Virga de trunco Jishaji, & surculus e radicibus ejus, fructum feret; quiescet super Illo Spiritus Jehovæ,. Esaj. XI. 1. 2.,, Dicetur in die illo, ecce Deus noster Hic, quem exspectavimus ut liberet nos, Jehovah quem exspectavimus, exultemus & lætemur in Salute Ipsius,, Esaj. XXV. 9.,, Vox clamantis in deserto, parate viam Jehovæ, complanate in solitudine semitam Deo nostro. Revelabitur enim gloria Jehovæ, & videbunt omnis caro. Ecce Dominus Jehovih in forti venit, & brachium Ipsius dominabitur Ipsi., Esaj. XL. 3. 5. 10.,, Ego Jehovah, dabo Te in fædus populo, in lucem gentium: Ego Jehovah hoc Nomen meum, & gloriam meam alteri non dabo,, Esaj. XLII. 6. 7. 8.,, Ecce dies, quum suscitabo Davidi germen justum, qui regnabit Rex, & prosperabitur, & faciet judicium & justitiam in terra; & hoc Nomen Ipsius quod vocabunt Ipsum, Jehovah Justitia nostra,, Jerem. XXIII. 5. 6. Cap. XXXIII. 15. 16,, Tu Bethlechem Ephratæa, ex te Mihi exibit, qui sit Dominator in Israele; stabit & pascet in robore Jehovæ,, Mich. V. 1. 3.,, Puer natus est nobis, Filius datus est nobis, super cujus humero principatus, & vocabitur Nomen Ipsius, Deus, Heros, Pater æternitatis: super throno Davidis, ad stabiliendum & fundandum illud in Judicio & Justitia, a nunc & usque in æternum,, Esaj. IX. 5. 6.,, Jehovah exibit, & pugnabit contra gentes; & stabunt pedes Ipsius super Monte olivarum ante facies Hierosolymæ,, Sach. XIV. 3. 4.,, Attollite portæ capita vestra, & extollimini ostia mundi, ut ingrediatur Rex gloriæ: quis Hic Rex gloriæ, Jehovah fortis & Heros, Jehovah Heros belli,, Psalm. XXIV. 7 ad 10.,, In die illo erit Jehovah Zebaoth in coronam ornatus, & in cidarim decoris reliquiis populi sui,, Esaj. XXVIII. 5.,, Ego mittam vobis Eliam Prophetam, antequam venit dies Jehovæ magnus,, Malach. III. 23 præter alibi, ubi dicitur dies Jehovæ magnus & propinquus, ut Ezech. XXX. 12. Joel II. 11. Amos V. 18. 20. Zephan. I. 7. 14 15. 18.

39. *Quod Dominus dicatur Deus Israelis & Deus Jacobi; patet ex his;* „ Sumsit Moses sangvinem, & sparsit super populum, & dixit, ecce sanguis fæderis, quod pepigit Jehovah vobiscum: & viderunt DEUM ISRAELIS, sub cujus pedibus erat quasi opus lapidis Sapphiri, & quasi substantia Cæli „ Exod. XXIV. 8. 9. 10. „ Turbæ miratæ sunt, cum viderunt mutos loquentes, claudos ambulantes, cæcos videntes, & glorificabant DEUM ISRAELIS „ Matth. XV. 31. „ Benedictus DOMINUS DEUS ISRAELIS, quia visitavit, & fecit liberationem populo suo Israeli, cum erexit cornu salutis nostræ in domo Davidis „ Luc. I 68. 69 „ Dabo Tibi thesauros tenebrarum, & occultas opes latibulorum, ut cognoscas quod Ego Jehovah, qui vocavi Nomine tuo DEUS ISRAELIS „ Esaj. XLV. 3. „ Domus Jacobi, qui jurant in Nomen Jehovæ & Dei Israelis: nam ab urbe sanctitatis vocantur, & super DEO ISRAELIS nituntur, Jehovah Zebaoth nomen Ipsius „ Esaj. XLVIII. 1. 2. „ Jacob videbit natos suos, in medio ejus sanctificabunt Nomen meum, & sanctificabunt Sanctum Jacobi, DEUMQUE ISRAELIS timebunt „ Esaj. XXIX. 23. „ In extremitate dierum ibunt populi multi & dicent, ite & ascendamus ad montem Jehovæ, ad domum DEI JACOBI, qui docebit nos de viis suis, ut eamus in semitis Ipsius „ Esaj. II. 3. Mich. IV. 2. „ Ut sciat omnis caro, quod Ego Jehovah Salvator tuus, & REDEMTOR tuus FORTIS JACOBI „ Esaj. XLIX. 26. „ Ego Jehovah Salvator tuus, & Redemtor tuus POTENS JACOBI „ Esaj. LX. 16. „ A coram Domino parturis terra, a coram DEO JACOBI „ Psalm. CXIV. 7. „ David juravit Jehovæ, vovit FORTI JACOBI, si intravero intra tentorium domus meæ, usque dum invenero locum Jehovæ, habitacula FORTI JACOBI; audivimus de Eo in Ephrata (:Bethlechem:) „ Psalm. CXXXII 2. 3. 5. 6. „ Benedictus DEUS ISRAELIS, implebitur gloria Ipsius omnis terra „ Psalm LXXII. 19. 20. Præter alibi, ubi Dominus vocatur Deus Israelis Redemptor & Salvator, ut Luc. I 47. Esaj. XLV. 15. Cap. LIV. 5. Psalm. LXXVIII. 31. Ac multis aliis in locis, ubi solum Deus Israelis, ut ESAJ. XVII. 6. Cap. XXI. 10. 17 Cap XXIV. 15. Cap. XIX, 23. JEREM. VII. 3. Cap. IX. 14. Cap. XI. 3. Cap. XIII. 12. Cap. XVI. 9. Cap. XIX. 3. 15. Cap. XXIII 2. Cap. XXIV. 5. Cap. XXV. 15. 27. Cap. XXIX. 4. 8. 21. 25. Cap. XXX. 2. Cap. XXXI. 23. Cap. XXXII. 14. 15. 36. Cap. XXXIII. 4. Cap. XXXIV. 2. 13 Cap. XXXV. 13 17. 18. 19. Cap. XXXVII. 7. Cap. XXXVIII. 17. Cap. XXXIX. 16. Cap. XLII. 9. 15. 18. Cap. XLIII. 10. Cap. XLIV. 2. 7. 11. 25. Cap. XLVIII. 1. Cap. L. 18. Cap. LI. 33. EZECHIEL, VIII. 4. Cap. IX. 3. Cap. X. 19. 20. Cap. XI. 2. Cap. XLIII. 2. Cap. XLIV. 2. ZEPHAN. II. 9. PSALM. XLI. 14. Psalm. LIX. 6. Psalm. LXVIII. 9.

40. *Quod Dominus dicatur Sanctus Israelis, patet ab his* „ Angelus dixit ad Mariam, SANCTUM quod nascetur ex te, vocabitur Filius Dei „ Luc I. 35. „ Videns fui in visionibus, ecce Vigil & SANCTUS e Cælo descendens „ Dan. IV. 10. 20. „ Deus a Themane veniet, & SANCTUS a monte Paran „ Habak. III. 3. „ Ego Jehovah SANCTUS, Creator Israelis SANCTUS VESTER, & Formator ejus „ Esaj. XLIV. 11. 15. „ Sic dixit Jehovah Redemptor Israelis SANCTUS Ipsius „ Esaj. XLIX. 7. Ego Jehovah Deus tuus, SANCTUS ISRAELIS Salvator

tuus,

tuus „ Esaj. XLIII. 1. 3.„ Quod ad Redemptorem nostrum, Jehovah Zebaoth nomen Ipsius SANCTUS ISRAELIS „ Esaj. XLVII. 4.„ Dixit Jehovah Redemptor vester SANCTUS ISRAELIS „ Esaj. XLIII. 14. Cap. XLVIII. 17.„ Jehovah Zebaoth nomen Ipsius, & Redemptor tuus SANCTUS ISRAELIS „ Esaj. LIV. 5.„ Tentarunt Deum, & SANCTUM ISRAELIS „ Psalm. LXXVIII. 41.„ Dereliquerunt Jehovam, & provocarunt SANCTUM ISRAELIS „ Esaj. I. 4.„ Dixerunt, cessare facite a faciebus nostris SANCTUM ISRAELIS: propterea sic dixit SANCTUS ISRAELIS „ Esaj. XXX. 11. 12.„ Qui dicunt, properet opus Ipsius ut videamus, & appropinquet & veniat consilium SANCTI ISRAELIS „ Esaj. V. 19.„ In die illo innitentur Jehovæ, SANCTO ISRAELIS in veritate „ Esaj. X. 20.„ Exclama & jubila filia Sionis, quia magnus in medio tui SANCTUS ISRAELIS „ XII. 6.„ Dictum Dei Israelis, in die illo respiciet homo ad Factorem suum, & oculi ejus ad SANCTUM ISRAELIS spectabunt „ Esaj. XVII. 7.„ Addent mansueti in Jehovah gaudium, & egeni hominum in SANCTO ISRAELIS exultabunt „ Esaj. XXIX. 19. Cap. XLI. 16.„ Gentes ad te current propter Jehovam Deum tuum, & propter SANCTUM ISRAELIS „ Esaj. LV. 5.„ Mihi insulæ confident, ad adducendum filios tuos e longinquo Nomini Jehovæ Zebaoth, & SANCTO ISRAELIS „ Esaj. LX. 9.„ Terra plena est reatu contra SANCTUM ISRAELIS „ Jerem. L. 29. & pluries alibi. Per Sanctum Israelis intelligitur Dominus quoad Divinum Humanum; nam Angelus Gabriel ad Mariam dixit „ SANCTUM, *quod nascetur ex te, vocabitur Filius Dei* „ Luc. I. 35. Quod Jehovah & Sanctus Israelis unum sint, tametsi destincte nominantur, constare potest a locis etiam hic allatis, in quibus dicitur, quod Jehovah sit Ille Sanctus Israelis.

41. *Quod Dominus dicatur Dominus & Deus*, patet a tam multis locis, ut si afferrentur, paginas implerent; hæc pauca sufficiant; apud Johannem „ Quando Thomas ex mandato Domini vidit manus Ipsius, & tetigit latus Ipsius, dixit, DOMINE MI ET DEUS MI „ XX. 27. 28. Apud Davidem „ Recordati sunt, quod DEUS esset Petra eorum, & DEUS EXCELSUS REDEMPTOR eorum „ Psalm. LXXVIII. 35. Et apud Esajam „ Jehovah Zebaoth nomen Ipsius, & REDEMTOR tuus Sanctus Israelis; DEUS TOTIUS TERRÆ VOCABITUR „ LIV. 5. Hoc quoque patet ex eo, quod adoraverint Ipsum, & ceciderint super facies suas coram Ipso, Matth. IX. 19. Cap. XIV. 33. Cap. XV. 25. Cap. XXVIII. 9. Marc. I. 40. Cap. V. 22. Cap. VII. 25. Cap. X. 17. Luc. XVII. 15. 16. Joh. X. 17. Et apud Davidem „ Audivimus de Illo in Ephrata, intremus in Habitacula Illius, & *incurvemus nos Scabello pedum Illius* „ Psalm. CXXXII. 6. 7. Similiter in Cælo, de quo in Apocalypsi „ Fui in spiritu, & ecce Thronus positus in cælo, & super Throno sedens similis lapidi Jaspidi & Sardino, & Iris circa Thronum similis aspectu Smaragdino: & CECIDERUNT viginti & quatuor Seniores ante Sedentem super Throno, & *Adorabant Viventem in sæcula sæculorum*, & *projecerunt coronas suas ante Thronum* „ IV. 2. 3. 10. Et alibi „ Vidi in dextra Sedentis super Throno Librum scriptum intus & a tergo, obsignatum septem sigillis, & nemo potuit illum aperire. Tunc dixit unus ex Senioribus, ecce vicit Leo, qui est ex Tribu Jehudæ, radix Davidis, ut aperiat Librum, & solvat septem sigilla ejus: & vidi in medio Throni Agnus stans, hic venit & sum-

fumſit Librum, & *ceciderunt coram Agno*, & *adorarunt Viventem in ſæcula ſæculorum*,, V. 1. 5. 6. 7. 14.

42. *Quod Dominus dicatur Rex & Unctus*, eſt quia erat Meſſias ſeu Chriſtus, ac Meſſias ſeu Chriſtus, ſignificat Regem & Unctum, inde eſt quod Dominus etiam per Regem in Verbo intelligatur: *Similiter per Davidem*, qui erat Rex ſuper Jehudam & ſuper Iſraelem. Quod Dominus Rex & Unctus Jehovæ dicatur, patet a multis locis in Verbo: ideo dicitur in Apocalypſi,, Agnus vincet eos, quia eſt DOMINUS DOMINORUM, ET REX REGUM, XVII. 14. Et alibi,, Sedens ſuper Equo albo habebat ſuper veſtimento ſuo Nomen ſcriptum, REX REGUM ET DOMINUS DOMINORUM,, XIX. 16. Ex eo, quod Dominus dicatur Rex, eſt, quod Cælum & Eccleſia dicantur REGNUM IPSIUS; & quod adventus Ipſius in mundum dicatur EVANGELIUM REGNI. *Quod Cælum & Eccleſia dicantur Regnum Ipſius*, videatur Matth. XII. 28. Cap. XVI. 28. Marc. I. 14. 15. Cap. IX. 1. Cap. XV. 43. Luc. I. 33. Cap. IV. 43. Cap. VIII. 1. 10. Cap. IX. 2. 11. 60. Cap. X. 11. Cap. XVI. 26. Cap. XIX. 11. Cap. XXI. 31. Cap. XXII. 18. Cap. XXIII. 51: & apud Danielem,, Surgere faciet Deus REGNUM, quod in ſæcula non peribit: conteret & conſumet omnia alia Regna, Illud autem ſtabit in ſæcula,, II. 44. Apud Eundem,, Videns fui in viſionibus noctis, & ecce cum nubibus cælorum ſicut Filius hominis veniens fuit. Et Huic datum eſt DOMINIUM, & gloria & REGNUM, ut omnes populi gentes & linguæ Ipſum colent; DOMINIUM Ipſius DOMINIUM ſæculi, & REGNUM Ipſius quod non peribit,, VII. 13. 14. 27. *Quod adventus Ipſius dicatur Evangelium Regni*, videatur Matth. IV. 23. Cap. IX. 35. Cap. XXIV. 14.

43. *Quod Dominus dicatur David, patet ex his*;,, In die illo ſervient Jehovæ Deo ſuo, & Davidi Regi ſuo, quem excitabo eis,, Jerem. XXX. 9.,, Dein revertentur filii Iſraelis, & quærent Jehovam Deum ſuum,, & Davidem Regem ſuum, & cum timore venient ad Jehovam, & ad bonum Ipſius, in extremitate dierum,, Hoſch. III. 5.,, Excitabo ſuper illis Paſtorem unum, qui paſcet eos, ſervum meum Davidem, hic paſcet eos, & hic erit illis in Paſtorem: & Ego Jehovah ero illis in Deum, & David princeps in medio eorum,, Ezech. XXXIV. 23. 24. 25.,, Ut ſint Mihi in populum, & Ego ſim illis in Deum, ſervus meus David Rex ſuper illos, ut Paſtor unus ſit omnibus illis: tunc habitabunt ſuper terra, illi & filii illorum ac filii filiorum illorum, uſque in æternum: & David Princeps illis in æternum; & pangam fœdus pacis, & fœdus æternitatis erit cum illis,, Ezech. XXXVII. 23 ad 26.,, Pangam vobis fœdus æternitatis, miſericordias Davidis firmas: en Teſtem populis dedi Ipſum, Principem & Legislatorem gentibus,, Eſaj. LV. 3. 4.,, In die illo erigam tentorium Davidis collapſum, & obſepiam rupturas ejus, deſtructa ejus reſtituam, & ædificabo eam juxta dies æternitatis,, Amos. IX. 11.,, Domus Davidis ſicut Deus, ſicut Angelus Jehovæ coram illis,, Sach. XII. 8.,, In die illo erit fons apertus domui Davidis,, Sach. XIII. 1.

44. Qui novit, quod Dominus per Davidem intelligatur, ille ſcire poteſt, cur David in ſuis Pſalmis toties de Domino ſcripſit, cum de ſemet, ut in Pſalmo LXXXIX; ubi hæc,, Pepigi fœdus Electo meo, juravi Davidi ſervo meo;

 in

„ in æternum usque firmabo semen tuum, & ædificabo in generationem & generationem thronum tuum, & confitebuntur Cæli mirabile tuum, etiam veritatem in congregatione sanctorum. Tunc loquutus es in visione Sancto tuo, & dixisti, posui auxilium super Potentem; exaltavi Electum e populo: inveni Davidem servum meum, oleo sanctitatis meæ unxi Eum: cum quo manus mea firma erit: etiam brachium meum corroborabit Eum: veritas mea & misericordia mea cum Eo, & in Nomine meo exaltabitur cornu Ejus: & ponam in mari manum Ejus, & in fluviis dextram Ejus: Ille vocabit Me, Pater meus Tu, Deus meus & Petra salutis meæ: etiam Ego Primogenitum dabo Eum, altum regibus terræ: fœdus meum stabile Illi: ponam in æternum semen Ejus; & Thronum Ejus sicut dies cælorum. Semel juravi per Sanctitatem meam, si Davidi mentiar; semen Ejus in æternum erit, & Thronus Ejus sicut Sol coram Me, sicut Luna firmus erit in æternum, & Testis in nubibus fidelis„ Vers. 4. 5. 6. 20. 21. 22. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 36. 37. 38 similiter in aliis Psalmis, ut Psalm. XLV. 2 ad 18. Psalm. CXXII. 4. 5. Psalm. CXXXII. 8 ad 18.

Quod Deus unus sit; & quod Dominus sit Ille Deus.

45. Ex illis quæ in mox præcedente Articulo in aliqua copia ex Verbo allata sunt, constare potest quod Dominus dicatur Jehovah, Deus Israelis & Jacobi, Sanctus Israelis, Dominus & Deus, tum Rex, Unctus & David; ex quibus videri potest, sed adhuc sicut per transennam, quod Dominus sit Ipse Deus, a Quo & de Quo Verbum. Verumtamen notum est in universo terrarum orbe, quod Deus unus sit, nec ullus homo, cui sana ratio est, id negat, superest itaque nunc ut id ex Verbo confirmetur, & insuper, quod Dominus sit ille Deus. I. *Quod Deus unus sit, confirmatur ex his Verbi*„ Jesus dixit, primarium omnium præceptorum est, audi Israel, DOMINUS DEUS NOSTER, DOMINUS UNUS EST; ideo amabis Dominum Deum tuum ex toto corde & ex tota anima„ Marc. XII. 29. 30.„ Audi Israel, JEHOVAH DEUS NOSTER JEHOVAH UNUS, amabis Jehovam Deum tuum ex toto corde tuo & ex tota anima tua„ Deutr. V. 4. 5.„ Unus accedens ad Jesum dixit, Magister bone, quid boni facere debeo, ut habeam vitam æternam: Jesus dixit ei, cur Me dicis Bonum, NEMO BONUS EST NISI UNUS DEUS„ Matth. XIX. 16. 17.„ Ut cognoscant omnia Regna terræ, quod TU JEHOVAH SOLUS„ Esaj. XXXVI. 20.„ EGO JEHOVAH ET NON PRÆTEREA; PRÆTER ME NON DEUS: ut cognoscant ab ortu solis & ab occasu, quod NON DEUS PRÆTER ME: EGO JEHOVAH ET NON PRÆTEREA„ Esaj. XLV. 5. 6.„ Jehovah Zebaoth Deus Israelis habitans Cherubis, TU DEUS ES SOLUS super omnia Regna terræ„ Esaj. XXXVII. 21.„ Num est Deus præter Me, & Petra, non novi„ Esaj. XLIV. 8.„ Quis Deus præter Jehovam, & quæ Petra, nisi Deus noster„ Psalm. XVIII. 32.

II. *Quod*

II. *Quod Dominus sit Ille Deus, confirmatur ex his Verbis:* „ Tantummodo inter te Deus, ET NON PRÆTEREA, NON DEUS: profecto, Tu Deus occultus, Deus Israelis SALVATOR,„ Esaj. XLV. 14. 15.„ Nonne Ego Jehovah, & NON AMPLIUS DEUS PRÆTER ME; Deus justus & SALVATOR NON PRÆTER ME. Respicite ad Me, ut SALVEMINI omnes fines terræ, quia EGO DEUS ET NON PRÆTEREA,„ Esaj. XLV. 21. 22.„ Ego Jehovah, & PRÆTER ME NON SALVATOR„ Esaj. XLIII. 11.„ Ego Jehovah Deus tuus, & Deum præter Me non agnosces, & SALVATOR NON PRÆTER ME,„ Hosch. XIII. 4.„ Sic dixit Jehovah Rex Israelis, & REDEMPTOR ejus Jehovah Zebaoth, Ego Primus & Ultimus, & PRÆTER ME NON DEUS,„ Esaj. XLIV. 6.„ Jehovah Zebaoth nomen Ipsius, & REDEMPTOR Sanctus Israelis, Deus totius terræ vocabitur„ Esaj. LIV. 5.„ In die illo erit Jehovah in Regem super totam terram; in die illo erit Jehovah Unus, & Nomen Ipsius Unum,„ Sach. XIV. 9. Quia solus Dominus est Salvator & Redemptor, & quia dicitur quod Jehovah sit Ille, & non præter Ipsum, sequitur quod Deus unus non alius sit quam Dominus.

Quod Spiritus Sanctus sit Divinum Procedens a Domino, & quod Illud sit Ipse Dominus.

46. Dixit Jesus apud Matthæum,„ *Data est Mihi omnis potestas in Cælo & in Terra: euntes ergo discipulos facite omnes gentes, baptizantes eos in Nomen Patris, & Filii & Spiritus Sancti; docentes eos servare omnia quæcunque mandavi vobis: & ecce Ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi*,„ XXVIII. 18. 19. 20. Antehac ostensum est, quod Divinum, quod Pater vocatur & Divinum quod Filius, in Domino sint unum; ostendetur itaque nunc, quod Spiritus Sanctus sit idem cum Domino. Quod Dominus dixerit, quod baptizarent in nomen Patris, Filii & Spiritus Sancti, est quia Trinum seu Trinitas est in Domino, est enim Divinum quod Pater vocatur, est Divinum Humanum quod Filius, & Divinum Procedens quod Spiritus Sanctus: Divinum quod Pater & Divinum quod Filius, est Divinum ex Quo, ac Divinum Procedens quod Spiritus Sanctus, est Divinum per Quod. Quod non aliud Divinum sit quod procedit a Domino, quam Divinum quod Est Ipse, in Opusculis de DIVINA PROVIDENTIA, OMNIPOTENTIA, OMNIPRÆSENTIA & OMNISCIENTIA, videbitur, est enim altioris indaginis. Quod Trinum sit in Domino, illustrari potest per comparationem cum Angelo; huic est anima & corpus, & quoque procedens, quod procedit ex illo, est ipse extra illum: de hoc Procedente datum est scire multa, sed non hujus loci est, illa adducere. Quisque homo qui spectat ad Deum, post mortem ab angelis primum docetur, quod Spiritus Sanctus non alius sit a Domino, & quod Exire & Procedere non aliud sit, quam illustrare & docere per Præsentiam, quæ est secundum receptionem Domini; unde plerique post mortem exuunt ideam in mundo conceptam de Spiritu Sancto, & recipiunt ideam quod sit Domini præsentia apud hominem per Angelos & Spiritus, ex qua

qua & secundum quam homo illustratur & docetur. Præterea solenne est in Verbo, nominare duo Divina, & quandoque tria, quæ tamen unum sunt, ut Jehovah & Deus, Jehovah & Sanctus Israelis, Jehovah & Potens Jacobi, tum Deus & Agnus; quæ quia unum sunt, etiam in aliis locis dicitur, Jehovah solus est Deus, Jehovah solus est Sanctus, & Ille Sanctus Israelis, & non præter Ipsum; tum quod pro Deo nunc dicatur Agnus, & pro Agno Deus, hoc in Apocalypsi, illud in Prophetis. Quod sit Dominus solus, qui intelligitur per Patrem, Filium & Spiritum Sanctum, Matth. XXVIII. 19, patet a præcedentibus & sequentibus ibi: in præcedente Versu dicit Dominus, *data est Mihi omnis potestas in Cælo & in Terra*; & in sequente Versu dicit Dominus, *Ecce Ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi*, ita de se Solo: quare illud dixit, ut scirent quod in Ipso sit Trinitas.

Ut sciatur, quod Spiritus Sanctus non sit aliud Divinum quam Ipse Dominus, ostendetur quid in Verbo intelligitur per Spiritum. Per Spiritum intelligitur I. Vita hominis in communi II Quia Vita hominis est varia secundum status ejus, ideo per Spiritum intelligitur varia affectio vitæ apud hominem. III. Tum Vita regenerati, quæ vocatur Vita spiritualis. IV. Ubi autem dicitur Spiritus de Domino, intelligitur Divina Ipsius Vita, ita Ipse Dominus. V. In specie Vita Sapientiæ Ipsius, quæ vocatur Divina Veritas. VI Quod Ipse Jehovah, hoc est, Dominus loquutus sit Verbum per Prophetas.

47. *Quod per Spiritum intelligatur Vita hominis*, constare potest ex communi loquela, quod homo dicatur emittere spiritum, cum moritur; quare per spiritum in hoc sensu intelligitur Vita respirationis; trahit etiam vox Spiritus derivationem suam a Respiratione; inde est, quod in Lingua Hebræa una vox sit spiritus & venti. Sunt bini fontes vitæ apud hominem, unus est motus cordis & alter est respiratio pulmonis; vita ex respiratione pulmonis est, quæ proprie intelligitur per spiritum, & quoque per animam; quæ quod unum agat cum cogitatione hominis ex intellectu, at quod vita ex motu cordis unum agat cum amore voluntatis hominis, in suo loco videbitur. Quod vita hominis per spiritum in Verbo intelligatur, constat ex his; „ Colligis *spiritum* eorum, exspirant, & in pulverem revertuntur„ Psalm. CIV. 29.„ Recordatus, quod caro illi, *spiritus* qui abiret, non reverteretur„ Psalm. LXXXVIII. 39.„ Cum exiverit *spiritus* ejus, redibit in terram„ Psalm. CXLVI. 4.„ Hiskias lamentatus est, quod exiret *vita spiritus* ejus„ Esaj. XXXVIII. 16.„ Revixit *spiritus Jacobi*„ Gen. XLV. 28.„ Fusile mendacium est, nec *spiritus* in eo„ Jerem. LI. 17.„ Dixit Dominus Jehovih ossibus aridis, Ego adducam SPIRITUM in vos, ut vivatis. A quatuor *ventis veni spiritus, & inspira in occisos hos*, & vivant: & venit in eos *spiritus*, & revixerunt„ Ezech. XXXVII. 5. 6. 9. 10 „ Jesus apprehendens manum filiæ, & reversus est *spiritus* ejus, & surrexit extemplo, Luc. VIII. 54. 55.

48. *Quia vita hominis est varia secundum status ejus, quod ideo per spiritum intelligatur varia affectio vitæ apud hominem*, ut I. VITA SAPIENTIÆ: „ Bezaleel impletus *spiritu sapientiæ*, intelligentiæ & scientiæ„ Exod. XXXI. 3.„ Tu loqueris ad omnes Sapientes corde, quemcunque implevi *spiritu sapientiæ*„ Exod. XXVIII.

XXVIII: 3. „ Impletus eſt Joſchua *Spiritu Sapientiæ*,, Deutr. XXXIV: 9. „ Nebuchadnezar de Daniele, quod *Spiritus excellens*, ſcientiæ, intelligentiæ & *ſapientiæ* eſſet in eo,, Dan. IV: 5., Scient errantes *Spiritu* intelligentiam,, Eſaj. XXIX: 24. II. VITÆ EXCITATIO. „ *Excitavit* Jehovah *Spiritum* regum Mediæ, Jerem: LI. 11.,, *Excitavit* Jehovah *Spiritum* Serubabelis, & *Spiritum* omnium reliquiarum populi, Hagg. I: 14.,, *Do in regem Aſchuris Spiritum*, ut audiat famam, & revertatur in terram ſuam,, Eſaj. XXXVII: 7.,, *Aggravavit* Jehovah *Spiritum* Sichonis regis,, Deutr. II: 30., Quod *aſcendit ſuper Spiritum* veſtrum, non fiet unquam, Ezech. XX: 32. III: VITÆ LIBERTAS: quatuor animalia, quæ erant Cherubi, viſa Prophetæ, quorſum erat *Spiritus* ad eundum, ibant,, Ezech. I: 12. 20. IV. VITA IN TIMORE, DOLORE ET IRA:,, Ut liqueſcat omne cor, & remittantur omnes manus, & *contrahatur omnis Spiritus*,, Ezech. XXI: 12.,, *Defecit* ſuper me *Spiritus* meus, in medio mei obſtupeſcit cor meum, Pſalm CXLII: 4. Pſalm CXLVII: 4. „ *Conſumtus eſt Spiritus* meus, Pſalm CXLIII: 7.,, *Indoluit Spiritus* meus, quod me Danielem attinet,, Dan. VII: 15.,, Spiritus Pharaonis turbatus eſt,, Gen. XLI: 8. Nebucadnezar dixit, *turbatus eſt Spiritus meus*,, Dan. II: 3.,, Ivi triſtis *in excandeſcentia Spiritus* mei,, Ezech. III: 14. V. VITA VARIARUM AFFECTIONUM MALARUM:, Modo non *in Spiritu ejus dolus*,, Pſalm XXXII: 2., Jehovah commiſcuit in medio ejus *Spiritum perverſitatum*,, Eſaj. XIX: 14.,, Dixit Prophetis *ſtultis*, qui abeunt poſt *Spiritum* ſuum, Ezech. XIII: 3. „ Stultus propheta, *inſanus vir Spiritus*,, Hoſeh. IX: 7.,, Obſervate vos per *Spiritum veſtrum*, nec agite perfide,, Malach II: 16.,, *Spiritus ſcortationum* ſeduxit,, Sach. IV: 12. *Spiritus ſcortationum* in medio illorum,, Hoſch. V. 4.,, Cum tranſivit ſuper illum *Spiritus Zelotypiæ*,, Num. V. 14.,, Vir qui *vagabundus Spiritu*, & mendacium effutit,, Mich. II: 11.,, Generatio, cujus *non conſtans cum Deo Spiritus*, Pſalm LXXVIII: 8.,, Effuſus ſuper illos *Spiritus ſomnolentiæ*,, Eſaj. XIXX. 10.,, Concipite quisquilias, parite ſtipulam, *quod ad Spirtum veſtrum*, ignis comedet vos,, Eſaj. XXXIII. 11. VI. VITA INFERNALIS: „ *Spiritum immundum* tranſire faciam e terra,, Sach. XIII. 2.,, Quando *Spiritus immundus* exit ab homine, perambulat loca arentia, & poſtea adjungit ſibi ſeptem *Spiritus pejores* ſe, & ingreſſi habitant ibi,, Matth. XII. 43. 44. 45.,, Babylon facta eſt cuſtodia *Spiritus immundi*,, Apoc. XVIII. 2. VII. Præter ipſos Spiritus infernales, a quibus homines vexati ſunt, Matth. VIII. 16 Cap. X. 1. Cap. XII. 43. 44. 45. Marc. I. 23. ad 29. Cap. IX. 17 ad 29 Luc. IV. 33. 36. Cap. VI. 17. 18. Cap. VII. 21. Cap. VIII. 2. 29. Cap. IX. 39. 42. 55. Cap. X. 24. 25. 26. Cap. XIII. 11. Apoc. XIII. 15. Cap. XVI. 13. 14

49. *Quod per Spiritum intelligatur vita Regenerati, quæ vocatur vita Spiritualis.*,, Jeſus dixit, niſi quis generatus fuerit ex aqua & *Spiritu*, non poteſt ingredi in Regnum Dei,, Joh. III, 5.,, Dabo vobis cor novum, & *Spiritum novum. Spiritum meum* dabo in medio veſtri, & faciam ut in ſtatutis meis ambuletis,, Ezech. XXXVI. 26. 27.,, Dare novum cor & *novum Spiritum*,, Ezech. XI. 19. Cor mundum crea in me Deus, & *Spiritum firmum* innova in medio mei. Reduc mihi gaudium ſalutis tuæ; & *Spiritus ſpontaneus* ſuſtentet me,, Pſalm. LI.

12. 13. 14. „ Facite vobis cor novum, & *Spiritum* novum, quare moriemini domus Israelis „ Ezech. XVIII. 31. „ Emittis *Spiritum* tuum, creantur, & renovas facies terræ „ Psalm. CIV. 30. „ Venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in *Spiritu* & veritate „ Joh. IV. 23 „ Jehovah Deus dat animam populo, & *Spiritum* ambulantibus in ea „ Esaj. XLII. 5. „ Jehovah format *Spiritum hominis* in medio ejus „ Sach. XII. 1. „ Anima mea exspectavi Te nocte, *Spiritu meo* in medio mei exspectavi Te mane „ Esaj. XXXVI. 9. „ In die illo erit Jehovah in *Spiritum judicii* sedenti in judicio „ Esaj. XXVIII. 6. „ Exultavit *Spiritus meus* super Deo Salvatore meo, Luc. I. 17. „ Quiescere fecerunt *Spiritum meum* in terra septentrionis „ Sach. VI. 8. „ In manum tuam commendo *Spiritum meum*, redemeras me, Psalm XXXI. 6. „ Non fuit unus, & reliqui quibus *Spiritus* „ Malach. II. 15. „ Post tres dies & dimidium *Spiritus vitæ* a Deo intravit in binos testes occisos a bestia „ Apoc. XI. 11. „ Ego Jehovah formator montium, & creator *Spiritus* „ Amos IV. „ Deus, *Deus Spirituum* quoad omnem carnem „ Num. XVI. 22. Cap. XXVII. 18. „ Effundam super domum Davidis, & super habitatorem Hierosolymæ, *Spiritum ex alto* „ Sach. XII. 10. „ Usque dum effuderit super nos *Spiritum ex alto* „ Esaj. XXXII. 16. „ Effundam aquas super sitientem, & rivulos super aridam, *effundam Spiritum meum* super semen tuum „ Esaj. XLIV. 3. „ Effundam *Spiritum meum* super omnem carnem, etiam super servos & ancillas, in diebus illis *effundam Spiritum* „ Joel III. 1. 2. Per effundere *Spiritum* intelligitur regenerare; similiter per dare cor novum & Spiritum novum.

Quod per Spiritum intelligatur vita Spiritualis illis qui in humiliatione sunt. „ Habito in contrito & *humili Spiritu*, & ad vivificandum *Spiritum humilium*, & ad vivificandum cor contritorum „ Esaj. LVII. 15. „ Sacrificia Dei *Spiritus infractus*, cor infractum & contritum Deus non spernit „ Psalm. LI. 19 „ Dabit oleum gaudii loco luctus, & pallium laudis loco *Spiritus* contracti „ Esai. LXI. 3. „ Mulier deserta & *afflicta Spiritu* „ Esaj. LIV. 6. „ Beati *pauperes Spiritu*, quia illorum est Regnum cælorum, Matth. V. 3.

50. *Quod ubi dicitur Spiritus de Domino, intelligatur Divina Ipsius Vita, ita Ipse Dominus, constat ex his;* „ Quem misit Pater, verba Dei loquitur, non ex mensura dedit Deus ei *Spiritum*; Pater amat Filium, & omnia dedit in manum Ipsius „ Joh. III. 34. 35. „ Exibit virga de trunco Jishaji, quiescet super Ipso *Spiritus Jehovæ*, *Spiritus Sapientiæ* & intelligentiæ, *Spiritus Consilii* & virtutis „ Esaj XI. 1. 2. „ Dedi *Spiritum meum* super illum, judicium gentibus proferet „ Esaj. XLII. 1. „ Veniet sicut flumen angustum, *Spiritus Jehovæ* signum inferet in illo; tunc veniet Zioni Redemptor, Esaj. LIX. 19. 20 „ *Spiritus Domini Jehovih* super Me, unxit Jehovah Me ad evangelizandum pauperibus „ Esaj. LXI. 1. Luc. IV. 18 „ Jesus cognoscens *Spiritu suo*, quod sic cogitarent intra se „ Marc. II. 8 „ Exultavit *Spiritus Jesu* & dixit „ Luc. X. 21. „ Jesus turbatus *Spiritu* suo, Joh. XIII. 21. „ Jesus suspirans *Spiritu Suo* „ Marc. VIII. 12.

Spiritus pro Ipso Jehovah seu Domino. „ *Spiritus* Deus est, Joh. IV. 24. „ Quis direxit *Spiritum Jehovæ*, aut quis vir consilii Ipsius „ Sach. IV. 6. „ *Spiritus Jehovæ* duxit illos per manum Mosis „ Esaj. LXIII. 14. Quo abivero a *Spiritu tuo*,

tuo, & quo avolavero; Psalm CXXXIX. 7. „ Dixit Jehovah, non per robur, sed per *Spiritum meum* faciet, Sach. IV. 6,„ Illi exacerbarunt *Spirium Sanctitatis* Ipsius; unde conversus est illis in hostem, Psalm CVI. 33.„ Non arguet *Spiritus meus* hominem in perpetuum, quia caro est, Gen. VI. 3.„ Non in æternum litigabo, quia *Spiritus* coram Me deficeret„ Esaj. LVII. 17.„ Blasphemia contra Spiritum Sanctum non remittetur, sed qui dixerit verbum contra Filium hominis remittetur„ Matth. XII. 31. 32. Marc. III. 28. 29. 30. Luc. XII. 10. Blasphemia contra Spiritum Sanctum, est blasphemia contra Divinum Domini; contra Filium hominis, est aliquid contra Verbum, sensum ejus aliter interpretando; Filius hominis enim est Dominus quoad Verbum, ut supra ostensum est.

51. *Quod per Spiritum, ubi de Domino, in specie intelligatur vita Sapientiæ Ipsius, quæ est Divina Veritas.*„ Ego *Veritatem* vobis dico, prodest vobis ut Ego abeam: si enim non abirem, *Paracletus* non veniet ad vos; si vero abivero, mittam Illum ad vos„ Joh. XVI. 7.„ Quando venerit ille *Spiritus Veritatis*, ducet vos in omnem *Veritatem*. Non loquetur a Se ipso, sed quæcunque audiverit, loquetur„ Joh. XVI. 13.„ Ille Me glorificabit, quia *ex Meo* accipiet & annuntiabit vobis: omnia quæcumque Pater habet, Mea sunt: propter hoc dixi, quod *de Meo* accepturus sit, & annuntiaturus vobis„ Joh. XVI. 14. 15. Ego rogabo Patrem, ut alium *Paracletum* det vobis, *Spiritum Veritatis*, quem mundus non potest accipere, quoniam non videt Illum, nec cognoscit Illum, vos autem cognoscitis Illum, quia apud vos manet, & in vobis erit: non relinquam vos orphanos, venio ad vos, vos videbitis Me„ Joh. XIV. 26. 27.„ Quando venerit *Paracletus*, quem Ego missurus sum vobis a Patre, *Spiritus Veritatis*, Ille testabitur de Me, Joh. XV. 26.„ Jesus clamavit, dicens, si quis sitiverit, venito ad Me & bibito; quisquis credit in Me, sicut dixit Scriptura, flumina e ventre Ipsius fluent aquæ viventis: hoc dixit de *Spiritu*, quem accepturi erant credentes in Ipsum. *Nondum erat Spiritus Sanctus, quia Jesus nondum glorificatus erat*„ Joh. VII. 37. 38 39.„ Jesus inspiravit in Discipulos, & dixit, accipite *Spiritum Sanctum*, Joh. XX. 22. Quod Dominus per Paracletum, Spiritum Veritatis, & Spiritum Sanctum intellexerit Se Ipsum, patet ab illis Domini verbis, *quod Mundus Illum adhuc non cognosceret*, non enim adhuc cognoscebant Dominum; & cum dixit, quod missurus sit illum, addit, *non relinquam vos orphanos, venio ad vos, & videbitis Me*„ Joh. XIV. 16 ad 19. 26. 28: & alibi „ *Ecce Ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi*„ Matth. XXVIII. 20: & cum Thomas dixit, non scimus quo abis, dicit Jesus, *Ego sum Via & Veritas*„ Joh. XIV. 6. Quia Spiritus Veritatis seu Spiritus Sanctus est idem cum Domino, Qui est ipsa Veritas, ideo etiam dicitur„ *Nondum erat Spiritus Sanctus, quia Jesus nondum glorificatus erat*„ Joh. VII. 39; nam post Glorificationem seu plenariam Unitionem cum Patre, quæ facta est per Passionem crucis, tunc erat Dominus ipsa Divina Sapientia ac Divina Veritas, ita Spiritus Sanctus. Quod Dominus inspiraverit in discipulos, & dixerit, accipite Spiritum Sanctum, erat quia omnis Respiratio cæli est a Domino; Angelis enim æque ac hominibus est Respiratio & Micatio cordis, illis

illis Respiratio est secundum receptionem Divinæ Sapientiæ a Domino, & illis Micatio cordis seu pulsus est secundum receptionem Divini Amoris a Domino: quod ita sit, videbitur in suo loco.

Quod Spiritus Sanctus sit Divina Veritas a Domino, patet adhuc ex his locis:,, Quando tradiderint vos Synagogis, ne solliciti estote, quid dicturi, *Spiritus Sanctus* docebit vos in eadem hora, quæ oporteat dicere,, Luc. XII. 12. Cap, X. 20 Marc. XIII. 11.,, Dixit Jehovah, *Spiritus Meus* qui super te, & verba mea, quæ posui in ore tuo, non recedent ex ore tuo, Esaj. LIX. 21.,, Exibit virga de trunco Jischaji: percutiet terram virga oris sui, & *Spiritu labiorum suorum* occidet impium: erit *Veritas* cingulum feminum Ejus,, Esaj. XI. 1, 4. 5.,, Nunc ore Ille præcepit, & *Spiritus Ipsius* collegit illa,, Esaj. XXXIV. 16.,, Qui adorant Deum, in *Spiritu & Veritate* oportet adorare,, Joh. IV. 25.,, Spiritus est qui vivificat, caro non prodest quicquam: verba, quæ Ego loquor vobis, *Spiritus & Vita sunt*,, Joh. VI. 63.,, Johannes dixit, Ego vos baptizo aqua in pænitentiam: Qui vero post me venturus est, baptizabit *Spiritu Sancto & Igne*,, Matth. III. 11. Marc. I. 8. Luc. III. 16; Baptizare Spiritu Sancto & Igne, est Regenerare per Divinum Verum quod est fidei, & per Divinum Bonum quod est amoris.,, Cum Jesus baptizabatur,. aperti sunt cæli, & vidit *Spiritum Sanctum* descendentem sicut Columbam,, Matth. III. 16. Marc. I. 10. Luc. III. 21. Joh. I. 32. 33; Columba est repræsentativum purificationis & regenerationis per Divinum Verum.

Quoniam per Spiritum Sanctum, ubi de Domino, intelligitur Divina Ipsius Vita, ita Ipse; & in specie Vita Sapientiæ Ipsius, quæ vocatur Divina Veritas, ideo per Spiritum Prophetarum, qui etiam vocatur Spiritus Sanctus, intelligitur Divinum Verum a Domino; ita in sequentibus his locis;,, *Spiritus* dixit Ecclesiis, Apoc. II. 7. 11. 29. Cap. III. 1. 3. 6 13. 22.,, Septem lampades ignis ardentes coram throno, sunt *Septem Spiritus Dei*,, Apoc. IV. 5.,, In medio seniorum Agnus stans, habens oculos septem, qui sunt *Septem Spiritus Dei* emissi in omnem terram,, Apoc. V. 6. lampades ignis, & oculi Domini significant Divina Vera, ac septem significant sanctum.,, Dixit *Spiritus*, ut requiescant a laboribus suis,, Apoc. XIV. 13,,, Spiritus & sponsa dicunt, veni,, Apoc. XXII. 17.,, Cor suum posuerunt adamantem, ut non audirent legem aut verba, quæ misit *Jehovah in Spiritu suo* per manum Prophetarum,, Sachar. VII. 12.,, Spiritus Eliæ venit super Elisæum,, 1 Reg. II. 15.,, Johannes præivit *in Spiritu* & virtute Eliæ,, Luc. I. 17.,, *Spiritu Sancto* impleta est Elisabetha, & prophetavit, Luc. I. 41.,, Zacharias impletus *Spiritu Sancto* prophetavit,, Luc. I. 67.,, David dixit in *Spiritu Sancto*, dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis,, Marc. XII. 36.,, *Testimonium Jesu est Spiritus prophetiæ*,, Apoc. XIX. 10. Quia nunc per Spiritum Sanctum in specie intelligitur Dominus quoad Divinam Sapientiam, & inde quoad Divinam Veritatem, patet, unde est qud de Spiritu Sancto dicatur, quod ILLUSTRET, DOCEAT, INSPIRET.

52. *Quod Ipse Jehovah, hoc est, Dominus, loquutus sit Verbum per Prophetas.* De Prophetis legitur, quod fuerint in VISIONE, & quod JEHOVAH LOQUUTUS

SIT

SIT CUM ILLIS: cum fuerunt in Visione, non erant in suo corpore, sed in suo spiritu, in quo statu viderunt talia, quæ in cælo sunt; cum autem Jehovah loquutus est cum illis, tunc in corpore suo fuerunt, & audiverunt Jehovam loquentem. Hi bini status Prophetarum probe distingvendi sunt: in statu VISIONIS aperti sunt oculi spiritus illorum, & clausi oculi corporis illorum, ac tunc etiam sibi visi sunt auferri e loco in locum, corpore manente in suo. In hoc statu fuerunt quandoque Ezechiel, Sacharias, Daniel, & Johannes cum scripsit Apocalypsin: & tunc dicitur quod essent in VISIONE, aut in SPIRITU: dicit enim EZECHIEL,, Spiritus sustulit me, & reduxit me in Chaldæam ad Captivitatem in VISIONE DEI, in SPIRITU DEI, ita ascendit super me VISIO, quam vidi,, Cap. XI. 1. 24.,, Dicit, quod sustulerit illum spiritus, & audiverit post se terræ motum, & alia,, Cap. III. 12. 14. Tum,, Quod sustulerit illum Spiritus inter terram & cælum, & abduxerit in Hièrosolymam in VISIONIBUS DEI, & viderit abominationes,, Cap VIII. 3. seq. Quare similiter in visione Dei seu in spiritu, vidit quatuor Animalia, quæ erant Cherubi,, Cap. I. & Cap. X. tum novam Terram & novum Templum, & Angelum metientem illa, de quibus in Cap. XL ad XLVIII; quod tunc fuerit in visionibus Dei, dicit Cap. XL. 2: & quod tunc sustulerit illum Spiritus, Cap. XLIII. 5. Simile factum est cum SACHARIA, in quo tunc Angelus fuit, cum vidit Virum equitantem inter myrtos., Sachar. I. 8 seq. Cum vidit quatuor cornua, & dein virum, in cujus manu funiculus mensuræ,, Cap. II. 1. 5 seq. Cum vidit Jochuam sacerdotem magnum,, Cap. III. 1 seq. Cum vidit Candelabrum & duas Oleas,, Cap. IV. 1 seq. Cum vidit volumen volans & epham,, Cap. V. 1. 6; Et cum vidit quatuor Currus exeuntes inter duos montes, & Equos,, Cap. VI. 1 seq. In simili statu fuit Daniel, cum vidit quatuor Bestias ascendentes e mari,, Dan. VI. 1 seq. & cum vidit pugnas arietis & hirci,, Cap. VIII. 1 seq. Quod viderit illa in Visionibus, legitur Cap. VII. 1. 2. 7. 13. Cap. VIII. 2. Cap. X. 1. 7. 8. Quod Angelus Gabriel ei visus sit in Visione, & loquutus cum illo, Cap. IX. 21. Simile factum est cum JOHANNE cum scripsit Apocalypsin; qui dicit se fuisse *in spiritu* die Dominica,, Apoc. I. 10. Quod delatus in desertum *in spiritu*,, Cap. XVII. 3. In montem altum *in spiritu*,, Cap. XXI. Quod viderit equos in *visione*, Cap. IX. 17. & alibi quod VIDERIT illa quæ descripsit, ita in spiritu aut in visione, Cap. I. 12. Cap. IV. 1. Cap. V. 1. Cap. VI. 1, & in singulis sequentibus.

53. Quod autem Ipsum Verbum attinet, non dicitur apud Prophetas, quod loquuti sint illud ex spiritu Sancto, sed quod loquuti sint illud ex Jehovah, Jehovah Zebaoth, ex Domino Jehovih; nam legitur, quod VERBUM FACTUM SIT A JEHOVAH AD ME, quod JEHOVAH LOQUUTUS SIT AD ME, tum sæpissime, JEHOVAH DIXIT, & DICTUM JEHOVÆ: & quia Dominus est Jehovah, ut supra ostensum est, ideo omne Verbum dictum est ab Ipso. Ut nemo dubitet quin ita sit, velim modo ex JEREMIA afferre, ubi dicitur *Verbum ad me factum a Jehovah*, *loquutus est Jehovah ad me*, *Dixit Jehovah & dictum Jehovæ*, ut in his apud Jeremiam,, Cap. I. 4. 7. 11. 12. 13. 14. 19. Cap. II. 1. 2. 3. 4. 5. 9. 19. 22. 29. 31. Cap. III. 1. 6. 10. 12. 14. 16. Cap. IV. 1. 3. 9. 17. 27. Cap. V. 11.

11. 14. 18. 22. 29. Cap. VI. 6. 9. 12. 15. 16. 21. 22. Cap. VII. 1. 3. 11. 13. 19. 20. 21. Cap. VIII. 1. 3. 12. 13. Cap. IX. 2. 6. 8. 12. 14. 16. 21. 23. 24. Cap. X. 1. 2. 18. Cap. XI. 1. 6. 9. 11. 17. 18. 21. 22. Cap. XII. 14. 17. Cap. XIII. 1. 6. 9. 11. 12. 13. 14. 15. 25. Cap. XIV. 1. 10. 14. 15. Cap. XV. 1. 2. 3. 6. 11. 19. 20. Cap. XVI. 1. 3. 5. 9. 14. 16, Cap. XVII. 5. 9. 20. 21. 24. Cap. XVIII. 1. 5. 6. 11. 13. Cap. XIX. 1. 3. 6. 12. 16. Cap. XX. 4. Cap. XXI. 1. 4. 7. 8. 11. 12. Cap. XXII. 2. 5. 6. 11. 16. 18. 24. 29. 30. Cap. XXIII. 2. 5. 7. 12. 15. 24. 29. 31. 38. Cap. XXIV. 3. 5. 8. Cap. XXV. 1. 3. 7. 8. 9. 15. 27. 28. 29. 32. Cap. XXVI. 1. 2. 18. Cap. XXVII. 1. 2. 4. 8. 11. 16. 19. 21. 22. Cap. XXVIII. 2. 12. 14. 16. Cap. XXIX. 4. 8. 9. 16. 19. 20. 21. 25. 30. 31. 32. Cap. XXX. 1. 2. 3. 4. 5. 8. 10. 11. 12. 17. 18. Cap. XXXI. 1. 2. 7. 10. 15. 16. 17. 23. 27. 28. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. Cap. XXXII. 1. 6. 14. 15. 25. 26. 28. 30. 36. 41. Cap. XXXIII. 1. 2. 4. 10. 11. 12. 13. 17. 19. 20. 23. 25. Cap. XXXIV. 1. 2. 4. 8. 12. 13. 17. 22. Cap. XXXV. 1. 13. 17. 18. 19. Cap. XXXVI. 1. 6. 27. 29. 30. Cap. XXXVII. 6. 7. 9. Cap. XXXVIII. 2. 3. 17. Cap. XXXIX. 15. 16. 17. 18. Cap. XL. 1. Cap. XLII. 7. 9. 15. 18. 19. Cap. XLIII. 8. 10. Cap. XLIV. 1. 2. 7. 11. 24. 25. 26. 30. Cap. XLV. 1. 2. 5. Cap. XLVI. 1. 23. 25. 28. Cap. XLVII. 1. Cap. XLVIII. 1. 8. 12. 30. 35. 38. 40. 43. 44. 47. Cap. XLIX. 2. 5. 6. 7. 12. 13. 16. 18. 26. 28. 30. 32; 35. 37. 38. 39. Cap. L. 1. 4. 10. 18. 20. 21. 30. 31. 33. 35. 40. Cap. LI. 25. 33. 35. 39. 52. 58. Hæc solum apud JEREMIAM: simile dicitur apud omnes reliquos Prophetas, & non quod loquutus sit Spiritus Sanctus, nec quod Jehovah loquutus sit ad illos per Spiritum Sanctum.

54. Ex his nunc patet, quod JEHOVAH, qui est DOMINUS AB ÆTERNO, loquutus sit per Prophetas, & quod, ubi dicitur SPIRITUS SANCTUS, sit Ipse. Consequenter, QUOD DEUS SIT UNUS ET PERSONA ET ESSENTIA, ET QUOD ILLE SIT DOMINUS.

Quod Doctrina Fidei Athanasianæ concordet cum Veritate, dum modo per Trinitatem Personarum intelligatur Trinitas Personæ, quæ est in Domino.

55. Quod Christiani Tres Personas Divinas, ac ita sicut Tres Deos, agnoverint, erat quia Trinum in Domino est, ac unum vocatur Pater, alterum Filius, & tertium Spiritus Sanctus, & hoc Trinum distincte nominatur in Verbo, sicut etiam distincte nominatur Anima & Corpus & quod ex illis procedit, quæ tamen unum sunt. Verbum in sensu literæ etiam tale est, ut quæ unum sunt, distinguat sicut non forent unum; inde est, quod Jehovam, qui est Dominus ab æterno, nominet nunc Jehovam, nunc Jehovam Zebaoth, nunc Deum, nunc Dominum, & simul Creatorem, Salvatorem, Re-

Redemptorem & Formatorem, imo Schaddai; ac Humanum Ipsius quod assumsit in mundo, Jesum, Christum, Messiam, Filium Dei, Filium hominis, & in Verbo veteris Testamenti, Deum, Sanctum Israelis, Unctum Jehovæ, Regem, Principem, Consiliarum, Angelum, Davidem. Nunc quia Verbum tale est in sensu literæ, ut plures nominet, qui tamen unum sunt, ideo Christiani, qui in initio simplices fuerunt, & omnia secundum verba sensus literæ intellexerunt, distinxerunt Divinitatem in Tres Personas; quod etiam propter simplicitatem eorum permissum est; sed tamen ita, ut de FILIO etiam crederent, quod Infinitus, Increatus, Omnipotens, Deus & Dominus esset, prorsus æqualis Patri; & insuper ut crederent, quod non duo aut tres sint, sed unus Essentia, Majestate & Gloria, ita Divinitate. Qui illa secundum Doctrinam simpliciter credunt, & non confirmant se in Tribus Diis, sed ex Tribus Unum faciunt, illi post obitum informantur a Domino per Angelos, quod Ipse sit Ille Unus, ac Illud Trinum; quod etiam recipitur ab omnibus qui in cælum veniunt: nam nemo potest admitti in cælum, qui Tres Deos cogitat, utcunque ore dicit Unum: totius enim cæli vita, ac omnium Angelorum sapientia fundatur super Agnitione & inde Confessione unius Dei, & super Fide quod Ille Unus Deus sit etiam Homo, & quod Ipse sit Dominus, qui simul Deus & Homo. Ex his patet, quod ex Divina permissione factum sit, quod Christiani in principio reciperent Doctrinam de Tribus Personis, modo reciperent simul, quod etiam Dominus sit Deus Infinitus, Omnipotens, & Jehovah: nam nisi id quoque recepissent, prorsus actum fuisset de Ecclesia, quoniam Ecclesia est Ecclesia a Domino; & omnium Vita æterna est a Domino, & non ab alio. Quod Ecclesia sit Ecclesia a Domino, ex eo solo constare potest, quod totum Verbum a principio ad finem, de Solo Domino agat, ut supra ostensum est, & quod in Ipsum credendum sit, & quod illis, qui non credunt in Ipsum, non vita æterna sit, imo quod ira Dei maneat super illis,, Joh. III. 36. Nunc quia unusquisque in se videt, quod si Deus Unus est, sit UNUS ET PERSONA ET ESSENTIA; nemo enim aliter cogitat, nec cogitare potest, dum cogitat quod Deus unus sit, velim nunc integram Doctrinam, quæ ab Athanasio nomen habet, adducere, & postea demonstrare, quod omnia, quæ ibi dicta sunt, vera sint, modo loco Trinitatis Personarum intelligatur Trinitas Personæ.

56. DOCTRINA hæc est. „ Qui vult salvari, illi necessarium est servare Fidem hanc Catholicam: (alii, Christinam): nisi quis illam Fidem servaverit totam & integram absque dubio, in æternum peribit. Fides hæc Catholica: (alii, Christina): est, quod colamus unum Deum in Trinitate, & Trinitatem in Unitate, neque commiscendo Personas, neque separando substantiam (alii, essentiam): quoniam est una Persona Patris, alia Filii, & alia Spiritus Sancti; sed Divinitas Patris, Filii & Spiritus Sancti est una eadem, Gloria æqualis, & Majestas coæterna. Qualis est Pater, talis est Filius, & talis est Spiritus Sanctus. Pater

„ ter est Increatus, Filius est Increatus, & Spiritus Sanctus est In-
„ creatus. Pater est Infinitus, Filius est Infinitus, & Spiritus
„ Sanctus est Infinitus; Pater Æternus, Filius Æternus, & Spiri-
„ tus Sanctus Æternus; & tamen non sunt Tres Æterni, sed
„ Unus Æternus; & non sunt Tres Infiniti neque Tres Increati,
„ sed Unus Increatus, & Unus Infinitus. Similiter ut Pater est
„ Omnipotens, ita Filius est Omnipotens, & Spiritus Sanctus est
„ Omnipotens, & tamen non sunt Tres Omnipotentes, sed U-
„ nus Omnipotens. Sicut Pater est Deus, ita Filius est Deus, &
„ Spiritus Sanctus est Deus, & tamen non sunt Tres Dii, sed U-
„ nus Deus. Quamvis Pater est Dominus, Filius est Dominus, &
„ Spiritus Sanctus est Dominus, usque tamen non sunt Tres Do-
„ mini, sed Unus Dominus. Quoniam sicut ex Christiana Verita-
„ te obligati sumus agnoscere unamquamque Personam per se es-
„ se Deum & Dominum, usque tamen per Catholicam Religio-
„ nem prohibiti sumus dicere esse tres Deos, aut tres Dominos;
„ (alii, usque tamen non possumus ex Christiana fide nominare
„ tres Deos aut tres Dominos). Pater a nullo factus est, neque
„ creatus, neque natus: Filius est a solo Patre non factus, nec
„ creatus, sed natus: Spiritus Sanctus est ex Patre & ex Filio,
„ neque factus neque creatus, neque natus, sed procedens. Ita
„ est Unus Pater, non tres Patres, unus Filius non très Filii, u-
„ nus Spiritus Sanctus, non tres Spiritus Sancti: & in hac Tri-
„ nitate nullus est Primus & Postremus, & nullus est Maximus
„ & Minimus, sed omnes Tres Personæ sunt simul æternæ, &
„ sunt prorsus æquales, Ita ut prorsus sit, quemadmodum supra
„ dictum est, quod Unitas in Trinitate, & Trinitas in Unitate
„ colanda sit (alii, quod tres Personæ in una Divinitate, ac unus
„ Deus in tribus Personis colendus sit): quapropter qui vult sal-
„ vari, illum oportet ita cogitare de Trinitate.

„ Porro etiam ad Salutem necessarium est, ut quis rite credat
„ Incarnationem nostri Domini Jesu Christi: (alii, ut quis con-
„ stanter credat, quod noster Dominus sit verus Homo); quo-
„ niam vera Fides est, ut credamus & confiteamur, quod noster
„ Dominus Jesus Christus Filius Dei, sit Deus & Homo, Deus ex
„ substantia: (seu essentia, alii, natura): Patris, natus anre mun-
„ dum; & Homo ex substantia: (alii, natura): matris, natus
„ in mundo: perfectus Deus & perfectus Homo, ex rationali a-
„ nima

„ nima, & humano corpore consistens: æqualis Patri quoad „ Divinum, ac inferior (alii minor) Patre quoad Humanum. „ Qui tametsi est Deus & Homo, non tamen sunt duo, sed u- „ nus Christus: unus non per conversionem Essentiæ Divinæ „ in Corpus, sed per assumtionem Humani in Deum: (alii, u- „ nus est Ille, non tamen ita, quod Divinum transmutatum sit „ in Humanum, sed Divinum suscepit ad se Humanum): unus „ prorsus, non per confusionem (alii, commixtionem) sub- „ stantiæ, sed per Unitatem Personæ (alii, Ille est prorsus U- „ nus, non tamen ita quod binæ naturæ sint commixtæ sed Il- „ le est Una Persona): quoniam sicut rationalis anima & corpus „ est unus homo, ita Deus & Homo est unus Christus. Qui pas- „ sus est propter Salvationem nostri, descendit in infernum, & „ resurrexit tertio die ex morte: & ascendit in Cælum, & sedet „ ad dextram Patris Omnipotentis: unde venturus est ad judi- „ candum vivos & mortuos: in cujus Adventu omnes homines „ resurgent cum suis corporibus: & illi, qui bona fecerunt, in- „ trabunt in vitam æternam, & qui mala fecerunt in ignem æ- „ ternum.

57. Quod omnia hujus Doctrinæ quoad singula ejus verba sint vera, modo pro Trinitate Personarum intelligatur Trinitas Personæ, videri potest ab eadem denuo exscripta, ubi hæc Trinitas substituta est. Trinitas Personæ est hæc, „ Quod DIVINUM DOMINI SIT PATER, DIVINUM HUMANUM FILIUS, ET DIVINUM PROCEDENS SPIRITUS SANCTUS. Cum hæc Trinitas intelligitur, tunc homo potest cogitare unum Deum, & quoque potest dicere unum Deum: quod alioquin non possit nisi quam cogitare tres Deos, quis non videt, & quoque vidit Athanasius; quare ejus Doctrinæ etiam hæc verba inserta sunt; „ *Sicut ex Christiana Veritate obligati sumus agnoscere unamquamque Personam per se esse Deum & Dominum; usque tamen non possumus ex Catholica religione aut ex Christiana fide dicere seu nominare tres Deos aut tres Dominos* „ quod quasi est; quamvis ex Christiana veritate licet agnoscere seu cogitare tres Deos & Dominos, usque tamen non licet ex Christiana fide dicere seu nominare nisi quam unum Deum & unum Dominum „: cum tamen agnitio & cogitatio conjungit hominem cum Domino & cum Cælo, non autem sola loquela. Præterea, nemo comprehendit, quomodo Divinum, quod Unum est, potest dividi in tres Personas, quarum unaquævis est Deus, Divinum enim non dividuum est: ac tres unum facere per Essentiam aut Substantiam, non tollit ideam trium Deorum, sed modo dat ideam Unanimitatis eorum.

58. Quod omnia illius Doctrinæ quoad singula ejus verba, sint vera, modo pro Trinitate Personarum intelligatur Trinitas Personæ, constare potest

test ex eadem denuo exscripta, quæ nunc sequitur. „ Qui vult salvari, illi
„ necessarium est servare fidem hanc Christianam; Fides hæc
„ Christiana est; quod colamus Unum Deum in Trinitate,
„ & Trinitatem in Unitate, non commiscendo Trinum Per-
„ sonæ, neque separando Essentiam. Trinum unius Personæ
„ est, quod Pater, Filius & Spiritus Sanctus vocatur. Divi-
„ nitas Patris, Filii & Spiritus Sancti est una eadem, gloria
„ & majestas æqualis. Qualis est Pater, talis est Filius, & talis
„ est Spiritus Sanctus. Pater est Increatus, Filius est Increatus,
„ & Spiritus Sanctus est Increatus: Pater est Infinitus, Filius est
„ Infinitus, & Spiritus Sanctus est Infinitus, & tamen non sunt tres
„ Infiniti, neque tres Increati, sed unus Increatus & unus Infini-
„ tus. Similiter ut Pater est Omnipotens, ita Filius est Omnipo-
„ tens, & Spiritus Sanctus est Omnipotens, & tamen non sunt tres
„ Omnipotentes, sed Unus Omnipotens. Sicut Pater est Deus,
„ ita Filius est Deus, & Spiritus Sanctus est Deus, & tamen non
„ sunt tres Dii, sed unus Deus. Quamvis Pater est Dominus, Fi-
„ lius est Dominus, & Spiritus Sanctus est Dominus, usque ta-
„ men non sunt tres Domini, sed unus Dominus. Nunc sicut ex
„ Christiana veritate agnoscimus Trinum in una Persona, quæ
„ Deus & Dominus, ita ex Christiana fide possumus dicere Unum
„ Deum & Unum Dominum. Pater a nullo factus est, neque
„ creatus, neque natus: Filius est ex Solo Patre non factus, nec
„ creatus, sed natus: Spiritus Sanctus est ex Patre & ex Filio
„ neque factus, neque creatus, neque natus, sed procedens: ita
„ est Unus Pater, non tres Patres, Unus Filius, non tres Filii,
„ Unus Spiritus Sanctus, non tres Spiritus Sancti: & in hac
„ Trinitate nullus est maximus & minimus, sed sunt prorsus
„ æquales. Ita ut prorsus sit, quemadmodum supra dictum
„ est, quod Unitas in Trinitate, & Trinitas in unitate co-
„ lenda sit.

59 Hæc in Doctrina de Trinitate & Unitate Dei: postea sequitur ibi de assumtione Humani a Domino in mundo, quæ vocatur Incarnatio: illa quoque in Doctrina quoad omnia & singula ejus, vera sunt, modo distincte intelligatur Humanum ex Matre, in quo Dominus fuit, cum in statu humiliationis seu exinanitionis, & passus est tentationes & crucem; & Humanum ex Patre, in quo fuit in statu Glorificationis seu Unitionis: nam Dominus Humanum in mundo conceptum a Jehovah, qui est Dominus ab æterno, & natum a Maria Vir-

Virgine assumsit, inde Ipsi fuit Divinum & Humanum, Divinum a Divino suo ab æterno, & Humanum ex Maria matre in tempore; sed hoc Humanum exuit, & Humanum Divinum induit: hoc Humanum est, quod vocatur Divinum Humanum, & quod intelligitur in Verbo per Filium Dei. Cum itaque illa, quæ præcedunt in Doctrina de Incarnatione, intelliguntur de Humano materno, in quo fuit cum in statu Humiliationis, & illa quæ sequuntur ibi de Divino Humano, in quo fuit cum in statu Glorificationis, tunc etiam omnia ibi coincidunt. *Cum Humano materno, in quo fuit cum in statu humiliationis, coincidunt hæc quæ præcedunt in Doctrina*,, Quod Jesus Christus fuerit Deus & Ho-
,, mo, Deus ex substantia Patris, & Homo ex substantia matris,
,, natus in mundo: perfectus Deus & perfectus Homo, ex ratio-
,, nali anima & humano corpore consistens: æqualis Patri quoad
,, Divinum, minor Patre quoad Humanum. *Tum hæc*,, Quod
,, Humanum illud non conversum sit in Divinum, nec ei com-
,, mixtum, sed exutum, & pro eo assumtum Humanum Divi-
num ". *Cum Humano Divino, in quo fuit in statu Glorificationis, & nunc est in æternum, coincidunt hæc quæ sequuntur in Doctrina*,, Tametsi noster Domi-
,, nus Jesus Christus Filius Dei, est Deus & Homo, usque non
,, sunt duo, sed est unus Christus; imo est prorsus unus, est enim
,, una Persona; quoniam sicut anima & corpus faciunt unum ho-
,, minem, ita Deus & Homo est unus Christus.

60. Quod Deus & Homo in Domino secundum Doctrinam non sint duo, sed una Persona, & prorsus una, sicut anima & corpus sunt unum, patet clare a multis quæ Ipse dixerat, ut, Quod Pater & Ipse unum sint: quod omnia Patris sua sint, & omnia sua Patris: quod Ipse in Patre & Pater in Ipso sit: quod omnia data sint in manum Ipsius: quod Ipsi omnis potestas sit: quod Deus cæli & terræ sit: quod qui credit in Ipsum, vitam æternam habeat: & porro, quod & Divinum & Humanum sublatum sit in cælum, & quod quoad utrumque sedeat ad dextram Dei, hoc est, quod Omnipotens sit: & plura quæ supra ex Verbo de Divino Humano Ipsius in multa copia allata sunt, quæ omnia testantur, quod Deus sit Unus tam persona quam essentia in quo Trinitas, et quod Ille Deus sit Dominus.

61. Quod hæc de Domino nunc primum evulgata sint, est quia prædictum est in Apocalypsi Cap. XXI & XXII, quod nova Ecclesia in fine prioris a Domino instituenda sit, in qua hoc Primarium erit. Hæc Ecclesia est, quæ per Novam Hierosolymam ibi intelligitur, in quam nemo intrare potest, nisi qui Solum Dominum pro Deo cæli & terræ agnoscit: & hoc possum annuntiare, quod Universum Cælum Dominum solum agnoscat, & quod qui non agnoscit, non in Cælum admittatur: Cælum enim est Cælum ex Domino: ipsa illa Agnitio ex amore & fide, facit ut sint ibi in Domino & Dominus in illis, ut Ipse Dominus docet apud Johannem,, *In die illo cognoscetis, quod Ego in Patre meo, & vos in Me, & Ego in vobis*,, XIV. 20. tum apud Eundem,, *Manete in Me,*

etiam Ego in vobis: Ego Vitis, vos palmites, qui manet in Me & Ego in illo, hic fert fructum multum, nam sine Me non potestis facere quicquam: nisi quis manserit in Me, ejectus est foras,, Cap. XV. 4. 5. 6. tum Cap. XVII. 22. 23. Quod hoc non prius e Verbo visum sit, est quia si prius visum fuisset, usque non receptum fuisset: nondum enim Ultimum Judicium fuit peractum, & ante illud potentia Inferni valuit supra potentiam Cæli, & homo est in medio inter Cælum & Infernum, quare si prius visum fuisset, Diabolus, hoc est, Infernum eripuisset illud e cordibus illorum, & insuper prophanavisset illud: hic status potentiæ Inferni prorsus fractus est per Ultimum Judicium, quod nunc peractum est: post illud, ita nunc, omnis homo, qui vult illustrari & sapere, is potest: de qua re videantur quæ in Opere de CÆLO ET INFERNO, n. 589 ad 596, & n. 597 ad 603; tum in Opusculo de ULTIMO JUDICIO n. 65 ad 72: & n. 73. 74, scripta sunt.

Quod Nova Ecclesia intelligatur per Novam Hierosolymam in Apocalypsi.

62. Postquam in APOCALYPSI descriptus est Status Ecclesiæ Christianæ, qualis erit in suo fine, & nunc est, & postquam in Infernum conjecti sunt illi ab ea Ecclesia, qui per Pseudoprophetam, Draconem, Meretricem & per Bestias significantur; ita postquam Ultimum Judicium factum est, dicitur ibi,, *Vidi Cælum novum & Terram novam, prius enim Cælum, & prior Terra transivit. Tunc Ego Johannes vidi* CIVITATEM SANCTAM HIEROSOLYMAM *descendentem a Deo e cælo. Et audivi vocem magnam e cælo dicentem; ecce tabernaculum Dei cum hominibus, qui habitabit cum illis, & illi populi ejus erunt, & Ipse erit cum illis, Deus illorum. Dixit Sedens super Throno, ecce nova omnia facio: & dixit mihi, scribe, quia hæc verba vera & fidelia sunt,,* Apoc. XXI. 1. 2. 3. 5. Per Cælum novum, & per Terram novam, quæ vidit, postquam prius Cælum & prior Terra transivit, non intelligitur novum Cælum astriferum & atmosphæricum, quod coram oculis humanis apparet, nec nova Terra super qua habitant homines, sed intelligitur Novum Ecclesiæ in Mundo Spirituali, & Novum Ecclesiæ in mundo Naturali. Quoniam novum Ecclesiæ in utroque mundo, tam spirituali quam naturali, factum est a Domino, cum in mundo fuit, ideo simile apud Prophetas prædicitur, nempe quod novum cælum & nova terra, tunc exstitura sint, ut Esaj. LXV. 17. Cap LXVI. 22, & alibi; per quæ itaque non potest intelligi cælum aspectabile coram oculis, & terra habitabilis ab hominibus. Per Mundum spiritualem intelligitur Mundus, ubi habitant Angeli & Spiritus, & per Mundum naturalem, intelligitur Mundus, ubi habitant homines. Quod Novum Ecclesiæ in Mundo spirituali nuper factum sit, & quod Novum Ecclesiæ in Mundo naturali fiet, aliquibus ostensum est in Opusculo de ULTIMO JUDICIO, & plenius ostendetur in CONTINUATIONE EJUS.

63. Per Civitatem Sanctam Hierosolymam intelligitur nova illa Ecclesia quoad Doctrinam, quare illa visa a Deo e cælo descendens, nam Doctrina genuini

Veri non aliunde venit, quam per Cælum a Domino. Quia Ecclesia quoad Doctrinam per Civitatem novam Hierosolymam intelligitur, ideo dicitur, Parata sicut Sponsa ornata Marito suo Vers. 2. & postea,, *Venit ad Me Unus de septem Angelis, & loquutus mecum, dicens, veni, ostendam tibi Sponsam Agni Uxorem: & abstulit me in spiritu super montem altum, & ostendit mihi Civitatem magnam Sanctam Hierosolymam descendentem e cælo a Deo*,, Vers. 9. 10., in eodem Capite. Quod per Sponsam & Uxorem intelligatur Ecclesia, cum per Dominum Sponsus & Maritus, notum est: Ecclesia Sponsa est, quando vult Dominum recipere, at Uxor quando recepit. Quod Dominus per Maritum ibi intelligatur, patet, nam dicitur, SPONSA AGNI UXOR.

64. Quod per Hierosolymam in Verbo intelligatur Ecclesia quoad Doctrinam, est causa, quia ibi in terra Canaane, & non alibi Templum erat, Altare erat, Sacrificia fiebant, ita ipse Cultus Divinus: quare etiam tria Festa quotannis ibi celebrabantur, & ad illa omnis masculus totius terræ mandatus est ire; ex eo est, quod per Hierosolymam significetur Ecclesia quoad cultum, & inde quoque Ecclesia quoad doctrinam, nam cultus præscribitur in doctrina, & fit secundum illam: tum quia Dominus in Hierosolyma fuit, & docuit in suo Templo, & postea ibi glorificavit Humanum suum. Præterea per Urbem in Verbo in sensu ejus spirituali significatur Doctrina; inde per Civitatem Sanctam Doctrina Divini Veri a Domino (a). Quod per Hierosolymam intelligatur Ecclesia quoad Doctrinam, etiam ex aliis locis in Verbo patet; ut ex his: apud ESAJAM,, *Propter Zionem non tacebo, & propter Hierosolymam non quiescam, usque dum exeat sicut splendor Justitia ejus, & Salus ejus sicut lampas ardeat. Tunc videbunt gentes justitiam tuam, & omnes reges gloriam tuam: & vocabitur tibi Nomen novum, quod os Jehovæ enuntiabit: & eris corona decoris in manu Jehovæ, & cidaris Regni in manu Dei tui: beneplacebit Jehovah in te, & terra tua maritabitur. Ecce Salus tua veniet, ecce merces Ipsius cum Ipso; & vocabunt illos, Populus Sanctitatis, Redempti Jehovæ: & tu vocaberis quæsita urbs, non deserta*,, LXII. 1. 2. 3. 4. 11. 12; agitur in toto illo Capite de Adventu Domini, & de nova ab Ipso instauranda Ecclesia; nova hæc Ecclesia est, quæ intelligitur per Hierosolymam, cui vocabitur Nomen novum quod os Jehovæ enuntiabit, quæque erit corona decoris in manu Jehovæ, & cidaris regni in manu Dei, in qua Jehovah beneplacebit, & quæ vocabitur urbs quæsita, non deserta: per hæc non potest intelligi Hierosolyma, in qua, cum Dominus in mundum venit, fuerunt Judæi, nam illa erat in omni contrario; quæ potius vocanda erat Sodoma, ut quoque vocatur Apoc. XI. 8. Esaj. III. 9. Jerem. XXIII. 14. Ezech.

XVI.

(a) Quod per Urbem in Verbo significetur Doctrina Ecclesiæ & Religionis, videatur in ARCANIS CÆLESTIBUS, n. 402. 2450. 2943. 3216. 4492. 4493. Quod per portam urbis significetur Doctrina, per quam fit introitus in Ecclesiam, n. 2943. 4447. 4478. Quod ideo Seniores sederint in porta urbis & judicaverint, ibid; egredi porta, quod sit recedere a Doctrina, n. 4492. 4493. Quod urbes & palatia in Cælo repræsententur, quando Angelis est sermo de Doctrinalibus, n. 3216, ibi.

XVI. 46. 48. Alibi apud ESAJAM „ *Ecce Ego creans Cælum novum, & Terram novam, non commemorabuntur priora: lætamini & exultate in æternitates, quæ Ego creans. Ecce Ego creaturus Hierosolymam exultationem, & populum ejus lætitiam, ut exultem super Hierosolyma, & læter super populo meo. Tunc lupus & agnus pascent simul: non malum facient in toto monte Sanctitatis meæ*„ LXV. 17. 18. 19. 25; etiam in hoc Capite agitur de Adventu Domini, & de Ecclesia ab Ipso instauranda, quæ non instaurata est apud illos qui in Hierosolyma, sed apud illos qui extra illam erant, quare hæc Ecclesia intelligitur per Hierosolymam, quæ erit Domino exultatio, & cujus populus erit Ipsi lætitia; tum ubi lupus & agnus pascent simul; & ubi non malum facient. Hic quoque dicitur, quemadmodum in Apocalypsi, quod Dominus creaturus Cælum novum & Terram novam, per quæ etiam similia intelliguntur; & quoque dicitur quod creaturus Hierosolymam. Alibi apud ESAJAM „ *Excitare, excitare, indue robur tuum, Zion, indue vestes decoris tui, Hierosolyma, Urbs sanctitatis; quia non addet ut veniat in te amplius præputiatus & immundus: excute te e pulvere, surge, sede Hierosolyma. Cognoscet populus Nomen meum in die illo, nam Ego ille, qui loquens, ecce Me: consolatus est Jehovah populum suum, redemit Hierosolymam*„ LII. 1. 2. 6. 9. etiam in eo Capite agitur de Adventu Domini, & de Ecclesia ab Ipso instauranda; quare per Hierosolymam, in quam non amplius veniet præputiatus & immundus, & quam Dominus redimet, intelligitur Ecclesia; & per Hierosolymam urbem Sanctitatis Ecclesia quoad Doctrinam a Domino. Apud ZEPHANIAM, *Jubila filia Zionis, lætare ex omni corde filia Hierosolymæ; Rex Israelis in medio tui; ne time malum amplius: lætabitur super te cum gaudio, acquiescet in amore tuo, exultabit super te cum jubilo: dabo vos in nomen & in laudem omnibus populis terræ*„ III. 14. 15. 16. 17. 20; similiter hic de Domino & de Ecclesia ab Ipso; super qua Rex Israelis, qui est Dominus, lætabitur cum gaudio, exultabit cum jubilo, & in cujus amore requiescet, & quos dabit in nomen & in laudem omnibus populis terræ. Apud ESAJAM „ *Sic dixit Jehovah Redemptor tuus, & Formator tuus, dicens Hierosolymæ, habitaberis, & urbibus Jehudæ, ædificabimini*„ XLIV. 24. 26: & apud DANIELEM„ *Scito & percipito, ab exitu Verbi usque ad restituendum & ad ædificandum Hierosolymam, usque ad Messiam Principem, Septimanæ septem*„ X. 25; quod per Hierosolymam etiam hic intelligatur Ecclesia, patet, quoniam hæc a Domino restituebatur & ædificabatur, non autem Hierosolyma sedes Judæorum. Per Hierosolymam intelligitur Ecclesia a Domino etiam in sequentibus locis; apud SACHARIAM„ *Sic dixit Jehovah, revertar ad Zionem, & habitabo in medio Hierosolymæ: unde vocabitur Hierosolyma, Urbs Veritatis; & Mons Jehovæ Zebaoth, Mons sanctitatis*„ VIII. 3. 20 ad 23. Apud JOELEM, „ *Tunc cognoscetis, quod Ego Jehovah Deus vester, habitans in Zione, Monte sanctitatis; & erit Hierosolyma sanctitas: & fiet in Die illo, stillabunt montes mustum, & colles fluent lacte; & Hierosolyma sedebit in generationem & generationem*„ IV. 17 ad 21. Apud ESAJAM„ *In Die illo erit germen Jehovæ in decus & in gloriam; & fiet, relictus in Zione, & residuus in Hierosolyma, Sanctus dicetur: omnis Scriptus ad vitam in Hierosolyma*„ IV. 2. 3. Apud MICHAM, *In extremitate dierum erit Mons Domus Jehovæ constitutus in caput montium; nam e Zione exibit Doctrina, & Verbum Je-*

Jehovæ ex Hierosolyma: ad te veniet Regnum prius, Regnum filiæ Hierosolymæ,, II. 1. 2. 8. Apud JEREMIAM, *in Tempore illo vocabunt Hierosolymam thronum Jehovæ; & congregabuntur omnes gentes ob Nomen Jehovæ Hierosolymam; neque ibunt amplius post confirmationem cordis sui mali*,, III 17. Apud ESAJAM,, *Specta Zionem Urbem Festi stati nostri; oculi tui videant Hierosolymam, habitaculum tranquillum, tabernaculum quod non dissipabitur; non removebuntur clavi ejus in perpetuum, & omnes funes ejus non avellentur*,, XXXIII. 20: præter etiam alibi, ut apud ESAJAM XXIV. 23. Cap XXXVII. 32. Cap. LXVI. 10 ad 14. Apud SACHARIAM, XII. 3. 6. 8. 9. 10. Cap. XIV. 8. 11. 12. 21. Apud MALACHIAM, III. 2. 4. Apud DAVIDEM, Psalm CXXII. 1 ad 7. Psalm CXXXVII. 4. 5. 6. Quod per Hierosolymam in illis locis intelligatur Ecclesia, quæ a Domino instauranda erat, & quæ etiam instaurata est, & non Hierosolyma in terra Canaane a Judæis habitata, constare etiam potest a locis in Verbo, ubi de hac dicitur quod prorsus deperdita sit, & quod destruenda; ut Jerem. V. 1. Cap. VI. 6. 7. Cap. VII. 17. 18. seq: Cap. VIII. 6. 7. 8 seq: Cap IX. 10. 11. 13 seq: Cap. XIII. 9. 10. 14. Cap. XIV. 16. Thren. I. 8. 9. 17. Ezech. IV. 1 ad fin: Cap. IV. 9 ad fin: Cap. XII. 18. 19. Cap. XV. 6. 7. 8. Cap. XVI. 1 ad 63. Cap. XXIII. 1. ad 49. Matth. XXIII. 37. 39. Luc. XIX. 41 ad 44. Cap. XXI. 20. 21. 22. Cap. XXIII. 28. 29. 30; & multis aliis in locis.

65. Dicitur in Apocalypsi NOVUM CÆLUM ET NOVA TERRA; & postea, ECCE NOVA OMNIA FACIO, per quæ non aliud intelligitur, quam quod in Ecclesia nunc a Domino instauranda, NOVA DOCTRINA ERIT, quæ in priore Ecclesia non fuit: quod non fuerit, est causa, quia si fuisset, non recepta fuisset; nondum enim ultimum Judicium peractum fuit, & ante illud potentia Inferni prævaluit potentiæ Cœli; quare si prius ex ore Domini data fuisset, apud hominem non mansisset; nec hodie manet, nisi quam apud illos qui Dominum Solum adeunt, & Ipsum Deum Cœli & Terræ agnoscunt, videatur supra n. 61. Eadem hæc Doctrina prius quidem data est in Verbo; sed quia Ecclesia non ita diu post instaurationem ejus versa est in Babyloniam, & apud alios postea in Philisthæam, ideo illa non potuit ex Verbo videri; nam Ecclesia non aliter videt Verbum, quam ex principio religionis suæ & ejus doctrina. Nova, quæ in hoc Opusculo sunt, in genere hæc sunt I. Quod Deus sit unus Persona & Essentia, & quod
,, Ille sit Dominus. II. Quod tota Scriptura Sacra de Ipso Solo a-
,, gat. III. Quod in Mundum venerit, ut subjugaret Inferna, ac
,, ut glorificaret Humanum suum; & quod utrumque fecerit per
,, Tentationes in se admissas, & plene per ultimam illarum, quæ
,, fuit Passio crucis: & quod per id Redemptor & Salvator factus
,, sit; & quod per id Ipsi Soli Meritum & Justitia. IV. Quod
,, impleverit omnia Legis, sit quod impleverit omnia Verbi. V.
,, Quod per Passionem crucis non abstulerit peccata, sed quod
,, illa portaverit sicut Propheta, quod est, quod passus sit ut in Se
,, re-

„ repræſentaretur Eccleſia, quomodo illa malefecerat Verbo.
„ VI. Quod Imputatio meriti non ſit aliquid niſi per illam intelligatur Remiſſio peccatorum poſt pænitentiam. Hæc in hoc Opuſculo: in Sequentibus, quæ erunt de Scriptura Sacra, in Doctrina vitæ, de Fide, & de Divino Amore & de Divina Sapientia, Nova adhuc videbuntur.

